

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YABANCI DİL OLARAK ALMANCANIN
ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİ
AÇISINDAN ÇEVİRİNİN YERİ**

SİNEM TAŞDEMİR

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RAHMAN AKALIN

EDİRNE 2020

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

30/09/2020

Sinem TAŞDEMİR

Başlık: Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Yazma Becerisi Açısından Çevirinin Yeri

Yazan: Sinem TAŞDEMİR

ÖZET

Yabancı dil olarak Almancanın öğreniminde, yazma becerisi açısından çeviriyi incelediğim çalışmada, dil öğrenim sürecine etki eden en önemli noktalar beceri türleridir. Bunlar; dinleme, okuma, konuşma ve yazma olarak kabul edilen dört temel beceriden oluşmaktadır. Çalışmada, yabancı dil öğretiminde beceri türlerinin yanı sıra geçmişten günümüze dil öğretiminde gerek amaç gerekse araç olarak değerlendirilen çeviri olgusunun yeri değerlendirilmiştir. Beceri türleri ve çeviri uygulamalarının çalışmanın ana kapsamındaki yeri ve yazma becerisine nasıl katkıda bulunabilecekleri ortaya konulmuştur.

Çeviri, yabancı dil öğretiminde derslere entegre edildiğinde, öğrenen ile öğretene arasındaki etkileşim sayesinde öğrenimin güçleneceği düşünülmektedir. Bunun en önemli sebepleri şöyle ifade edilebilir; iki dilin benzer ve farklılıklarını anlaşılmasında faydalı olacaktır ve kelime dağarcığını geliştirecektir.

Bireyin yazma becerisini geliştirebilmek, bu beceriyi iyi düzeyde kazanabilmesini sağlamak ve yaşamı boyunca etkili bir şekilde kullanabilmesine imkân sağlamak için yabancı dil öğrenimi süresince sık sık yazma çalışmaları yapması gerekmektedir. Çeviri etkinliği, özellikle yazılı çeviri yazma becerisine dil bilinci kazandıracağından dolayı destek sağlayacaktır. Bu nedenle çalışmada, dil öğretim yöntemi ve yaklaşımların geliştirilmesinde beklentilerin, koşulların neler olduğundan bahsedilip metin üretimi yazma etkinliği açısından nasıl bir rolü olduğuna yazma becerisi ile metin üretimi durumunun metin gelenekleri açısından konumu açıklanmıştır. Yabancı dil açısından çeviri kavramı irdelenip, yazma becerisi açısından çeviri kavramı konusuna açıklık getirilerek somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Çalışma, konuyla ilgili kitaplar, yerli ve yabancı araştırma eserleri, makaleler, yerel ve ulusal

dergiler, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek ve betimleyici yöntem kullanılarak oluşturulmuştur.

Çalışmanın temel amacı yazma becerisinin gelişiminde çeviri etkinliğinin yerini incelemek ve tartışmaktır. Bunun için öncelikle konuya dair temel kavramların önemi vurgulanmıştır. Çalışmadaki bir diğer amaç çeviri, metin üretimi ve yazma becerisinin ne yönlü geliştirilebilir olduğuna nasıl katkıda bulunacağına dair açıklamaları yapmak ve uygulama örneği ile desteklemektir.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil öğretimi, Almanca, çeviri, dil becerileri, yazma becerisi.

Title: The Place Of Translation In The Teaching Of German As A Foreign Language In Terms Of Writing Skill

Prepared by: Sinem TAŞDEMİR

ABSTRACT

In the study where I examined the place of translation in terms of writing skills in the learning of German as a foreign language, the most important points affecting the language learning process are skill types. It consists of four basic skills that are accepted as listening, reading, speaking and writing. In the study, besides the types of skills in foreign language teaching, the place of translation phenomenon, which was evaluated both as a goal and a tool in language teaching from past to present, was evaluated.

The types of skills and the place of translation practices in the main scope of the study have been revealed and how they can contribute to and evaluated writing skills. When translation is integrated into lessons in foreign language teaching, it is thought that learning will be strengthened thanks to the interaction between learner and teacher. The most important reasons for this can be stated as follows; it will be useful in understanding the similar and differences of the two languages and will improve vocabulary. In order to improve the writing skill of the individual, he/she has to write frequently in the foreign language education process. The translation activity will provide support, especially since it will bring language awareness to written translation skills. For this reason, in the study, the ability to write what the expectations and conditions are in developing language teaching methods and approaches and the role of the text production status in terms of text traditions are explained. In terms of foreign language, the concept of translation has been examined and the concept of translation has been clarified in terms of writing skills and has been tried to be made concrete.

The study was created by examining books, domestic and foreign research works, articles, local and national journals, master's and doctoral theses and using descriptive method. The main purpose of the study is to examine and discuss the place of translation activity in the development of writing skill. Another aim in the study is to explain how the translation, text production and writing skills can be improved and to support them with an application example.

Keywords: Foreign language teaching, German, translation, language skills, writing skills.

ÖNSÖZ

Ülkelerarası mesafenin gün be gün kısalmasının etkisiyle yabancı dil öğrenimi büyük bir önem kazanmıştır. Bu sebeple, yabancı dil öğretim yöntemi ve yaklaşımları gün geçtikçe geliştirilmektedir. Yabancı dil eğitimi temelde; duyguğunu anlama, okuduğunu anlama, konuşma ve yazma becerilerinin bir süreç içinde öğrenciye kazandırılmasını amaçlar. Yabancı dil öğrenim sürecinde dört temel becerinin geliştirilmesiyle dil ediniminin sağlanması asıl hedeftir.

Almanca'nın yabancı dil olarak öğretiminde de dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel becerilerinin kazandırılması konusunda çeviri uygulamalarının yerinin ne olduğuna ve yazma becerisine nasıl katkıda bulunulacağı çalışmanın ana kapsamı içerisinde yer almaktadır.

Çalışmamda, akademik anlamda yol gösterici uyarı ve düzeltmeleriyle, insani anlamda da çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan olumlu ve yüreklendirici tavrıyla yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Rahman AKALIN'a teşekkürü bir borç bilirim. Yine çalışmamın bu sürece gelmesinde bilimsel ve akademik gelişimime zemin hazırlayan Trakya Üniversitesi'ndeki hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Çalışmanın uygulama bölümünün ortaya çıkmasında desteklerini veren Çukurova Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi'nin saygı değer hocalarına teşekkür ederim.

Her aşamada arkamda oldukları için; hem lisans hem de yüksek lisans eğitim süreçlerinde maddi ve manevi desteklerini hep hissettiğim aileme, çalışmalarım beni cesaretlendiren ve desteğini esirgemeyen arkadaşım Aykut KABATAŞ'a ve her zaman destekleyici yardım severliğiyle yanımda olan arkadaşım Serap PEKBAK'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEMA LİSTESİ	ix
GRAFİK LİSTESİ.....	ix
EK LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	4
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE YÖNTEMSEL YAKLAŞIMLAR.....	4
1. 1.Yabancı Dil Öğretimi: Tanım ve Kapsam	4
1. 1. 1. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi	7
I. 1. 2. Yabancı Dil Öğretiminde Beceri Türleri.....	8
I. 2. Yabancı Dil Öğretiminde Yöntemler	12
I. 2. 1. Yabancı Dil Öğretimi ve Çeviri.....	19
I. 2. 2. Yöntemsel Açıdan Güncel Durum.....	22
2. BÖLÜM.....	28
YAZMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	28
II. 1. Bir Hedef Olarak Yazma Becerisi	28
2.1.1. Yabancı Dil Olarak Almanca Açısından Yazma Becerisi.....	29
2.1.2. Yazma Becerisinin Geliştirilmesinde Koşullar ve Beklentiler	33
II. 2. Metin Üretimi Olarak Yazma Etkinliği.....	35
2.1. Metin Odaklı Normlar ve Gelenekler	40
2.2.2. Yabancı Dil Olarak Almancada Metin Üretimi	44
3. BÖLÜM.....	48
YAZMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÇEVİRİNİN ROLÜ	48
III.1. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi Açısından Çeviri Kavramı	49

3.2. Yazma Becerisi Açısından Çeviri Kavramı	61
4.BÖLÜM.....	69
GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERME	69
4.1. Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ile İlgili Akademisyen Görüşlerini İçeren Anketler	69
4.2. Çalışma Kapsamında Gerçekleştirilen Anket Uygulamasının Değerlendirilmesi.....	75
SONUÇ.....	80
KAYNAKÇA.....	82
Ekler	98

KISALTMALAR

Akt	: Aktaran
AOBM	: Avrupa Ortak Başvuru Metni
Ark.	: Arkadaşlar
Bkz	: Bakınız
Daf	: Deutsch als Fremdsprache: Yabancı dil Olarak Almanca
Diğ	: diğerleri
Güm	: Grammatik- Übersetzung Methode : Dilbilgisi- Çeviri Yöntemi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OBM	: Ortak Başvuru Metni
Vb	: ve benzeri
Vd.	: ve diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1:Yabancı dil öğreniminde dillerin geçmişteki yeri	22
--	----

ŞEMA LİSTESİ

Şekil 1: İletişim Modeli	30
--------------------------------	----

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Birinci soruya ait cevap oranları.....	70
Grafik 2: İkinci soruya ait cevap oranları	71
Grafik 3:Üçüncü soruya ait cevap oranları	72
Grafik 4: Dördüncü soruya ait cevap oranları	73
Grafik 5: Beşinci soruya ait cevap oranları	75

EK LİSTESİ

Ek 1

GİRİŞ

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan sesli veya yazılı göstergeler dizgesidir. İnsanlar arasında iletişimin kurulmasında en önemli araçtır. Bireylerin kendilerini ifade etme çabaları veyahut ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla iletişim kurmada en etkili etmenin dil olduğu gerçeğini yadsınamaz.

Dil, aynı topluma mensup insanların birbirleriyle olan etkileşimini sağlamak amacıyla kullanılır. Toplamlar, duygu ve düşüncelerini, ses ve anlam bakımından dilin içerisinde barındırdığı ortak kurallardan yararlanarak iletişim kurarlar. Dil, kısaca aktarımı sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir sisteme sahip iletişim aracıdır. Aynı topluma ait kişiler birbirleriyle aynı dili kullanarak iletişime geçer. Ancak insan toplulukları zaman içerisinde geliştikçe, başka farklı toplumlar ile karşılaştıkça ve doğan ihtiyaçlardan dolayı dili artık uluslararası konumda düşünmek gerekmektedir. Tam da bu noktada, yabancı dil /diller bilmek konusu gündeme gelecektir. Yabancı dil, insanların kendi coğrafyalarının dışında pek çok toplumla iletişim kurmasını sağlayan birbirinin dilinden anlayacağı ortamlar sağlar. Yabancı dil bilmek, öğrenmek toplumlar arası mesafeyi kısaltacaktır ve küreselleşen dünyada yeni pencereler açmaya yardımcı olacaktır. Dünyadaki birçok ülke birbiriyle ile politik, ekonomik ve ticari ilişkiler kurmaktadır. Yabancı dil bilmek, artık günümüz koşullarında zorunlu hale gelmiştir.

İletişimin uluslararası boyut kazanması akla ilk olarak çeviri olgusunu getirmektedir. Toplamların ana dili ve yabancı diller arasında iletişimi sağlayan çeviri olgusu geçmişten günümüze varlığını korumuştur. Gerek siyasi olaylar sonrası yapılan anlaşmalarda gerek ticaretin yapılması gerekse sosyal ve sanatsal eylemlerin kendi toplum ve kültürlerinin gelişimine destek olması amacıyla iletişimde köprü olarak çeviri eylemi kullanılmıştır. Çeviri bu bağlamda çok önemli, etkili bir olgudur. Yabancı dil ve ana dil arasında iletişimi sağlayan çeviri etkinliği sadece bir iletişim aracı olmakla kalmamıştır. Çevirinin yabancı dil öğrenmek amacıyla kullanılması iletişimi sağlaması kadar da eski bir geçmişe sahiptir. Öğrenilecek yabancı dilin hangisi olacağı bireylerin ya da toplumların kendi coğrafya şartlarında verilen eğitimlere

bağlıdır. Bununla birlikte, yabancı dil öğrenmek kişisel gelişim ve insanların yeni kültürleri, tanıma, keşfetme ve meraklarından dolayı ilgilerinin olmasıyla ilişkilidir.

Yabancı dil bilmek olağan bir şekilde ilerleme kaydetmemektedir. Toplumların kültürel gelişimi ve eğitim politikalarının etkisiyle, dil öğrenimi ve dilin öğretilmesi, farklı aşamalardan geçerek günümüze kadar ulaşmıştır. Yabancı dil öğretimi ana dilin öğrenilmesinden farklı olarak ilerlemektedir. Bunun en önemli nedeni iki sürecin birbirinden farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklıdır. Yabancı dil eğitimi temelde; duyduğunu anlama, okuduğunu anlama, konuşma ve yazma becerilerinin bir süreç içinde öğrenciye kazandırılmasını amaçlar. Yabancı dil öğrenim sürecinde dört temel becerinin geliştirilmesiyle dil ediniminin sağlanması asıl hedeftir. Yabancı dil öğretiminde, okuma anlama, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Yabancı dil öğretiminde tüm beceriler birbirini etkiler ve birbirinden ayrı düşünülemez.

Tercih edilen ve kullanılan yabancı dil öğretim yöntemi ne olursa olsun çeviri olgusunu barındırır. Bunun temel nedenlerinden biri yabancı dilde bireyin kendini ifade etmesi bir aktarımdır bir diğer nedeni ise öğrenen bireylerin bilinçli ya da bilinçsiz bir biçimde çeviriyi kullanmalarıdır.

Almanca'nın yabancı dil olarak öğretiminde de dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel becerilerinin kazandırılması konusunda çeviri uygulamalarının yerinin ne olduğuna ve yazma becerisine nasıl katkıda bulunulacağı çalışmanın ana kapsamı içerisindedir. Günümüzde duyduğunu anlama ve konuşma becerisinin geliştirilmesi konusunda pek çok alıştırmaya etkinlikleri düzenlenmektedir. Duyduğunu anlama ve konuşmanın yazılı dile aktarımı yazı yoluyla olmaktadır. Bireyin kendini yazılı dilde ifade etmesi de yadsınamaz bir konudur. Yabancı dilde birey yazılı olarak iletişim kurmayı geliştirmelidir.

Yazma becerisi okumayı da beraberinde getirir. Yazan kişi hayal dünyasını kelimelerle yansıtabilir. Yazmak ise bireyde düşünce gücünü de kuvvetlendirip geliştirir. Yazma becerisi özellikle teknolojik gelişmenin hızla yaşandığı günümüz için

temel bir ihtiyaç hâlini almıştır. Bu anlamda yazma becerisinin kendi ifade etmenin temel yollarından biri olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, yabancı dil becerilerinden biri olan yazma becerisi kavramı, özellikleri ve gelişimi açısından bir değerlendirme yapılacaktır. Ancak tüm bu unsurlar, yabancı dil olarak Almancanın öğretiminde yazma becerisi açısından çevirinin yeri saptanmaya çalışılacaktır. Geçmişten günümüze çeviri işlevinin konumu ve öğretim yöntemlerine yansması bununla birlikte, yeni yaklaşımlar bağlamındaki yeri incelenecektir.

Çalışma birbirini tamamlayan dört boyutta incelenmiştir. Çalışmanın ilk boyutunda, yabancı dil öğretiminin tanım ve kapsamından başlayarak, yabancı dil olarak Almancanın öğretimi irdelenecek, bu bağlamda çeviri kavramını ve yöntemsel açıdan güncel durum anlatılacaktır.

İkinci bölümde ise yabancı dil becerilerinden yazma becerisinin özellikleri, dil öğretimindeki konumu, geliştirilmesinde koşulların ve beklentilerin açıklanması yabancı dil olarak Almanca açısından yazma becerisine, metin üretimi, metin gelenekleri ve normları değerlendirilmeye alınacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, yabancı dil olarak Almancanın öğretim açısından çeviri kavramı ve yazma becerisi açısından çeviri kavramı incelenecektir.

Son bölümde ise, yabancı dil olarak Almancanın öğretiminde yazma becerisi açısından çevirinin yerinin ne olduğuna dair uygulama bölümü yer alacaktır.

I. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE YÖNTEMSEL YAKLAŞIMLAR

Yabancı dil öğretiminin, imparatorluklardan günümüze kadar tartışmasız önemi büyüktür. Yabancı bir dil bilmek öğrenilen dil ile ana dil arasında iletişim köprüsü oluşturmaktadır.

Ancak bu köprü sadece iki dilin dil bilgisinin öğrenilmesi ve aktarılması değil aynı zamanda edinilen dilin kültürü, tarihi, sanatı, etimolojik konumu, fiziki, coğrafi gibi pek çok bilime yakınlaşılmasını sağlamaktadır. İnsanoğlu sadece bilimsel gelişmelerin takibini yapmakla kalmaz, teknolojik çağı yakalama çabasındadır. İnsanlar, her alanda iletişimde kalarak bilginin sonsuz akışına yabancı bir dil ve /veya diller edinerek yakinen tanıklık etmek ister. Bu süreç içerisinde yabancı dil öğretimi devreye girer ve yabancı dil öğretimi yöntemsel yaklaşımlar ile de desteklenir.

Ancak geçmişten günümüze dil öğretiminin en faydalı yolu nedir ve nasıl yapılmalıdır sorunsalı tartışmalı olarak devam etmektedir. Bu tartışmalar neticesinde, dil öğretimini kapsayan yaklaşımlar günümüze ulaşana dek kapsamını genişletmekte ve değişmektedir.

1. 1.Yabancı Dil Öğretimi: Tanım ve Kapsam

İnsanın en önemli ayırt edici özelliklerinden biri konuşabilme yetisidir. Konuşup iletişime geçebilmenin yolu da önce kendi anadilini bilmekten geçer daha sonra ise günümüz göz önüne alındığında, dünya vatandaşı konumuna gelebilmek, iletişimin sınırlarını yabancı bir dil ve / veya diller öğrenip aktif hale getirilmesiyle sağlanmaktadır. Bu durumda dil kavramına yönelik bazı tanımlar şöyledir; en basit bildirim aracı olan dil kavramı duygu ve düşüncelerin aktarım yolu anlamına gelmektedir. Topluluklar arası duygu ve düşünceleri taşıyacak olan yabancı dil / diller bilmektir. İletişimi toplumlar arası boyuta ulaşmasını sağlayan ve mesafeleri kısaltan en önemli ögesi yabancı dildir.

İnsanoğlu kendi dilinin içine doğar ve o dil ile iletişimini kurar ancak küreselleşen dünyada iletişim tek yönlü kalmamakta ve git gitde artan ihtiyaçlar yabancı bir dil öğrenmeyi peşi sıra getirmektedir. Yabancı bir dil bilmek milletleri ticaretten, hukuka, edebiyattan, sağlığa, bilimden, sanata pek çok alanda kitlelerin bilgi kaynağına, sosyokültürel gelişimine, ufkuna , mesleki ve sosyal vizyonun gelişmesine büyük bir adım olanağı ancak ve ancak yabancı bir dil ve / veya diller neticesinde gerçekleşir.

Yabancı dil öğretimi geçmişten bugüne kadar varlığını hep göstermiştir. Dil öğretiminin geçmişine baktığımızda; dil öğretimi eski çağda dilleri bilen kişilerin yardımlarıyla gerçekleşirdi. Bu süreçte dilbilgisi sezgisel verilmiştir denilebilir. (Demircan, 2002 Akt.Özdemir, 2006). Dil öğretiminde, ilk yazılı dile geçenler ve ilk tabletleri kullananların Sümerler olduğu düşünüldüğünde yabancı dil öğrenimini belgelere dayandıranların Sümerler olduğu bilinmektedir. Sümerlere ait tabletler, çivi yazıları belgeleri kanıtlayan örnekler teşkil etmekte olduğu gözlemlenmiştir. Hint uygarlığında yabancı dil öğretiminin çeviriye yönelik olduğu ve dini amaçlar ile yabancı dile ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir (bkz.Özdemir, 2006).

Greklerde yabancı dil öğrenimi, dil öğretiminin dilbilgisi ağırlıklı ilerlendiği ve Yabancı dil öğretiminde dilciler ve gramerciler etkin bir rol oynamıştır.

Romalılar çocuklarına küçüklüğünden başlayarak iki dilde (Latince ve Grekçe) eğitim verdiler. Çocuklar okulda Latince “Ludi Magister”, Grekçe “Gremmatikos” okudular. Romalılarda Grekçe öğretimi İ.Ö. II. yy 'da başlar İ.S. 300 başlarında Romalı öğretmenler tarafından iki dilde kaleme alınmış el kitapları günümüzdeki konuşma kitaplarını andırmaktadır. Kitaplarda Latince sözlük yer almaktadır. Ayrıca Romalılar okuma öğretiminde çeviriye de yer vermişlerdir (Demircan, 2002 Akt. Özdemir, 2006).

Orta Çağda Grekçe önemini kaybederken Latince önem kazanmaya başlamıştır. Din, ticaret ve yönetim açısından Latince daha elverişli bir dil olma yoluna girdiği için Latince ilerleme kaydeden bir dil olmuştur. Orta Avrupa'da farklı bölgelerde görülen diller artık yok olmakta ve kendini artık Latinceye bırakmaktadır.

Yeni Çağ'da dil öğretimini ele aldığımızda, Rönesans'ın etkilerinin görüldüğü aşîkârdır. Rönesans yani yeniden doğuş olarak adlandırıldığı için eserler tekrar incelenip yeniden yorumlanmasıyla oluşmaktadır. Yeni Çağ'da baskı makinesinin icadı kitap fiyatlarının ucuzlamasına sebep olmuştur böylelikle okur-yazarlık artmış ve yabancı dillere olan ilgi, ulusal dillerin önemi gittikçe artmaktadır. Yabancı dil öğrenilmesi gerekliliği artmıştır. Yabancı dil öğretiminde ülkemizdeki durumu değerlendirecek olursak, İslamiyet'ten bugüne kurulmuş pek çok Türk devletinde din dil, ırk ayrımı yapılmamıştır.

Bu sebeple çok dilli ilişkiler iletişimler kurmuşlardır. Yabancı dil toplumun içerisine doğal yollarla girmiştir. Ülkemizde yabancı dil öğretiminde İslamiyet'ten sonrası dönemde de gözlemlenmiştir. (1850-1250) yılları arasında Grekçe'den yapılan çeviriler İslam uygarlığının ileri düzeye gelmesini sağlamıştı. Daha sonra eski Grek yapıtları İran, Irak ve Suriye'ye götürülmüştür. Buralarda filozoflar tarafından ilk önce Farsça ve Süryanice 'ye çevrilmişlerdir. Daha sonraları ise Basra'da bir çeviri okulunun kurulmasıyla bu yapıtlar Arapça 'ya çevrildi. Bu çeviriler o zamanlardaki Endülüs (İspanya), Yahudiler ve Haçlı Seferleri vasıtasıyla Batı'ya geçmiştir. Buralarda önceleri Latince 'ye sonraları ulusal dillere çevrilmişlerdir (Demircan,1988) Selçuklular zamanında eğitim medreselerde veriliyordu. Medreselerde Arapça söz dizimi ve biçim bilgisi, dil, edebiyat dersleri verilmekteydi. Kaşgarlı Mahmut'un (1068-1072) yılları arasında yazdığı "Divanu-Lûgati't- Türk" adlı sözlüğü Araplara ve Arapça bilenlere Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi için yapılmış ilk eserdir.

Osmanlılar döneminde öğretim dili Arapçaydı ve Osmanlılarda Türklerin öğrenim gördüğü kurumlar mahalle mektepleri ve medreselerdi. Yabancı dil öğretimi medreselerin yanında, Enderun ve Hristiyan eğitim kurumlarında yapılıyordu. Osmanlı yöneticilik görevlerine insan yetiştirmek için açılan Enderunlarda devşirmelere (Türk olmayan çocuklara) yabancı dil olarak Türkçe öğretiliyordu. Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminin dışında Arapça ve Fransızca öğretilmekteydi (Özdemir, 2006).

1. 1. 1. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi

Küreselleşmenin getirmiş olduğu en önemli ihtiyaçlardan biri yabancı dil edinimidir. Ancak tek bir dilin yeterli olmadığı gün be gün ortaya konmaktadır böylelikle birden fazla yabancı dil bilmenin getirmiş olduğu avantajlar tartışmasıdır. “Türkiye ile Almanya arasındaki politik, ekonomik ve toplumsal ilişkiler Türkiye’de yabancı dil olarak Almancanın öğrenilmesine ve öğretilmesine ayrı bir önem katmaktadır” (Nayır, 2009: 2). Durum böyle iken ülkemizde birinci yabancı dil olarak öğretilen İngilizce’nin hemen ardından Almanca öğretilmektedir. Orta- Kuzey ve Doğu Avrupa’nın pek çok ülkesinde İngilizceden hemen sonra yabancı dil olarak Almanca en çok ilgi gören dildir (Schneider, 1999 ve Arak, 2016).

Ülkemizde birinci yabancı dil olarak İngilizce, 1997/1998 eğitim-öğretim yılında 8 yıllık eğitimin zorunlu hale getirilmesiyle, ilköğretimin 4. sınıflarından başlamak üzere ortaöğretime kadar belli ders saatlerinde öğrencilere verilmektedir. Almanca öğretimi ise sadece Fen ve Anadolu liselerinde yürütülmektedir. 2012–2013 eğitim yılı itibariyle, kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen ve zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran kanun ile birlikte, yeni eğitim düzenlemesine gidilmiştir. Buna göre, birinci yabancı dil öğrenme yaşı geriye çekilmiştir. Böylece İngilizce öğrenimi, ilkokul 2.sınıftan başlayacak ve 2. kademe olan ortaokulda ise, ikinci yabancı dil, seçmeli ders olarak seçilebilecektir (Bkz. Genç).

Yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerin pek çoğu ikinci bir dil olarak Almanca öğrenmektedir. Karaman’ın 2017’de yapmış olduğu araştırmasına göre, 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren Anadolu ve Fen liselerinin öğretim programlarına zorunlu ikinci yabancı dil dersleri konulmuştur (Karaman, 2017). Geçmişe kıyasla ikinci bir dil bilmenin gerekliliği ebevylerin bu konuda daha bilinçli olmasının yansımasıyla açıklanabilir. Artık aileler çocuklarının tek bir dil bilerek büyümelerini istememekte, gelişimlerinin yabancı dil /diller ile tamamlamalarını istemektedir. Almanca öğrenimi zorunlu hale sadece Anadolu ve Fen liselerinde

zorunlu olurken maddi durumu uygun aileler çocuklarını özel kreş, ilkokul, ortaokul ve liselere göndererek birden fazla dil öğrenilmesini istemektedirler.

Yabancı dil olarak ‘Almanca’ öğretiminde de aynı dil ailesinden gelen birinci yabancı dil olan İngilizce’nin öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır. “İkinci yabancı dil öğreniminde, öğrencinin yeni karşılaştığı bir bilgiyi anlamlandırması ve öğrenmesi için, daha önceden öğrenmiş olduğu yabancı dile ilişkin önbilgileri ve dil öğrenim tecrübelerini hatırlaması oldukça önemlidir” (Akıllılar, 2013). Yeni bir dil edinimi öğrenilen bir önceki dilin öğrenim yöntemi metotlarının destekleriyle gerçekleştirilir.

Dil öğretimindeki mevcut yöntemler dilin nasıl öğretileceği sorunsalına bir nebze de olsa ışık tutmaya çalışmaktadır ancak gelişen iletişim ağı, çağın yenilikleri ve bilginin sonsuz akışının yanında var olan yöntemlerinde geliştirilmesi gerektiği yadsınamaz. Yenilenmesine ve iyileştirilmesine devam edilmelidir. Bu gereklilik iyi bir yöntemin nasıl olması gerektiği hususunda kendini dinamik tutmakta ve çağ dışı kalmamasını sağlamaktadır.

I. 1. 2. Yabancı Dil Öğretiminde Beceri Türleri

Yabancı dil öğrenimi bireyin kendi ana dili dışında yeni bir dil ve kültür ile tanışması anlamına gelmektedir. “Dil öğrenimi, anlamaya yönelik ‘dinleme’ ‘okuma’; anlatmaya yönelik ‘konuşma’ ve ‘yazma’ olmak üzere dört temel becerinin bir arada geliştirilmesi ile desteklenir”.

Bireyin doğuştan hazırbulunuşluk olarak edindiği dilin dışında yabancı bir dili öğrenme süreci sadece ‘dil bilgisi’ kurallarının verilmesiyle değil, dört temel beceri olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin bir bütün olarak bireye kazandırılmasıyla sağlanması gerekmektedir. Öyle ki bu hususta bir beceriyi diğer bir beceriden ayrı tutmak düşünülemez.

“Birey, öğreneceği yabancı dilde okuduğunu anlama ve duyduğunu anlamlandırabilme yetisini ‘okuma’ ve ‘dinleme’ eylemi ile sağlarken, sözlü ve yazılı olarak iletişime geçebilme yetisini ‘konuşma’ ve ‘yazma’ eylemi ile ortaya koymaktadır.” “Dinleme ve okuma becerileri, dilin alımlıma; konuşma ve yazma ise dilin üretme bileşenleridir” (Podrapská, 2008:81 Akt: Holcová, 2011:16). Dilin alımlıma ve üretme bileşenleri dil öğreniminde etkin halde dili edinmenin temelini oluşturmaktadır. Dil edinimi ancak etkin bir şekilde kullanıldığında, tüm becerilerin gereği tam olarak gerçekleştirildiğinde sağlanır. Tüm bu becerilere daha detaylı bakmak gerekirse;

a) Dinlediğini Anlama Becerisi

Dört temel beceriden biri de dinleme anlama becerisidir. Dinleme, kişilerden veya bir aygıt üzerinden duyulanları anlamlandırma biçimidir. “Dinleme öğretiminde amaç, öğrencilerin amaç dildeki sesleri tanımak, bir bağlam içinde yer alan vurgulama ve tonlamaların neden olduğu anlam değişikliklerini fark etmek ve en önemlisi de konuşmacıdan gelen mesajı tam ve doğru olarak anlamasını sağlamaktır” (Demirel, 2007:81). Yabancı dil öğrenim süreci içerisinde öğrenen bireylerin yabancı bir dilde duyduğunu anlama yetisi bu süreçte kazandırılır. Duyduğunu anlama becerisi maalesef ki öğrenen için zor bir süreç olarak bilinmektedir. Amaç dilin kendine has sesleri, vurguları, tonlamaları doğru bir şekilde kazanmak duyduğunu anlama becerisi için en temel kazanımdır.

Dinleme, aynı zamanda konuşmada geçen duygu ve düşüncelere bir bağlam kazandırma, doğru bir şekilde anlamlandırılanın, yazılı veya sözlü olarak dil aracılığı ile ortaya koyma biçimidir. Bu durumda öğrenme ortamının etkili bir dinleme süreci ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Öğrenme ortamında duyulan metnin nerede ve nasıl bir ortamda bulunduğunu anlayıp cevap verebilme, cümle yapılarının nasıl olduğunu kavrayabilme, vurguların

duygu ve düşüncelere göre tonlamalarla değişiklik gösterdiği durumları doğru bir şekilde anlama ve yanıtlama öğrenmenin etkin olduğu anlamına gelmektedir.

b) Konuşma Becerisi

Bireylerin duygu ve düşüncelerini, duydukları veya gördüklerini dil aracılığı ile çevresindeki bireyler ile iletişime geçme ve aktarması ancak konuşma yoluyla olur. Konuşma, iletişim ve aktarım yöntemidir. Bireylerin diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biri de konuşma yetisidir.

Yabancı bir dil öğrenme sürecinde dilin etkili kullanımını sağlayan yeti konuşma becerisinin kazandırılmasıyla olmaktadır. “Yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, belki de en önemlisi öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesidir” (Demirel, 2007, s: 102). Yabancı dil edinim sürecinde dinleme ve anlama becerisi ile konuşma becerisi birlikte yürütülmektedir. Bireyler, duyduğu bağlamları doğru bir şekilde sözlü olarak konuşma becerisiyle aktarabilmelidir. Yabancı bir dili öğrenirken duygu ve düşüncelerin, vurgu ve tonlamaların dinleme basamağından hemen sonra konuşma basamağına geçişi etkin öğrenmeyi güçlendirmiş olmaktadır. Dinlediklerini anlayan bireyler, konuşmalarını da geliştirmiş olur çünkü duydukları kelimelerin anlamlarını öğrenmiş olacaklardı ve böylelikle konuşmanın gerçekleşebilmesi için sözcük dağarcığını geliştirecektir.

c) Okuduğunu Anlama Becerisi

Okuma işi, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembollerini anlamasıyla oluşur (Demirel, 2010:109). Öğrenmenin en önemli yollarından biri okuma etkinliğidir. Yabancı bir dil öğrenen birey amaç dilde yazılmış metinleri anlamaya yönelik sık sık okuma yaparak okuduğunu anlama noktasında kendini geliştirir. Okuma-anlamada amaç; öğrenenlere sadece sözcükleri doğru telaffuzunu öğretmek değil, aynı zamanda okuduğunu anlama becerisi kazandırmaktır (Demirel 2010:109).

Amaç cümle yapılarını, kelimelerin hem zıt hem eş hem de mecazi gibi pek çok anlamını yaptığı okuma alıştırmalarında hem görsel olarak hem de bilişsel olarak tanımak ve öğrenmektir. Birey dinleme becerisini geliştirirken semboller ve imgelerden yazılı bir metin görmez ancak duyuşsal bir alımlıma yapar. Okuma becerisi de bir alımlımadır. Bu hususta, öğrenen adımlamayı azılı bir metne bağlı kalarak gerçekleştirir. Ancak bireysel farklılıklar göz önüne alındığında, okuma hızıyla anlama hızı paralellik gösterebilir. Bu sebeple okuma alıştırmaları yabancı dil öğrenen bireylerin sıklıkla yapması gereken alıştırmalardan biridir. Yabancı bir dili öğrenirken yapılan okuma, hem yeni bir dili tanıyıp öğrenmede hem de bireyin alışkanlık edinmesine yarar sağlar.

d) Yazma Becerisi

Yazma becerisi dil öğrenmenin en son halkası olarak bilinmektedir. Yabancı dil öğrenen bireyler bu noktada öğrendikleri dilin ve seviyesine uygun olarak duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri metinler oluştururlar.

Yabancı dil öğreniminde duygu ve düşüncelerin ifadesi öğrenilen dilin dil bilgisi kuralları, yazım ve imla kuralları dâhil olmak üzere bir metin oluşturma sürecini kapsamaktadır. Sözlü olarak yapılan ifadelerde dilin kurallarına pek önem verilmezken, yazılı olarak ifade edildiğinde kurallar en önemli husus olmaktadır. “Yazma becerisi, planlama, formüle etme ve revize etmeyi içeren çok karmaşık bir faaliyettir. Ancak bu süreçler kesinlikle belirli bir sırayı takip etmez, bilakis genellikle birbirlerini tamamlamak ve etkilemek suretiyle paralellik gösterirler” (Bachel, 2005).¹ Bu nedenle ders içi veya ders dışı ödev ve proje vb. yazılı sunum yapmak öğrenciler açısından zor bir süreç olarak görülebilir ancak durumun böyle olmaması adına hem öğrenci hem de öğretmen yönüyle bu sürecin takibi çok önemlidir. Sık sık sadece ders dışı bir etkinlik olarak değerlendirilmemeli, dersin içerisine adapte edilmelidir.

¹ Orijinali: “Schreiben ist eine sehr komplexe Aktivität, die ein Planen, Formulieren und Überarbeiten umschließt. Diese Teile laufen aber keineswegs immer in der gleichen Reihenfolge ab, sondern können sich parallel zueinander vollziehen, beliebig oft durchlaufen werden und beeinflussen einander”.

Bireyin yabancı dili öğrenirken bütünsel bir bakış açısıyla öğrenmesi açısından kendini yazılı olarak doğru bir şekilde ifade etmesi de beklenir. Tüm bunlar göz önüne alındığında yabancı dili öğrenen birey için hem kurallı bir yazma becerisi hem de yaratıcı yazma yetisi kazandırılmış olmaktadır.

I. 2. Yabancı Dil Öğretiminde Yöntemler

Yabancı dil öğrenimi dört temel becerinin kazandırılmasıyla bir bütünlük sağlamaktadır. Yabancı dil öğrenim sürecinde teknolojik gelişmeler, öğrenen bireylerin bireysel farklılıkları, hazır bulunurlukları ve pek çok önemli husus konusunda geçmişten günümüze yabancı dil öğretim yöntemleri vardır. Bunlar;

- Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)
- Direkt Yöntem/Dolaysız Yöntem (Direct Method)
- Doğal Yöntem (Natural Method)
- İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method)
- Bilişsel Yöntem (Cognitive-Code Method)
- İletişimsel Yöntem (Communicative Method)
- Seçmeli Yöntem (Eclectic Method)
- Bu yöntemlerin dışında yabancı dil öğretiminde alternatif olarak kullanılan başlıca diğer yöntemler ise şöyledir:
- Telkin Yöntemi (Suggestopedia)
- Danışmanlı(Grupla)
- Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning)
- Sessizlik Yöntemi (The Silent Way)
- Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response)
- İşitsel-Görsel Yöntem (Audiovisual Method)
- Görev Temelli Yöntem (Task-Based Method)
- İçerik Merkezli Yöntem (Content-Based Method) (Bkz. Demirel, 2007).

-Dil bilgisi – Çeviri Yöntemi

Die Grammatik-Übersetzungs-Methode kısaltılmış adıyla GÜM olarak bilinen bu yöntem, Latince öğretiminin etkisiyle geliştirilmiş ve günümüze kadar kullanılmış bir yöntemdir (Demirel, 2007). Rönesans devrinin ünlü eğitimcilerinden Jan Comenius yabancı dil öğretimini yeni ilkelere dayandırmış ve dilin kurallarını öğretmen yerine, taklide (imitation) tekrara (repetition) ve hem okuma hem de yazmada pek çok uygulamanın yapılmasına önem vermişti “Dil bilgisine hakim biri, yabancı dile de hâkim olur!”² GÜM’de asıl amaç dil bilgisi kurallarının ön planda olduğu bir öğretim yöntemi olmasıdır. Yöntemin ortaya çıktığı dönemlerde, bunun kullanılmasının altında yatan haklı gerekçenin şu olduğuna inanılırdı: Asıl öğretilmesi gereken dilin kendisi değil, mantıksal düşünce yeteneğidir. Bu yöntem, klasiklerle aynı zihinsel disiplini sağlar (Origins of Approaches, 2007 akt. Temizöz, 2008). 18. Yüzyılın sonlarına doğru okullarda uygulanan dil yöntemi, amaç dilden anadile çeviri yöntemi olmuştur. Böylece geleneksel yöntem olarak bilinen dilbilgisi - çeviri yöntemi, 19. yüzyıla kadar yabancı dil öğretiminde okullarda kullanılmıştır. Bu yöntemi Karl Plötz (1819-1881) geliştirmiş ve 20. yüzyılın başlarına kadar Plötz’ün teknikleri geçerli olmuştur (Mackey, 1965 Akt. Demirel, 2004).

Bu yöntemde, kurallar baz alınarak ilerletilir, karşılaştırmalı incelemeler ve çözümlemeler yapılarak öğretilir ve bu süreç içerisinde konuşma becerisi, sözlü ifade becerisine ışık tutmaz. “Dil tanımının temeli, resmi ölçütlere göre sunulan yazılı, edebi dildir. Dil, sistematik olarak “dil modüllerinden” toplanan ve mantıksal kurallara göre inşa edilmiş bir “bina” olarak görülür. Dil yeterliliği, dil bilgisi anlamına gelir”³ Alıntidan anlaşılacağı üzere, dil, dil bilgisi kurallarından oluşturulmuş bir bina gibidir ve bu bina dilin öğrenim yeterliğinin ancak dil bilgisi kurallarının bilinmesi ile olacağının göstergesi olduğu açıklanmaktadır.

² Orijinal: Wer die Grammatik beherrscht, beherrscht die fremde Sprache!

³ Orijinal: “Grundlage der Sprachbeschreibung ist die geschriebene, literarisch geformte Sprache, die nach formalen Kriterien dargestellt wird. Sprache wird dabei als ein "Gebäude" gesehen, das aus "Sprachbausteinen" systematisch gefügt und nach logischen Regeln auf gebaut ist. Sprachbeherrschung bedeutet Sprachwissen”.

Neuner, G. (1995): Methodik und Methoden: Überblick In: Bausch, K.-R./Chrisht, H./Krumm, H.J. (Hg.): Handbuch Fremdsprachenunterricht. Tübingen, Basel: A.Francke Verlag., 182.

Dil Bilgisi- Çeviri Yönteminin Genel Özellikleri

Öncelikle öğrencilere amaç dilin metinleri üzerinden dil bilgisi kuralları, yapıları cümleler üzerinden verilir. Böylelikle öğrencilerin dil bilgisi kurallarının ve yapılarının metin üzerinde görmesi sağlanmış olur. Ana dilden faydalanılarak yapılan bu araştırmada yabancı dilin etkisi azalır. Yine doğal olarak cümle incelemesi yaparken cümlelerde geçen bilinmeyen kelimelerin öğretilmesi de ana amaçlardan biridir. Metin üzerinden yapılan alıştırma ile zor ve karmaşık olan dil bilgisi kurallarının ve yapılarının metnin çevirisini yapılarak öğretimi sağlanır. Bu noktada çeviri süreci kolaydan zora doğru ilerler önce okuma yapılması sağlanır ardından çeviri yapılır süreç ilerlerken, karmaşık, zor yapı cümlelerin olduğu metinlere de yer verilir. Asıl amaç dil bilgisi kurallarının öğretilmesi olduğundan metnin içerik yönü önemli değildir ve sözlü iletişimi kapsayan konuşma becerisine bir katkı sağlamaz metinler ana dilden amaç dile çeviri yapılır yazılı beceriye ve dil bilgisi yapı ve kurallarına hâkimiyet kazandırılır.

-Düzevarım Yöntemi

Bu yöntem, dilbilgisi-çeviri yöntemine karşı olarak 1950’li yıllarda Türkiye’de ve dünyada tepki niteliğinde ortaya çıkmıştır. Dil- bilgisi çeviri yönteminde dilin yetersiz kaldığı düşünülerek, yazılı beceriye dönük olmasından dolayı, dilin iletişimsel yönünü geliştirmek amacıyla kullanılmıştır.

Yöntemin genel özellikleri ise şöyledir; Dilbilgisi değil, dil kullanımı ön sıradadır. Yazılı anlatım değil, sözlü anlatım önemlidir. Derste tek dillilik esastır. Deneyim odaklı ve tümdengelimsel öğretim “Dili hissetme” becerisini geliştirir (Bkz. Ege, 2011). Yöntemin genel özelliklerinden anlaşılabileceği üzere, ana dil kullanımı yerine öğretimi yapılan dil kullanılır ve öğrencilerin ana dillerini kullanmaları istenmez güncel dil komutları verilerek ders devam eder. Demirel’e göre yabancı dildeki cümle ile belli bir durum arasında doğrudan bir bağlantı kurmaları beklenir ve tümevarım yeteneği gelişmiş olan öğrencilerin bu yöntemde başarı sağlayacağı düşünülür.

-Kulak- Dil Alışkanlığı Yöntemi

Kulak- dil alışkanlığı yöntemi davranışçı psikologlar ve yapısalcı dil bilimcilerin görüşlerinin etkisiyle meydana gelmiştir. Bu yöntem, 1950'lerde Fransa'da geliştirilmiştir ve Yugoslav – Fransız iş birliğinin bir parçası olarak ABD'de formüle edilmiştir (Cardaklija, 2015 s:22)⁴. Amerikan ordu yöntemi olarak da bilinen yöntem, ABD'nin II. Dünya Savaşı'na girmesi, Amerikan askerlerinin dil ihtiyaçlarına hızlı cevap vermek ve İngilizce dışındaki dilleri çabuk öğrenmelerini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir (Büyükkiz ve Doğan). Yöntem, işitsel- dilsel, ordu yöntemi, işitme- söyleme yöntemi olarak da bilinmektedir. Bu yöntemin ana amaçlarından biri, dinleme ve konuşma becerisini ön planda tutarak, cümle kalıplarının sık sık tekrar edilmesiyle olmasıdır.

Kulak-Dil Alışkanlığı Yönteminin Kullanım Özellikleri

Yeni dilbilgisi yapıları, diyaloglar şeklinde sunulur. Öğrenciden alınan doğru cevap, anında tekrarlanarak olumlu pekiştireç verilir. Dilbilgisi kuralları tümevarım yoluyla öğretilir. Dinleme ve konuşma ağırlıklı olmak üzere, dilde doğal öğrenme sırası izlenir. (Dinleme, konuşma, okuma, yazma). Bu yöntem konuşmaya ağırlık verdiği için, daha çok teyp ve dil laboratuvarları, resimler, kasetler kullanılır. Telaaffuza önem verilir⁵. Yöntemin özelliklerinden anlaşılabacağı üzere, dili sözlü becerinin daha ön planda olduğu konuşma ve konuşulanı anlamaya yönelik öğretim biçimi olduğu aşikârdır. Ancak bu yöntemde, cümleler kalıplar halinde ezber yöntemine başvurularak öğretilir. Ayrıca öğrenciler tüm okul yaşantıları boyunca kitaplarla çalışmaya alışkın olduklarından yeni yönteme alışmakta zorlanmaktadırlar (Demirel, 2010: 44).

-Bilişsel Yöntem

⁴ Orijinal: Die Audiovisuelle Methode (AVM) entstand in den 1950er-Jahren zunächst in Frankreich im Rahmen einer jugoslawisch-französischen Kooperation und formulierte sich in den USA aus (Cardaklija, 2015 s:22).

⁵Komisyon, Let's Speak English Teohes's Book 1; Demirel, Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler, s.37-42; Hengirmen, Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi, s. 28-29.

Bu yöntem, bilişsel öğrenme kuramcılarında Ausubel ve ünlü dilbilimci Chomsky'nin görüşlerinin etkisiyle 1960'lı yıllarda bilişsel psikolog John Bissell Carroll ve uygulamalı dilbilimci Kenneth Chastain tarafından geliştirilmiştir. Genel itibariyle davranışsal dil öğretimine bir tepkidir.

Bilişsel Öğrenme Yaklaşımın Kullanım Özellikleri (Demirel,1993:46):

Yabancı dil öğrenme bir alışkanlık süreci değil, bilinçli olarak kuralları öğrenme sürecidir. Özellikle duyduğunu anlama becerisi gelişmesine önem verilmelidir. Yabancı Avrupa ve Amerika Dilbilim Akımları ilin dilbilgisi kuralları öğretilirken, tümevarım ve tümdengelim yöntemleri beraberce kullanılmalıdır. Dört temel beceri öncelik sonralık sırasına göre değil önemine göre eşit olarak geliştirilmelidir. Sınıfta ana dilin kullanılmasına ve çeviriye izin verilir.

-Doğal Yöntem

Yabancı dilin ana dil öğretim yöntemlerine benzer bir biçimde öğretilmesini savunan bir yöntemdir. Öğretmen öğrenilen yabancı dili konuşarak öğretir. Konuşma esnasında yapılan hatalar ancak verilen ödevlerde dil bilgisinin düzeltilmesiyle gösterilir. “ Doğal Yöntem, klasik yapıtların diline karşılık gelen “yaşayan” dilin, “yazılı” dile karşılık gelen “konuşma” dilinin öğretimini amaç edinmiştir. Bu uygulamada telaffuz ve dilbilgisi öğretimi; çeviri ve başlangıçta okuma ya da yazma alıştırmaları yapılmaz, yalnızca dinleme ve konuşma etkinliklerine yer verilir” (Demirel, 1993: 46-47).

-İletişimci Yaklaşım

“Son yıllarda yabancı dil öğretiminde, kuramsal dilbilimciler ve öğrenme psikologlarından çok toplumbilimciler, özellikle Hymes’in öncülük ettiği sosyodilbilimciler, Chomsky’nin öne sürdüğü kavramlarla edim (performance) ve yeti (competence) ile dilin doğasını açıklamanın yetersiz kaldığını bunun yanına uygun olacağını öne sürmüşlerdir” (Demirel, 1993:48). İletişimci yaklaşım yöntemi, dil bilgisi kurallarının yanında konuşma ve bazı kuralların olduğunu vurgular. Dilin öğrenilmesinde yöntemin asıl amacı iletişimin hem yazılı hem de sözlü olarak

sağlanmasıdır. “Öğretmenin yönlendiriciliğinde, öğrenciler arası etkileşime dayanan ve özgüveni geliştirmeyi ön plânda tutarak, öğrenci ilgisini sürekli canlı tutmayı ve böylece eğitim programındaki hedeflere ulaşmasını amaçlayan öğrenci merkezli bir yaklaşımdır” (Budak, 1992).

-Seçmeli Yöntem

Seçmeli yöntem, yöntemler karması, ya da yöntem zenginliği anlamında kullanılmaktadır. Bu görüşü öne süren ilk isimler uygulamacı dilbilimciler Henry Sweet ve Harold Palmer’tir. Yöntemin en önemli özelliği, her beceriye hitap eden bir yöntemin seçilerek uygun olanın uygulanmasıyla oluşmaktadır.

Dilbilgisi kurallarını öğretirken, bilişsel öğrenme yöntemine, konuşma becerisini kazandırmada kulak dil alışkanlığı ve iletişimci yönetime ağırlık verilerek yöntemler arasında uygun olan kullanılır.

-Diğer Yöntemler

Günümüzde kullanılan yabancı dil öğretim yöntemlerinin dışında; Lazanov’un Telkin Yöntemi (Suggestology/Suggestopedia) Curran’ın Grupla Dil Öğretimi Yöntemi (Community Language Learning) Gattegno’nun Sessizlik Yöntemi (The Silint Way) Asher’in Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response) (bkz. Demirel, 1993).

-Telkin Yöntemi

Telkin yöntemi Bulgar psikiyatr Lozanov tarafından 1960 sonrası geliştirildi. Yöntem öğrenciye öğreneceği yabancı dilin konuşulduğu ortamda geziniyor duygusu vermesi ve sonra öğrencinin kendini anlatması için konuşmasını gerektiren bir öğretim yöntemidir (Hengirmen, 1993). Bu yöntemin ana amacı sınıf- içi etkileşimi sağlamaktır. Bu nedenle dil öğretim ortamı yani sınıfın rahat iletişim kurulacak bir düzene sahip olması ve en etkili ders aracı olarak da müzikten yararlanılarak yapılması gerekmektedir.

-Grupla Dil Öğretimi Yöntemi

Yöntem, Amerikalı psikiyatr Curan tarafından ortaya çıkarılmıştır. Yöntemin ana amacı yabancı dil öğrenenlerin kayıp ve endişe duymadan dili öğrenip iletişimi sağlamasını sağlamaktır. Bu nedenle öğretmen- öğrenci ilişkisinin yeri çok önemli konumdadır. Bunu danışman-danışan ilişkisi olarak yorumlamıştır (Demirel, 2003). Öğrenciler sınıf içerisinde çember biçimde otururlar ve öğretmen bu çemberin dışında kalır aralarında seçtikleri bir konu hakkında ana dilde tartışma yaparlar. Etkinlik öğretmenin öğrendikleri yabancı dile çevirisini yaparak destek vermesiyle devam eder.

-Sessizlik Yöntemi

Sessizlik Yöntemi, Gattenno tarafından 1972 yılında geliştirilmiştir. Bu yöntem adından anlaşılacağı üzere hem öğrencin hem de öğretmenin sessiz kaldığı bir yöntemdir. Ana amaç öğrencinin sınıftaki hareketlerini dikkatle izlemesi öğretmenin ve sınıf arkadaşlarının söylediklerini dinlemesi ve bunlardan anlamlar çıkarmaya çalışmasıdır.

-Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi

San Jose State Üniversitesi psikoloji anabilim dalı profesörü Asher tarafından geliştirilen bu yöntem, psikolojide yer alan öğrenme kuramlarından iz kuramı (trace theory) ile bağlantılıdır (bkz. Demirel, 2007). Anadilin öğrenme biçimiyle yabancı dili edinme biçiminin aynı olduğunu düşünen Asher, çocuklara yöneltilen konuşmaların fiziksel bir tepki ile yanıt verdiklerini ileri sürmektedir. Yabancı dil öğretimi, emir kipleriyle başlar, yöntem kullanılırken herhangi bir materyal kullanılmaz sadece jest, mimikler, ses ve hareketlerin kullanılmasıyla ders süreci yönetilir.

-İçerik Merkezli Yöntem (Content-Based Method)

İçerik temelli yabancı dil öğretimi, 1965 yılından sonra Kanada St. Lambert tarafından geliştirilen Fransızca dil daldırma eğitiminden etkilenilerek geliştirilmiş bir yöntemdir. Yöntem, öğretime konu olan yabancı dilin akademik yönü ile becerilerin eşzamanlı öğretiminin belirli bir içerik çerçevesi içinde yapılmasını planlar. Büyük ölçüde hedef dilin konu içeriğini, iletişimin anlık bir nesnesi olarak değil, öğrenilmesi gereken bir araç olarak görür (Doğan, 2012: 404 akt. Memiş ve Erdem, 2013).

- İçerik Merkezli Yöntemin in (Content-Based Method) Özellikleri;

Bağlamsal öğrenme ana konusudur. Her sınıfın farklı potansiyele sahip olduğu düşüncesi hâkimdir ve sosyokültürel yapılarının olduğu göz önüne alınır.

Öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusundan daha fazla ödevlendirme, örnek vermeler basitten karmaşığa doğru verilir ve bunların kontrolü yapılarak pekiştirme sağlanır. İletişimsel metinler ile dilin işlevselliği artırılmaya çalışılır ve sınıf içi etkinlikler bireysel, ikili veya daha çoklu gruplar halinde yapılarak bireysel farklılıkların olduğu bir öğrenme ortamında çoklu öğrenme sağlanır.

I. 2. 1. Yabancı Dil Öğretimi ve Çeviri

Yabancı dil kavramından önce dil kavramının tanımlanması gerekmektedir. Bu durumda, “Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 1977: 55)”. Aksan’ın da ifade ettiğine göre, dil bir ses ve anlam yönünden aktarımın gerçekleşmesine aracı olan iletişimi sağlayan bir araçtır.

Her türden anlatım ve anlaşma yöntemi ‘dil’ kavramıyla sağlanır. Geçmişten bugüne dil önce semboller, çizgiler, resimler, yontular daha sonra tüm bunların anlamlar kazanmasıyla gelişmiş ve biçim değiştirmiştir. Dil, iletişimin büyüyen ve gelişen bir ögesi olmuştur. Toplumlari oluşturan insanlar, iletişimi önce kendi aralarında; ana dillerinde gerçekleştirirken, bilimde, teknolojiye, siyasette, edebiyatta, ticarete ve pek çok alanda hızlı bir şekilde artan gelişmelerde toplumlar arası iletişime yansıyan en önemli öge dil olmuştur. Bu durumda dilin bir alt başlığı olarak yabancı dil akla gelmektedir. Yabancı bir dil bilmek toplumlar arası mesafeleri kısaltmanın en iyi yoludur. Yabancı dil ve /veya diller öğrenmek, farklı toplumları, kültürleri tanımak bireyin sosyal anlamda vizyonun genişlemesine yardımcı olacaktır.

Yabancı dil öğrenmeyi istemek, öğrenmek hepsi önemli bir süreci ifade etmektedir. Öğrenmekten önce istemek, yabancı dil bilmenin faydalarının karşı

konulmaz bir noktada olduğunu fark etmekle başlamaktadır. Günümüz koşullarında ya da ihtiyaçlarında yabancı dil bilmek artık şart olmuştur. Tüm bunlar değerlendirildiğine, yabancı dil öğreniminin bir unsuru da nasıl öğrenileceğidir.

Yabancı dil öğretimi konusundaki gelişmeler, aslında tarih boyunca süre gelen dilin nasıl öğretilbileceği konusundaki görüş, tez ve varsayımları da beraberinde getirmiştir. Öğreten ve öğrenen ilişkisini temel alan görüşler, zamanla dış etmenler olarak isimlendirdiğimiz öğeleri de bünyesine katarak daha sistemli bir öğrenim süreci üzerinde durmuşlardır. Yabancı dil öğrencisinin ilgili dili öğrenim süreci ve öğrencinin başarısı (öğrenimini gördüğü yabancı dili etkili bir şekilde kullanabilme) yabancı dil öğretim çalışmaları açısından oldukça önemli bir yere sahiptir (Kayalı, 2015).

Yabancı dil öğrenimi kadar öğretiminin önemi de bu noktada artmaktadır. Çünkü öğrenmenin yolu öğretimden geçmektedir. Yabancı dil öğretimi tam anlamıyla bir bütünlük içerisinde olmalıdır. Dört temel becerinin de eksiksiz ve öğrenen farklılıklarına göre şekil alınarak, teknolojinin getirdikleriyle yeni yöntemler ve teknikler ile desteklenerek gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde, kullanılan pek çok yöntem vardır. Ancak öncelikle çevirinin yabancı dil öğrenim sürecine bir bakacak olursak akla ilk gelen yöntem Dilbilgisi Çeviri (Grammatik-Übersetzungsmethode: GÜM) yöntemidir. Tarihte yabancı dil öğretimi ile çeviri, ilkin ‘dilbilgisi-çeviri’ yöntemi bağlamında gündeme gelmiştir. Yabancı dil öğretimi ile çeviriyi bir araya getiren bu ilk yöntemsel yaklaşımdır.

Bu yöntemin ortaya çıkışı orta çağa, batıda Latincenin doğuda Arapçanın öğretimine dayanmaktadır. Ancak genel prensiplerini bir araya getirerek geliştiren isim Karl Plötz’dür (1819-1881). Yöntemin dayandığı belli bir öğrenme kuramı yoktur. Daha çok akla dayalı çözümlemeler, kural öğrenme ve karşılaştırmalı çalışmalar üzerinde durur. “1970 yılına kadar Türkçenin yabancılara öğretimi konusundaki tüm kitaplar Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi ile yazılmış, 1970’ten günümüze kadar yazılan kitapların da çoğunluğu yine bu yönteme göre hazırlanmıştır.” (Hengirmen, 2006: 17). Dilbilgisi-Çeviri yöntemi yakın zamana kadar pek çok ülkede yabancı dil öğretim pedagojisinin temelini oluşturmayı sürdürmüştür. Özellikle de

hedef dilin bir yabancı dil olarak öğretiminde; dilbilgisi kurallarının analizi, anadile çevirisi, kelimelerin ezberlenmesi esas alınarak öğretildiği sınıflar için oldukça önemli olmuştur (Doğan, 2011: 256 Akt. Kayalı, 2015).

Türkiye’deki üniversitelerin Arapça, Farsça bölümlerinde bu yöntem halen kullanılmaktadır (Akt. Memiş ve Erdem, 2013). Yöntemin genel özelliklerine bakılması gerekirse;

Yabancı dil öğretimi, dilbilgisi kurallarından yararlanılarak yapılmaya çalışılır. Amaçlardan biri olarak da biçimbilgisi, sözdizimi kuralları üzerinde durulur. Bu yöntem, öncelikle kaynak dil ve hedef dilin dilbilgisi kurallarının ayrıntılı bir analizini gerektirir. Daha sonra bu çalışma ile elde edilen bilgiler metinler üzerinde çeviri denemeleriyle uygulamaya geçirilir.

Kayalı’nın aktarımına göre, günümüzde de özellikle klasik dillerin öğretimde kullanılan Dilbilgisi-Çeviri yöntemi, dilbilgisi ve çeviri edinimi temelli olarak uygulanmaya devam etmektedir. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi bağlamında “dilbilgisi öğretimi, yabancı dildeki biçimlerin ve sözdizimsel yapıların kurallarının belirtik bir biçimde incelenmesine ve öğretilmesine yöneliktir.” (Peçenek, 2008: 68) Bu dilbilgisi öğretimi türüne geleneksel-kuralcı dilbilgisi adı verilir.

Bugüne değin yabancı dil öğretim yöntemleri kapsamında, birçok yöntem ve yaklaşım mevcuttur. Bu geliştirilen yöntem ve yaklaşımlar genelde birbirlerinin eksiklerini tamamlama, etkisiz kaldıkları alanların giderilmesi amacı güder ve tepki olarak doğmuşlardır. Dilbilgisi- çeviri yöntemi, okuma ve dinleme becerilerine önem vermemesinden dolayı yöntem hakkında eleştirilere sebebiyet vermiştir. Bu bağlamda, yöntemin eksikliklerinin olduğu ifade edilmiştir. Tüm bu unsurlardan dolayı gerek çeviri bağlamında gerek süreç içerisinde farklı yaklaşım ve modeller bağlamında ‘çeviri’ söz konusu edilse de ana dil kullanımını ön gördüğü düşünülen bu yöntemden yavaş yavaş uzaklaşmıştır. Ancak, yabancı dil öğretim çalışmaları bağlamında, eksiklikler ortaya atılan yeni yöntem ve yaklaşımların oluşturulmasına yardımcı olmuştur. Geniş bir geçmişe sahip, dilbilgisi – çeviri yöntemiyle yeni yöntemlerin oluşmasına ivme katmış ve günümüze değin çalışmalar hız kazanmıştır.

I. 2. 2. Yöntemsel Açıdan Güncel Durum

İnsanların ilk edindikleri dile ana dil denmektedir bu edinim bireyin doğal bir yolla yani bilinç dışı taklit etme yöntemiyle etkisini gösterir ve bireyler ana dilini öğrenir. Ancak ana dilden sonra edinilen dile de yabancı dil olarak tanımlanmaktadır. Ana dil ve yabancı dil arasındaki en önemli fark şüphesiz ki yabancı dilin bilinçli bir biçimde ilerlemesi ve bireylerin yabancı dil öğrenme isteği, ilgisi ile yeni bir dil öğrenmeye yönelerek yapmasından kaynaklanmaktadır. Anne ya da babanın ana dili dışında iki ya da daha fazla bir dil biliyor olması ve bunu çocuklarına aktarması da çocuğun edinmiş olduğu ana dil olacaktır. Bunun ana sebebi doğal bir yol ile öğrenmesi anlamına gelmektedir. Ana dil dışında bireylerin gerek ilgi gerek eğitimde yer alma durumu ile öğrenmiş olacağı dil /diller ise yabancı dildir.

Geçmişten bugüne pek çok dilbilimci yabancı dil öğrenim yöntemleri üzerinde çalışmalar yapmış ve yapmaya devam etmektedir ve gün be gün dil öğretim yöntemleri gelişerek kendini yeni yönelimlere bırakmıştır bu hususta yabancı dil öğrenim yöntemlerinin geçmişteki ve şu anki yerini irdelemeye geçebiliriz.

Tablo 1:Yabancı dil öğreniminde dillerin geçmişteki yeri

	1924	1927	1935	1941	1950	1960
Almanca	+	+	+	+	+	+
Fransızca	+	+	+	+	+	+
İngilizce	+	+	+	+	+	+
İtalyanca	+	+	+	+	+	+
Latince	-	-	-	+	+	-
Arapça	+	+	-	-	+	+
Farsça	+	-	-	-	+	+

(Demircan, 1988, s.92 akt. Özdemir, 2006)

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere Arapça ve Farsçanın yerini artık Almanca Fransızca ve İngilizce almaktadır. Bunun en önemli etkisi iletişim sürecinin doğudan daha çok batıya yönelmesi denebilir. Tabii ki iletişim kavramı altında ticari, ekonomi, siyasi, sosyal gibi pek çok alanda varlığını değiştirmiştir.

Günümüzde de bu durum kültürel, siyasi, askeri ve ekonomik açıdan yabancı ülkeler ile olan ilişkiler artmaktadır. Geçmişte yabancı dil öğretiminde kullanılmış olan geleneksel yöntem ve teknikler (metinler, dilbilgisi çeviri yöntemleri, iletişimsel yöntemler, işlevsel dil öğretimi vb.), hedef dilin öğretiminde belirledikleri amaca ulaştıramamaktadır. Bilgi, teknoloji ve iletişim çağında olduğumuzu düşünürsek, bulunduğumuz çağın getirdikleriyle yabancı dil öğrenme yöntemleri, teknikleri de yeni boyutlar kazanmıştır.

Öyle ki yabancı dil öğretimi artık edinim olarak nitelendirilmekte ve bunun için ünlü dil bilimci Chomsky üretimsel dönüşümlü dilbilgisi kuramında dilin doğasını iki kavramla açıklamaya çalışmıştır. Bunlardan biri **Kompetenz** (yeti), diğeri ise **Performanz** (edim) kavramlarıdır. Burada **Kompetenz** kavramıyla bir dilin alt yapısının, yani bir dil sisteminin insanın beyinde veya zihninde nasıl işlediğini, nasıl çalıştığını kavramaya, anlamaya yarayan bir mekanizmanın olduğu, **Performanz** kavramıyla da o dilin günlük hayatta uygulanışı, yazılı ve sözlü iletişim ortamlarında kullanılışı anlatılmak istenmektedir. Son yıllarda bu kavramlarla dilin doğasını açıklamanın yetersiz olduğu ve bunun yanına bir de **kommunikative Kompetenz** dediğimiz iletişim yetisi adıyla üçüncü bir boyutu eklemenin uygun olacağı görüşü ağırlık kazanmaktadır (Doye, 1995:162 Demirel, 1990:43 akt. Aktaş).

Bu görüşler dikkate alındığında, iletişimsel yetinin çağımıza en uygun öğrenmeyi etkili boyuta taşıyacak olduğu düşünülmektedir. İletişimsel yeti, iletişim kurmak için gerekli bilgi ve donanımına sahip olabilme durumuna denmektedir. Bundan yola çıktığımızda yabancı dil öğrenimi günümüz koşullarında yabancı bir dil topluluğu ile beceri ayırt etmeksizin iletişimi tam manasıyla sağlamaktan geçmektedir. Bunun için de yabancı dil öğretimi esnasında dilin bir iletişim aracı olduğu unutulmamalı ve gerekliliğinin farkında olunarak yapılmalıdır. Günümüz dilbiliminde bu konuların üzerinde önemle durulmakta ve dilin her şeyden önce bir iletişim aracı olduğu, dil öğretiminde bu aracın dilbilgisi (gramer) boyutunun kendi başına ayrı olarak değil de dilin dört temel becerisiyle (dinleme, konuşma, okuma, yazma) birlikte sosyokültürel ve faydacı unsurlar da göz ardı edilmeden öğretilmesi gerektiği savunulmaktadır (Neuner, 1995:186, Fanselow / Felix, 1993:149 Akt. Aktaş).

Alanda öne çıkan bazı yaklaşımlara, yabancı dilde iletişim kurmak her öğrenen için artık o dili korkusuzca, endişe duymadan ifade etmesi demektir. İletişimsel yeti sadece dil bilgisel etkileşim ve kurallar değil aynı zamanda öğrenilen dilin kültürel kurallarını, bilgilerini de edinmiş olmaktır. Bu yüzden ki yabancı dil öğrenmek sadece dil bilgisi yapıları sözcüklerin anlamlarını doğru bilmek kurallı doğru cümleler kurmanın yanı sıra kültürel bilgilerin tam anlamıyla kavranmış olmasıdır (Neuner, 1995:186, Fanselow / Felix, 1993:149 Akt. Aktaş).

“Yabancı dil öğrenen birey farklı bir kültürle karşı karşıyadır ve diğer kültürleri öğrenmeye açık olması gerekmektedir. Sadece eğitim bilimciler değil, aynı zamanda çeviri bilimciler ve dilbilimciler de yabancı dil öğrenmenin amaçlarından birinin farklı kültürleri tanımak olduğunu hatta dil öğrenme sürecinde kazanılması gereken becerilerin en başında kültür edincinin sağlanması kanısındadırlar” (Haldan ve Pekbak, 2019:260).

Bir süredir, yabancı dil dersleri iletişimsel ve kültürlerarasıdır. Dil arabuluculuğu⁶, dil için Ortak Avrupa Referans Çerçevesi'ne dayalı yeni bir bileşen olarak eklenmiştir: Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme (Trim ve diğerleri, 2001, aşağıda CEFR⁷ olarak anılmaktadır akt. Sarter, 2008).⁸ Dil arabulucusu, gerek kültürel öğeler de gerek iletişimi sağlayacak dil yapılarında bilgiyi iletme yanlış anlaşılmalara için bir önlem olarak görülür.

⁶ „Sprachmittlung ist die adressaten-, sinn- und situationsgerechte Übermittlung von Inhalten geschriebener und gesprochener Sprache von einer Sprache in die andere“ (Rössler, 2008). http://www.phil.unipassau.de/fileadmin/group_upload/20/jopplachner/Kontaktnetz_FU/RLFB_SchILF/Sprachmittlung_-_PPP_-_Jopp-Lachner_-_Version_1.pdf
https://lehrerfortbildungbw.de/u_sprachlit/englisch/gym/bp2004/fb1/mediation/1_impuls/03_sprachmittlung.ppt

⁷ Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen & Common European Framework of Reference for Languages) https://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_Dilleri_Ortak_%C3%87er%C3%A7eve_Program%C4%B1
<https://www.europaeischer-referenzrahmen.de/>

⁸ Orijinali: Seit geraumer Zeit ist Fremdsprachenunterricht bereits kommunikativ und interkulturell ausgerichtet. Als eine neue Komponente ist ausgehend vom Gemeinsamen europäischen Referenzrahmen für Sprache: lernen, lehren, beurteilen (Trim et al. 2001, im Folgenden zitiert als GeR) die Sprachmittlung hinzugekommen.

Geçmiş ve bugüne kadar gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak kültürler arası mesafenin daha kısa olması ve ulaşılabilir boyuta geçmiş olması yabancı dil öğrenimini de doğrudan etkiler. Çünkü dil ve kültür iç içe gelişim gösterir ve birbirini etkiler. Altundağ’a göre (Altundağ, 2012) Yabancı dil öğretiminde de, öğrenilen yabancı dilde, yalnızca dil bilgisel açıdan donanımlı olmak etkin bir iletişim için yeterli olmayacaktır. Öğrencilerin, hedef kültürün doğal ortamında karşılaşılacak durumlarda, olayları nasıl yorumlayabileceklerini anlayabilmeleri ve bu durumlara uygun davranışlar sergileyebilmeleri gerçek bir iletişim açısından son derece önemlidir. “Bilgiyi iletme yönüne ek olarak, dil aracılığının önemli bir yönü olarak dilde hareket etmenin kültürlerarası yönü konusunda da farkındalık verilmelidir. Çünkü bu sadece öğrencilerde dil becerilerini geliştirmekle ilgili değil, aynı zamanda dil kullanma becerilerine yönelik çalışmakla da ilgilidir” (Sarter, 2008).⁹

Aktaş’ın Genç’ten (2000: 101) yapmış olduğu bir diğer aktarıma göre durum şöyle açıklanabilir:

Bir dili konuşma ve anlama becerisi, öğrencinin kendi kültürünün yanı sıra öğrendiği yabancı dilin kültürünü algılama, anlama çabası, öğrencinin olası konuşma durumlarında belirli yapılara hâkim olabilmesi ve duruma uygun tepki vermesi. Yabancı dil öğretim yöntemlerinden iletişimsel yaklaşımda hedeflenen ve bir dili bildirişim ihtiyacını karşılamaya yönelik bir ortamda ve uygun biçimde kullanarak karşılıklı anlaşmayı sağlayan yeti. Bu yeti, ancak öz ve yabancı kültür, toplum vb. bilgisi ve bakış açısının değişmesi ile oluşur. İletişimsel yeti, dilbilimsel yeti ile birlikte dil edinimini gerçekleştirir (Akt.Aktaş, 2005).

Kültürel bilgilerin edinimini dil bilgisi kurallarının edinilmesi kadar zorunlu kılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde günümüz koşullarını değerlendirirsek, eski yöntemlerin aksine iletişimin her yönüyle hız kazandığını gerek teknoloji gerek

⁹ Orijinali: Neben dem Aspekt der Informationsübermittlung sollte auch der interkulturelle Aspekt des Handelns in und mit Sprache als wesentlicher Aspekt von Sprachmittlung ins Bewusstsein gerückt werden. Denn es geht nicht nur darum, Sprachkompetenz bei den Schülern und Schülerinnen aufzubauen, sondern in gleichem Maße auch auf Sprachverwendungskompetenz hinzuwirken.

kültürler arası iletişimin ivme kazanması doğal olarak, yabancı dil öğretiminin bu bakımdan ele alınıp öğreniminin gerçekleştirilmelidir.

Dil öğrenenler, farklı kültürler edinme peşine de düşmelidirler çünkü birbirlerinin kültürleri hakkında bilgi sahibi olmaları iletişim sorunlarını en aza indirgeyerek hem birbirlerini doğru bir şekilde anlama hem de iletişimin sürekliliğini sağlama bakımından oldukça önemlidir.

Son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalar Avrupa’da çok dilliliğin gittikçe artarak yaygınlaştığını ortaya koymaktadır. 20. Yüzyılın ikinci yarısının yabancı dil öğrenme yüzyılı olduğu söylenebilir. Zira tarihin hiçbir devrinde bu kadar çok insan anadilinden sonra veya anadili yanında yabancı dil öğrenmedi, ayrıca kendini yabancı dil öğretmeye adayan bu kadar kurum ve yabancı dil öğrenmeyle ilgilenen bu kadar çok öğrenci olmadı (Glück, 2002: 9-10, Akt. Arak, 2016).

Hem öğrenenin hem öğretenin bu kadar artmış olması neticesiyle son yüzyılın yabancı dil edinme süreci olduğu aşikârdır. Bu nedenle iletişim ağının kültürlerarası iletişimin etkin olduğu dönem içerisindeyiz hem öğrenenin hem öğretenin kendini yeniliklere açık olması lazım gelmektedir. Tam da bu nokta da iletişimsel yeti ve kültürlerarası yetinin yanı sıra eylem odaklılık açısından değerlendirmek gerekmektedir.

Coşkun’a göre, “Uzun yıllar yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanım alanı bulmuş İletişimsel Yaklaşımın yerini 2000’li yıllardan sonra Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM) tarafından benimsenen ve “Eylem Odaklı Yaklaşım” olarak adlandırılan yeni bir dil öğretimi yaklaşımı almaya başladı. Bu yaklaşım OBM’nin ikinci bölümünde “Ortak Başvuru Metni’nin Yaklaşım” başlığı altında şu şekilde tanımlanmıştır;

“Şeffaf, tutarlı ve mümkün olduğunca ayrıntılı bir şekilde yaşayan dillerin öğrenimi, öğretimi ile değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmış olan Başvuru Metni, dil kullanımı ve öğrenimi hakkında genel bir betimleme yapar. Burada benimsenen yaklaşım genel anlamda eylem odaklı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım dil kullanıcı ve öğrenenleri sadece dilsel görevleri yerine getiren değil, belirli durum ve ortamda,

belirli bir eylem alanını içindeki görevleri de yerine getirmek zorunda olan sosyal aktörler olarak görür. Söz edimleri başka bir ifadeyle konuşma eylemleri, her ne kadar dil etkinliklerinde gerçekleşse de; yalnızca toplumsal bağlamda onlara tam anlamı veren eylemlerin bir parçasıdır. Eylem bireyin sahip olduğu becerileri belli bir sonuca ulaşmak için stratejik bir şekilde harekete geçirme durumudur. Böyle bir durumda bireyin yüklendiği bir “görev” vardır denilebilir. Öyleyse Eylem odaklı yaklaşım sosyal aktörün sahip olduğu ve kullandığı bilişsel duyuşsal, devinimsel kaynakları ile tüm yeteneklerini dikkate alır (CECRL,2001: s.15 Akt. Coşkun, 2017).

Aktarımdan anlaşılacağı üzere, dilin yapısından daha çok işlevinin önem gördüğü aşikârdır. Amaç dil yapılarının işlevselleştirmek işlemi gerçekleştiren için dinamik bir boyuta kazandırmak denebilir. Öğrenenlerin sosyokültürel bir yeti kazanmasını sağlamak amacıyla eylem odaklı yaklaşım kullanılmaktadır.

“AOBM’de esas alınan eylem odaklı yaklaşımda, iş birliği içinde, öteki ile eyleme geçerek bir problemin sonuçlandırılması merkezi öneme sahiptir. Biryandan, eylem odaklı yaklaşımın bu özelliği öğreneni sosyal bir ortam da inisiyatif almaya yönlendirirken, diğer taraftan öğretime dilbilimsel ve sosyokültürel yönünü pekiştirir. Kültürel ve sosyal olan bu boyut yabancı dil öğretiminin bütünüleyici unsurunu oluşturmaktadır” (Aydoğu, Ercanlar ve Aydınalp 2017). Saydı’dan (2015) aktarılanına göre;

Eylem odaklı yaklaşım da dil öğrenenlerden bir etkinlik yürütmeleri, bir problemi çözmeleri ve bir projeyi somut olarak gerçekleştirmeleri beklenir. Bu amaçla yapılacak etkinlikler ve aşamaları açık bir şekilde ortaya konur ve makro ve mikro düzeyde tanımlanabilir. Sonuç olarak bu etkinlikler bir proje oluşturur. Bir problemin çözümlenmesi için kullanıcının belli görevleri üstlenerek yerine getirmesi gerekir. Bu yöntemle öğrenen gerçek bir dil kullanıcısına dönüşür. Dili sadece eğitsel bir ortamda edinmez, onu aynı zamanda sosyal bir düzlemde kullanacak hale gelir. Yabancı dil öğretiminde son yıllarda özellikle vurgulanan yaratıcılık, yenilikçilik, özyönetim, eylem ve ifadenin geliştirilmesi aynı zamanda eylem odaklı yaklaşımın da temel hedefidir (Aydoğu, Ercanlar ve Aydınalp 2017).

2. BÖLÜM

YAZMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Yabancı dil öğretim süresince dört temel becerinin geliştirilmesi ön planda yer almaktadır. Okuma, yazma konuşma ve dinleme becerilerinden oluşan bu beceri türleri dil öğretiminde bir bütün olarak götürülmelidir. Yazma, dil öğrenim sürecinde, en önemli hususlardan biridir. Yabancı dilde iletişimin yazılı boyutu yazma ile metin oluşturma ile meydana gelmektedir.

Yazının icadından bugüne iletişimin en kalıcı olduğu alan yazılı anlatımdır. Sözlü iletişimin anlık durumuna nazaran yazılı iletişim, daha kalıcı ve hatalara yapıldığı esnada geri dönüşü mümkün olan bir alandır. Çünkü yazı yazma planlı ve süreç açısından daha esnektir.

Dört temel becerinin okuma ve anlama becerisinden hemen sonra gelen ve en son sırada olan yazma becerisi bu bölümde detaylandırılacaktır. Yazma becerisinin yeri dil öğretim süreci içerisinde ne noktada ilerlemekte ve nasıl bir etkisi olduğu araştırmanın bu bölümünde açıklığa kavuşturulacaktır.

II. 1. Bir Hedef Olarak Yazma Becerisi

İletişim, insanlar arası bağlantı kurmanın vazgeçilmez ögesidir. İnsanlar iletişim kurarak hem sosyal hem de çalışma dünyasında her daim ikili ilişkilerde iletişim kurma ihtiyacı duyar. Yazı bir dilin temelini oluşturan ögedir. İnsanlar, iletişim kurmaya önceleri her ne kadar sözlü anlatım ile başlamış olsalar bile, ilerleyen süreçlerde semboller çizerek, resim yaparak bir nevi yazının alt dallarından yararlanarak iletişim kurmaya başlamıştır.

Gelişen teknoloji, bireyler arasında olan iletişim mesafelerinin kısalması ve uluslararası olarak devam etmesi sonucunda devreye yabancı dil /diller girmektedir. Yabancı dil öğreniminde öğrenim evresi okuma – yazma, dinleme – konuşma olmak üzere dört temel becerinin edindirilmesiyle gerçekleşir. Her bir beceri birbirinden ayırt

etmeksizin verilmelidir. “Bir yabancı dili gerçekten okuyabilmek, o dile hâkim olabilmek, o dilde okuyup, anlamayı, konuşma ve yazabilmeyi gerektirir. Bu da, kişinin anadilini öğrenirken sahip olduğu doğal konuşma ortamına sahip olmayışı nedeniyle düzenli ve sistemli bir eğitim ve öğretimi gerektirir” (Kuzu 2013: 6). Yabancı dil öğrenimini ana dili öğreniminden farklı olarak ilerler, ana dil öğrenimi bir nevi taklit etmeyle gerçekleşir. İnsanın en önce annesinden ve yakın aile çevresinden daha sonra da çevresinde ilişki kurduğu kişilerden öğrendiği, bilinçaltını oluşturduğu ve toplumla en güçlü bağları kurduğu dil olarak tanımlanan anadil ile yabancı dil arasındaki en temel fark; anadilin bilinçaltı işlemlerle kazanılması, yabancı dilin ise bilinçli işlemlerle öğrenilmesidir (Özdemir, 2006: 28-29).

Yabancı dil öğrenim süreci dilin her manada iletişime dökülmesiyle olur yabancı dilde yazılmış bir metnin anlaşılması, hedef dilin yazıya dökülmesi, dinlenilenin veyahut duyulanın doğru algılanması, konuşma yetisinin de gelişmesine erek dilde kendini ifade etmesiyle oluşmaktadır. Ancak doğru sistemli bir eğitim ile kazandırılır. İletişim sadece sözlü değil aynı zamanda yazılı bir biçimde gerçekleşir. Yabancı dilde iletişim, sözel ve yazılı olarak gerçekleştirildiğinde hedef dilde düşünme eylemi de gerçekleştirilmiş olur. Dil yetisinin kazandırılmasında erek dilde düşünmeyi gerçekleştirmek ve bunu yazılı şekilde yapabilmek en önemli hususlardan biridir.

2.1.1. Yabancı Dil Olarak Almanca Açısından Yazma Becerisi

Yazı, bir dilin sözcük ve tümcelerinin bir düzen içerisinde kâğıt üzerinde olma durumudur. Yazılı ve sözlü anlatım birbirinden farklıdır. Vardar’a göre yazılı ve sözlü anlatım birbirinden ayrı göstergeler dizgesidir. Yazının varlık nedeni dili göstermektir (2001, 82-83). Sözlü anlatım bilindiği üzere soyut kaldığından dolayı sadece anlık bir iletişim biçimi olarak kalırken yazı tam anlamıyla daha somut ve kalıcı bir iletişim yöntemi olmaktadır.

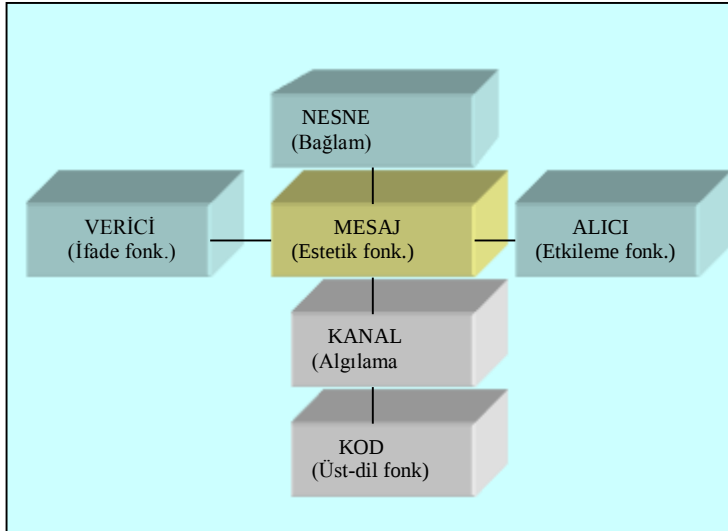
İnsanlar dil öğrenimini sırasıyla duyma, konuşma, okuma ve yazma olarak sırasıyla edinir. Yabancı dil öğretimi okuma, yazma, konuşma ve dinleme olmak üzere dört beceriyi kapsar. Bu beceriler kendi içinde anlamaya yönelik (Rezeptive Fertigkeiten) ‘dinleme’ ve ‘okuma’ becerileri, üretime yönelik (Produktive

Fretigkeiten) ‘konuşma’ ve ‘yazma’ becerileri olarak iki kısma ayrılır (Steinig; Huneke: 2002 Akt. Gündüz ve Genç 2017). Bu temel becerilerden biri olan yazma becerisi duygu, düşünce, tasarı, gözlem, yorum ve isteklerin dil kurallarına göre yazı ile ifade ediliş biçimi olarak değerlendirilebilir. Dört becerinin en son basamağı olan yazma becerisi diğer becerilerin öğrenimine göre daha zorlu bir süreç içerisinde gerçekleşir. Bilginin toplanması, yorumlanıp ifade edilmesi süreçlerinin bütününden oluşan, eleştirel bir düşünme süreci olarak algılanan, düşünmeyi ve öğrenmeyi teşvik ederek iletişimi sağlayan ve dört temel dil becerisi içinde en zor gelişen beceri yazmadır. (Demirel, 2007). Yazma becerisi, dil öğreniminin üretim boyutunu ifade eder. Dil öğrenenler, bu beceri ile amaç dilin kuralları çerçevesinde edindiği dilsel bilgi ve yeterlilik ölçüsünde duygu ve düşüncelerini okuyucusu için anlaşılır bir şekilde kaleme almayı hedefler (Ege,2011). Çünkü dil öğrenim sürecinde sözlü iletişim anlık ve devingen bir yapıya sahiptir. Bireyler kendilerini sözlü olarak ifade ederken bazı hatalar, yanlışlar yapabilir ancak o an içerisinde telafi de edilmektedir. Ancak bu yazılı anlatım için maalesef geçerli değildir. Yazma becerisi; planlama, formüle etme ve gözden geçirme süreçlerini kapsayan çok karışık bir etkinliktir. Yazılı aktarım da anlık hataların dönüşü olmayabilir ve daha dikkat edilmesi gereken bir iletişim yolu haline gelmiş olmaktadır. Dili ve dilin kurallarını doğru kullanmanın yanı sıra bir mesajı doğru ifade edebilme de çok önemli olmaktadır. Bu nedenle yazma becerisini mekanik bir süreç olarak değil eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak ve bilmek gerekir (Demirel, 2007).

Sözlü anlatım, ses bilimsel açıdan yazılı anlatıma göre daha devinimsel ve dili daha iyi betimlemiş olsa da sözlü anlatıma zemin hazırlayan iletişim olgusunun bir diğer alanı yazılı anlatımdır. İletinin yazılı iletişimi oluşturan kısımda durağan süreç sözlü iletişimin gelişmesinde katkıda bulunur.

Jacobson’a göre; gönderen, bağlam, ileti, temas, kod ve alıcı olarak oluşturulan altı maddelik iletişim modeli şeması aşağıdaki gibidir (Bkz. Filizok);

Şekil 1: İletişim Modeli

“Gönderen alıcıya iletisini yollar. Bağlam iletinin kendisinden farklı olarak nitelediği şeydir. Temas, gönderen ve alıcı arasındaki fiziksel ya da psikolojik bağdır. Kod ise iletinin yapılandığı ortak anlamlar sistemidir. Bu altı etmen modelin birinci aşamasını oluşturmaktadır. Modelin ikinci aşamasında bu etmenlerin belirlediği iletişim işlevleri yer almaktadır. Duygulandırıcı işlev, iletinin gönderenle ilişkisini belirler. Gönderenin duygularını, tutumlarını açığa vuran işlevdir. Çağrı işlevi iletinin alıcı üzerindeki etkisini niteler. Göndergesel işlev nesnel olaylara dayalı iletişimde önem kazanmaktadır. İletişimin doğru olması, gerçeği yansıtması ile ilgilidir. İlişki amaçlı işlev, iletişim kanallarını açık tutmaktır. Gönderen ile gönderilen arasındaki ilişkinin sürmesini sağlamaktadır. Üstdilsel işlev kullanılan kodun tanınmasına yarar.”(Bkz; H.G.İplikçi 2015).

Dilin temel ve bildirme işlevi göndergede gerçekleşir. Gönderge işlevine bilişsel ya da düz anlamsal iletiler denmektedir. Bu işlevde, eğitsel, mesleki bilgilendirici metinler yer almaktadır. Kısaca iletinin bilgi verme kısmı burada gerçekleşir.

Yabancı dil öğrenme bağlamında ele aldığımızda, bilgi verme süreci dili öğrenmeye önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Duygu ve düşüncelerin anlatım süreci göndericiye ya da alıcıya ulaşan kısımdır burada bireyler kendi duygu ifadelerini, heyecanlarını, korkularını, tepkilerini tümcelerle yansıtır. Bu süreç sözlü anlatımda ses ve tonlamalar ile gerçekleşirken yazılı anlatım da dilin kendi imla ve kurallar bütünüyle gerçekleşmektedir. Yabancı dil öğrenim sürecinde tabii olarak dil bilgisi

kurallarının içerisinde imla yazım kuralları da yer almaktadır ve dil öğrenim sürecinin bir bütün olduğu düşünüldüğünde bu hususun da önemi artmaktadır.

Gönderge işlevi bilişsel ve nesnel, anlatım işlevi ise duygusal ve öznel (Kıran) 1996:92). Yabancı dil öğrenim sürecinde öğrenenlerin gönderge işlevini kullanarak hem yazma hem de konuşma becerilerinin gelişeceği gerçeği yadsınamaz. Nesnel ya da öznel anlatım şekli hem yazma hem de konuşma becerisinde öğrenenin kendini ifade etmesi sürecinde yardımcı olacaktır.

İleti ve alıcı arasında gerçekleşen işlev çağrı işlevi olarak adlandırılmaktadır. Adından anlaşılacağı üzere “çağrı” işlevinde politikada, seslenişlerde, bir reklam metninde, mektuplarda kullanılmaktadır. Bu sebeplerden dolayı dil hem yazılı hem de sözlü olarak aktif olur keza yabancı dilde de aynı durum geçerli olacaktır.

Gönderici ve alıcı arasındaki ruhsal ilişki barından ilişki işlevinin ana amacıdır. Bu süreçte ilişki işlevi sözlü anlatımda telefon ile karşımızdaki kişiyle iletişime geçtiğimiz andan itibaren başlar yazılı anlatımda bu durum imla ile verilir.

Üst- dil işleviyle alıcı tarafından anlaşılmayan dilin dil bilgisi, sözcükler ve kavramların doğal yol ile anlatılma çabası burada gerçekleşir. Örneğin edebi ve sanatsal terimlerin açıklanması sürecinde kullanılır.

Sözlü iletişim kadar yazılı iletişim de dilin bir parçası olduğundan dolayı tüm bu işlevlerin yeri ve önemi büyüktür.

Jacobson’un iletişim modelleri çerçevesinde yabancı dil öğrenim sürecine katkıda da bulunduğu aşikârdır. Yazılı anlatımda, yazma becerisinin geliştirilmesinde dil öğrenim sürecinde çağrı, ilişki, üst- dil ve sanat işlevlerinden faydalanan öğrenenin dili öğrenmesi kolaylaşmaktadır. Bu nedenle bahsi geçen tüm işlevlerin kullanılması olumlu yönde etkileyecek öğrenim sürecini kolaylaştıracaktır.

Yabancı dil öğrenim sürecinde dört temel becerinin son halkası olan yazma becerisi Almanca öğreniminde değişmemektedir. Almanca açısından ele aldığımızda Cermen dilleri arasında yer alan “Almanca” ülkemizde ikinci yabancı dil olarak

öğretilmekte ve bu süreç İngilizceden faydalanılarak yürütülmektedir. Çünkü İngilizce de aynı aileye mensup bir üyedir.

Birinci yabancı dili öğrenen birey ikinci yabancı dili öğrenirken artık tecrübe kazanmış olur ve ilk olarak birinci dili öğrendiği süreçte yapması ve izlemesi gereken yolların aynı takibini Almanca öğrenirken de gerçekleştirir. İlk deneyimlerinde edinmiş olduğu hatalar ve yanlış ilerlemeleri yapmaz ve yeni süreci daha doğru adımlar atarak kolaylaştırır.

2.1.2. Yazma Becerisinin Geliştirilmesinde Koşullar ve Beklentiler

Yazma, kişinin duygu ve düşüncelerini belirli bir düzen içerisinde sistematik ve kurallı bir biçimde yazı eylemine dökmesiyle oluşur. Bilindiği üzere, yazma yabancı dil öğretiminin dört temel becerinin sonuncusudur.

Beceriler arasında geliştirilmesi ve uygulanması daha zor olur. Öğreneni hedef dilde çok daha ileriye taşıyabilir. Hem bilişsel hem de duyuşsal becerilerini daha aktif kullanabildiği bir alan olmaktadır. Birey yazarken kendini düşünmeye itmek zorundadır çünkü yazma süreci olduğu gibi ilk zihinden geçtiği şekilde değil daha sistematik ilerler. Tüm bu sebeplerden dolayı yazma becerisini geliştirmek ve bu süreç için doğru ve iyi adımlar atmak yabancı dil öğreniminde duyduğunu algıladığını yazıya dökkebilmekte başarıyı sağlamış olacaktır. Yazma, bilginin toplanması, bilginin edinilmesi, bilginin ifade edilmesi ve bilginin yazılı olarak aktarılması ile ilgili süreçlerin bütününden oluşur (bkz. Carter ve diğ. 2002:246).

Yazma becerisinin gelişmesi ve ilerleyebilmesi ile birlikte bireyler yazma esnasında bilgiyi üretme ve aktarmada, kendi düşünceleriyle perçinleştirip bağlantı kurduğunda, metnin yapısını oluştururken kolay ilerleme imkânları yakalayabilmektedir.

Yazma becerisinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerde kalıcı öğrenme de gerçekleşir kalıcı öğrenmeye destek olan bu beceri aynı zamanda bilgilerin uzun süreli depolaması da gerçekleştirmiş olur. Yazma becerisi, öğrencilerde naif bir aktarım

yapma etkisi katmaktadır. Öğrenci bu süreç içerisinde duygu, düşüncelerini yazıya dökerken mecazi ve hissiyatlarını ifade ettiklerinde zihinsel yaratıcılıklarını yansıtmaya fırsatını yazma etkinliklerinde gösterebilir. Bu hususta öğrenci yazma etkinlikleriyle dört temel becerinin en son halkası olan yazma becerisinin sağlıklı bir gelişime itmiş olur.

Yabancı dilde yazma becerisinin geliştirilmesinde anadilin yabancı dilin geliştirilmiş olması ile doğrudan ilintilidir. Anadil de yazma etkinlikleri bireylerin yazma etkinliği süresinde öğrendiklerini yabancı dile de yansıtacaktır. Çünkü her ne kadar anadilden uzak yani anadil kullanılmadan verilen bir yabancı dil eğitiminde yabancı dil öğrenen bireyler, yazma etkinlikleri esnasından bilişsel olarak ana dilden faydalanmış olacaktır. Kelime dağarcıklarının gelişimi, tümce kurabilme yetisini doğrudan olumlu yönde etkilemiş olmaktadır. Böylelikle dil bilgisi kurallarını yazdıkları metinler üzerinde dolaylı bir biçimde öğrenmiş olacaklardır.

Yazma, yabancı dil öğrenim sürecinde öğrencinin kendi hatalarını ve yanlışlarını görebileceği daha somut verilere ulaşabileceği bir beceridir. Bu nedenle yabancı dil öğreniminde öğrenci somut olarak ulaşmış olduğu neticeler sayesinde edinmiş olduğu becerinin hangi noktada olduğunu görebilir ve bellek açısından da becerisini geliştirmeye devam eder.

Ancak bu hususta öğreticilerin de ders içerisinde yazma becerisine diğer dil becericilerine ayırdıkları zaman kadar en son halka olsa da yer vermelidir. Öğretici, yazma becerisinin gelişimini, eksikliklerini ve bunlara etken olanları öğrencilerin takibini yaparak gerçekleştirir. Genel olarak ele alındığında, yabancı dil öğreticileri açısından yazma etkinlikleri esnasında öğreticilerin hedefleri şöyledir;

- Öğrenme sürecini kontrol etmesi,
- Öğrencilerin seviyelerini belirlemesi,
- Öğretilen yapıların veya sözcüklerin pekiştirilmesi,
- Dil yanlışlarının görülmesi,
- Noktalama işaretlerinin öğretilmesi,
- Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesi,

Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesi,
 Öğrencilerin yaratıcı düşünceleri,
 Öğrenilen konuların kısa dönem bellekten uzun dönemli belleğe aktarılması,

Öğrencilerin yetilerini (competence) performansa dönüştürmeleridir (Çakır, 2010:167-168). Bunların sağlanması durumunda, etkili bir biçimde yazma becerisinin gelişmesi olasıdır ve başarı sağlanır. Yukarıda bahsi geçen hedefler doğrultusunda yazma etkinlikleri yazma becerisinin geliştirilmesine uygun koşulların sağlanması öğreticilere düşen payın büyüklüğü tartışmasız fazladır. Bu sürecin yönetimi öğreticiler tarafından daha planlı ve düzenli olmalıdır. Böylelikle, hedef dilde gerek dil bilgisi gerek imla ve noktalama gerek sözcük dağarcığının gelişimi, mecazi anlamların aktarımı açısından yaratıcı düşünme, zihinsel gelişime de katkı sağlamaktadır.

II. 2. Metin Üretimi Olarak Yazma Etkinliği

Bir iletişim aracı olarak kullanılan yazı, ilkel yaşamdan bugüne kendini süreç içerisinde sembollerden, resimlerden geliştiren en somut aktarım biçimine denmektedir. Öyle ki insanoğlunun tarihinde onun medeniyetle buluşmasına etki eden unsurlardan biri, yazının icadı olmuştur. Toplumlar, duygu ve düşüncelerini, kültürlerini, varlıklarını nesilden nesile ancak yazı ile aktarabilmişlerdir.

Yabancı dilde dört temel becerinin, son düzlüğü olan yazma becerisi, dil öğrenim süresince, dinleme, okuma ve anlama konuşma ve yazma ise kendini ifade edebilme yetisinin gelişmesine yardımcı olur. Bu nedenle yabancı dil öğreniminde bireyin kendini tam olarak hedef dilde anlatabilmesi için yazılı anlatım becerisi konuşma becerisine de doğrudan etki etmektedir. Öyle ki ana dilde kendini doğru aktaran birey yabancı dilde de hemen hemen aynı yöntemlerle kendini anlatmaya çaba sarf eder. Yazma etkinlikleri, sözcük bilgisini, dil bilgisini, tümce dizilimini, imla kuralının doğru bir biçimde geliştirmesine fayda sağlar. Öğrenciler, yazı yazmayı öğrendikten itibaren çeşitli etkinlikler ile tüm öğrenim hayatı boyunca yazar. Öğrencilerin kendilerini yazılı olarak anlatabilmeleri için bilişsel ve devinışsel

bakımdan olgunlaşmaları yeterli olmayabilir. Bu becerinin etkin kullanılabilmesi, bireyin dış dünyayı gözlemleme, sürekli okuma, düşünme ve yazma; kısacası hem anlama hem de anlatma becerilerinin yeteri kadar geliş(tiril)mesine bağlıdır (Karatay H. 2013).

Yazma becerisinin geliştirilmesinde, okuma etkinliklerinin yapılması, okumanın yazıya olağanüstü etkisi yadsınamaz. Okuma bireyin sözcük bilgisini geliştirir ve yaratıcı bir pencereden bakmasını sağlar doğal olarak sözcük ve bilişsel ufkunun gelişmesi yazma etkinliklerine de yararlı olacaktır. Dinleme becerisinin de yazma becerisine duyduğunu anlama yönüyle etkisi oldukça fazladır. Birey dinleme esnasında doğru duymaya yönelir ve duyduğunu yazıya aktarır. Anlama ve anlatma becerisi ortak paydada yer almaktadır. Anlama becerisi eksik olan birinin de anlatma becerisi tam gelişmemiştir (Özbay, 2009:63).

Yazılı anlatımın gelişmesi, yazma becerisinin etkin olması için öğrencilerin kazanımları şöyle sıralanmıştır;

Formları yönergelerine uygun doldurur.

Sosyal ilişkilerin devamlılığı için gerekli kısa metinler oluşturur.

Uygun başlık belirler.

Öğrendiği yeni kelimeleri kullanır.

Olayları oluş sırasına göre anlatır.

Kendi yaşantısından örnekler verir.

Karşılaştırmalar yapar.

Duygu, düşünce ve hayallerini anlatır.

Yönerge ve sorular hazırlar.

Eksik metni tamamlar.

İsteddiği bir konuyu, anıyı vb. anlatmaya istek duyar.

Dikte etme çalışmalarına katılır.

Kelime, cümle kalıpları ve kısa metinler oluşturur.

Yazım kurallarını yerinde kullanır, Afiş, duyuru vb. hazırlar (Bkz. MEB., 2018).

Yukarıda bahsi geçen kazanımlar sayesinde, öğrenciler doğru yazma becerisini edinmiş olacaktır (Balcı, 2000: 528, Akt. Aktaş (2004:49). Yazma eyleminin önemini şöyle açıklamaktadır;

“Yazma eylemi diğer dil becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmakla birlikte kişinin kimliğinin geliştirilmesi için de önemli bir iletişimsel araçtır. Bu becerinin üretici ve etken bir özelliği vardır. Kişi bu beceriyi yalnız başına değil de en çok derslerde öğrenmesi ve geliştirmesi gerekir.”

Bu hususta yazma etkinliklerinin öğretim sürecini öğrenci ve öğretici yönünden ele alırsak;

Yazma Öncesi Etkinlikler

A. Öğrenci Yönünden:

Hangi konu hakkında yazacağını düşünme,
Konunun kime hitap edeceğine karar verme,
Konu hakkında ne gibi şeyler bildiğini yoklama,
Konuyu aktarırken ne gibi dil bilgisel yapılarına yer vereceğine karar verme,

B. Öğretmen yönünden:

Konuyu belirleme,
Konuya ilişkin kelime ve kalıpları aktarma,
Konuya ilişkin verilen kelime ve dil yapıları hakkında açıklama yapma,
Konuyla ilgili paragrafın sınıf tahtasına öğrencilerin katkısıyla yazma.

Yazma Sırasındaki Etkinlikler

A. Öğretmen Yönünden;

Öğrenciye sorular sorarak konuyu düşünmelerine yardımcı olma,
Öğrenciler yazarken, aralarında dolaşarak yardımcı olma,

B. Öğrenci yönünden;

Verilen kelime ve dil yapılarını bir paragraf içinde kullanma,
Sözcüklerden yararlanma.

Yazma Sonrasındaki Etkinlikler

A. Öğretmen yönünden

İlk paragrafı oluşturan konuların, öğrenciler tarafından oluşturulan ikinci paragrafını da sınıf tahtasında örnekleme.

B. Öğrenci yönünden;

Yazmak istediği konu hakkında bir şey yazıp yazamadığı hususunda kendini sorgulama,

Konuyu aktarırken, fikirlerinin tutarlı olup olmadığı hususunda kendini kontrol etme,

Konu hakkında bildiklerini tam olarak aktarıp aktaramadığını gözden geçirme,

Konuya uygun dil yapılarını kullanabilme,

Yazılan kompozisyonun düzgün ve temiz olmasına özen gösterme (Demirel, 2007 s.117-118).

Yazma becerisi sık sık yazma etkinliklerinin yapılmasıyla gelişmektedir. Bu sebepten dolayı öğreticilerin derslerinde bu etkinliklere daha fazla vermesi lazım gelir. Etkinlerin yapıldığı süreçte öğrenci düzeyleri dikkate alınmalıdır, bu nedenle öğrencinin hazırbulunuşlukları kendi düzeylerinin ne durumda olduğuna dikkat edilmelidir. Öğrencinin kendi yaşantısından yola çıkılarak anı, günlük gibi kendinin ön planda olduğu yazma uygulamaları yapılmalıdır yani daima öğrencinin bu derslerde merkez olması deyim yerindeyse yazmaya yönlendirilmesi, cesaretlendirici teşvikler yapılması devingen bir yazma etkinliği için önemlidir.

Yazma eyleminde, çoğu zaman öğrenci açısından sıkıcı bulunan dil bilgisi kuralları, imla kurallarının öğrenilmesi ve geliştirilmesine basamak sağlamaktadır. Öğretici de öğrencileriyle birlikte yazma sürecini kontrol altında tutarken yapıcı bir yaklaşımla yapılan eleştiriler ile hatasız yazma eylemini gerçekleştirmelidir. Yazma becerisi çok gelişen öğrenciler, yazıda farklı amaçlar için gerekli olan yazının sadece dil bilgisel yönlerini öğrenmekle yetinmeyip aynı zamanda ifade biçimini ve stilini de iyi anlamış olanlardır (bkz. Lin ve diğ., 2007; Vanderburg, 2006 Akt. Aytaç, 2018). Raimes (1983) yazmanın öğrencilere yabancı dil öğrenmede yardımcı olduğuna inanmaktadır. Bunun nedenlerini şöyle listelemiştir:

1. Yazma dilbilgisi yapılarını, deyimleri ve sözcükleri pekiştirir.
2. Öğrenciler yazdıklarında dili öğrendiklerinin ötesinde kullanabilme ve risk alma şansına sahip olurlar.
3. Yazdıklarında yeni öğrendikleri dil yapılarıyla ilgilenirler; fikirlerini ifade etmek için gözün, elin ve beynin bir arada kullanımı eşsiz bir öğrenmeyi pekiştirme yoludur (Raimes, 1983).

Yazma etkinliklerinde önemli olan bir diğer hususta öğreticinin yönlendirme yaparken verilen konunun kesinlikle ilgi duyulduğu bir ana tema üzerinde olmasıdır. Yazma etkinlikleri teşvik edici olmalı ve sadece ders başarısı için veyahut not yüksekliği için süreç yönetilmemelidir. Tamamıyla dili sevdirmek, dilin güzel yanlarını yazma etkinlikleriyle keşfetme şeklinde olmalıdır.

Özbay'ın 2013'teki aktarımlarına göre, yazma öğretimi pek çok kaynakta gösterildiği gibi üç ana başlıkta toplanmaktadır bunlar;

Kontrollü yazma: Öğrencilerin bu safhada öğrendikleri dildeki kelime ve cümle yapılarının doğru şekilde yazılması için uygun ortam sağlanır.

Verilen cümlelerde bazı kelimelerin yerlerinin değiştirilmesi veya bir yapının başka bir yapıya dönüştürülmesi. Örneğin birinci tekil yazılmış bir cümlenin 3.Çoğul şahısla veyahut zaman kiplerinin değiştirilmesi gibi. Cümle düzenleme veya anahtar kelimeler üzerinden yeniden bir metin oluşturma, metnin anlam ve içeriğini bozmadan yarım bırakılır ardından cümle tamamlama alıştırmaları ile metin tekrar oluşturulur.

Güdümlü yazma: Öğrencilerin öğrendikleri sözcükleri ve tümce yapılarını kontrollü bir şekilde kullanmaları ve anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde yazma çalışmaları yapması istenir. Çalışmalar; not alma, dikte yapma, dikteli kompozisyon, özetleme şeklinde yapılabilir.

Serbest yazma: Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini kendi üslup ve tümceleriyle imla kurallarına uygun bir biçimde yazmaları beklenir. Bu metinler oluşturulurken 250- 300 kelimeyle sınırlı tutulmalıdır (Bkz. Demirel, 2007). Bu çalışmalara örnek olarak, betimleme, kompozisyon yazma, öyküleme, tartışma, görüş bildirme, mektup yazma ve edebî yazılar verilebilir.

Yukarıda ana hatlarıyla bahsi geçen yazma çalışmalarının öğrencinin merkezde olduğu bir ders aktivesi olarak yapılmalıdır. Sadece ödev, proje ve benzeri amaçla ders dışı bir uygulama olmasından çok ders içi bir aktivite olmasının gerekliliği yadsınamaz.

Bu durumumda metin üretimi Keçik ve Subaşı Uzun'a (2004, s.64) göre yazma, doğrudan metin oluşturmaya ve dilin yapısıyla ilgili kuralların uygulanmasına yönelik becerileri ve yazmanın diğer alt öğelerini gerektirmektedir (Akt. Zorbaz ve Özçelik, 2015). Yazma etkinliği yani metin üretimi sonuç olarak, dilin işlevsel boyutunu harekete geçirerek iletişim kurmayı sağlayabilmektir. Dilin işlevsel yönlerini düşündüğümüzde metin oluşturma süreçlerinin bağlı bulunduğu normlar ve geleneklerini de incelememiz gerekir.

2.1. Metin Odaklı Normlar ve Gelenekler

Metinler; kelimeler, kelimelere gelen ekler ve cümlelerden oluşan yapılardır. Bu unsurlar bir araya gelerek birbirini tamamlar ve anlamlı söz grupları oluştururlar (Karadeniz, 2015). Dil biliminde betik; (Alm. Text, Fr. texte, İng. text)¹⁰ sözcüler bütünü olarak tanımlanır.

Metin: Kökü Latince "textus" kelimesine dayanır; textus: örgü, bağlam; Lat. texere: örmek, birbirine geçirmek (dilbilgisel açıdan "Tékton": yapı ustası) > bir yazının dipnotları/notları (açıklamalar, kenar notları, yorumlar) dışındaki asil tam metni; tam metin ya da örneğin bir kitabın resimleri, bir şarkının melodisi dışındaki metin; yazılı yapıt. > dilbilimde hiyerarşi açısından en yukarıda bulunan (yani "cümle"nin üzerinde) dilsel birim, dil unsurlarının birbirine bağlı ve anlamlı şekilde bir araya gelmesiyle oluşur. Sınırlandırma ve belirlemeye göre metin, bir dil içerisinde var olan ifadelerin toplamını ya da bunların bir kısmını, örneğin bir kişinin tüm ifadelerini kapsar. Metin bireyler arası bir ilişkide, bir iletişim eyleminde ortaya çıkan göstergelerin bütünüdür. Ya da metin, cümlelerin ilintilemesinden doğan dizi, amaca uygun olarak düzenlenmiş dilsel unsurlar kümesidir. Bir metin çözümlemesi için sınırlandırılmış metinlere ihtiyaç vardır. Örneğin, metni üreten ve alımlayan kişilerin günlük etkileşimindeki değişiklikler, örn. konuşmacı-dinleyici rollerindeki değişimler yoluyla sınırları konan metinler ya da matbaa (örn. paragraf) işaretleri veya tözel (örn. kitap cildi) işaretlerle

¹⁰ Berke Vardar: Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü Multilingual Yabancı Dil Yayınları İstanbul, 2002, s.38

sınırlanmış metinler gibi. Dilbilimci, belli bir durumda dile getirilen tek kelimeli bir metni, örneğin “imdat” sözcüğünü ya da metin olarak bir dizi cümleyi belgeleyen soyut yasaları ortaya koymaya çaba gösterir. Edebiyat bilimci ise bunların sanatsal ve estetik olarak organize edilmesindeki edebi yapılanmışlığı ortaya koymaya çalışır (Meyers Enzyklopädisches Lexikon, 1978: 36 Akt. Akalın, 2006: 46).

Üreten ya da alımlayan kişinin metin olarak kabul ettiğini metin sayıyoruz. Bu yazılı bir metin olabilir. (lirik bir şiirden anlamsız sözcükler dizisine kadar); alımlayan bir kişi için belli bir anlam taşıyan bir resim de olabilir; ya da her ikisinin karışımı olabilir.) çeviri literatüründe buna resim bağlantılı metin denmiştir (Holz- Mántari 1984, Akt. Ammann, 2008, s.78) Metin kavramının çok yönlü bir tanımlanması vardır. Metin kavramı, somuttan soyuta pek çok ifadeyi içerisinde barındırmaktır. Alıntıdan anlaşılacağı üzere metin; yazılı metinler eski çağlarda bazen bir sembol bazen bir işaret, çizgi veyahut bir resim olarak alıcı tarafından anlam kazanan oluşumlardı, günbegün bu oluşumlar yeni boyutlar kazandı ve anlamlı bir bütünlük oluşturacak bir biçimde yazının icadı ile kendini evirmiş oldu. Ancak bireyin alıcaya iletmek istediği, bilgi, mesaj, ileti sözsüz ifadeler bütünü ağızdan çıkan bir ses bile metin olmaktadır. Metin olgusunun açıklanması ancak metin dilbilim tarafından olmaktadır. Bu durumda öncelikle metin dilbilim açısından incelemek lazım gelmektedir. Her metnin iletisi farklıdır bu durumda metinler kendi aralarında türlere ayrılmaktadır. Schleiermacher metinleri genel olarak iki öbekte görür: bir yanda sanat metinleriyle bilimsel metinler, öte yandan gündelik iş yaşamını ilgilendiren metinler (Bkz. Göktürk, 2010). İş dünyasında konu ya da nesnellik öncelik taşıdığından dolayı yorumlamaya uygun değildir ancak bilimsel ve sanatsal metinler bunun tam aksine kendine özgün bir dil kullanılarak oluşur ve yorumlaya açık olur alımla süreci de doğal olarak farklı olur. Kültürlerarası bildirişimde metin türü kavramının önemi 70’li ve 80’li yıllarda gündeme getiren kişi Katherina Reiß, bilgilendirici, yazınsal, işlemsem, görsel ve işitsel olarak dört temel sınıfa ayırır. Buna göre Reiß, metin türünü dil içi öğeler; sözcük dağarcığı, seçimi dil bilgisel ve biçemsel öğelerden dil dışı öğeleri; erek metnin durum, zaman yer alıcı ve göndericiyle ilişkilidir (Bkz. Yazıcı, 2005).

Bir metni alıcısı, iletisi ve işlevi yönlerinden ele aldığımızda ise, alıcısı açısından bir erek kitlenin kim olacağı ve hangi amaçlarla yazıldığını belirlediğimiz

kısımdır. Metnin göndericisi ve alıcısının toplumdaki konumuna bağlı olarak alt üst ilişkisi metnin oluşmasına yazar ve okuyucunun yerlerini belirler. Bu sebepten dolayı yazar okuyucuya hitap ettiği tüm hususlar bazen ek açıklamalar bulunmak durumunda kalabilir. Bu hususlar göz önüne alındığında okur ve yazar ile arasında bir bağ bulunmaktadır. Bir önemli yön de yazarın metne yüklediği iletinin hangi konuda olduğudur. Konunun anlatılışında bir izleksel ana çizgi, bir ağırlık noktası, hemen kendini belli edebilir (Göktürk, 2010 s.22). Bu ana çizgilerin dışına çıkıldığı zamanlarda ise bir anlam bütünlüğü oluşturulur ve amaç bu anlam bütünlüğü çerçevesinde somut bir ileti oluşturmaktır.

Metnin işlev yönünden baktığımızda yazar metinle ne yapmak istiyor? Veyahut neyi amaçlamaktadır? Bu sorular üzerinden kendi düşüncelerini metin ile mi sunuyor yoksa bir durum olay için betimleme yaparak mı anlatıyor metnin ana işlevini ortaya koyacak olan bu ayrım açısından incelenmelidir. Bu süreç içerisinde konuyu nasıl anlatacağı da anlatım dili abartılı mı yoksa yergiden abartıdan uzak bir anlatım sergilediği bu noktada ön plana çıkacaktır. Metin gelenekleri ve normları yönünden incelediğimizde, her metnin kendine has özellikleri ve gelenekleri vardır. Bu demek oluyor ki metin türlerine göre farklı gelenekler vardır. Metin gelenekleri, yazılı olmayan ancak dil bilgisi gibi kesin net bir kurallar bütünü olmasa da sözsel bağlamında eylemsel yönünün olduğu açıktır. Metinler kültürel faktörlerin etkisiyle oluşur bu nedenle kültür akışına göre değişiklik gösterir. Sözgeleşi Almancada olduğu gibi Türkçede de bilimsel araştırma metinleri türünde, konunun edilgen bir kipte ya da birinci çoğul kişi ağzından anlatılması geleneği, Amerikan yayınlarının etkisiyle, birçok durumda yerini birinci tekil kişi anlatımına bırakmıştır (Göktürk, 2010 s.33).

Artık günümüzde bu durum açısından bakıldığında üst bir dil yerine “ben” dilinin kullanıldığı pek çok bilimsel metinlerde görülmektedir. Daha dolaylı anlatım ifade biçimi yerine yine saygınlık çerçevesinde doğrudan anlatımlar tercih edilmektedir. Göktürk’e göre Türkçede resmi yazışmalarda kullanılan “saygıyla bilgilerinize sunarım” söz öbeği yerini artık kültürel gerilemenin etkisiyle “arz ederim”, “rica ederim” söz öbekleriyle toplumsal açıdan uygun olana bırakmıştır (bkz. Göktürk, 2010).

Metin türleri, değişik dil düzeylerinde oluşmaktadır bunlara birkaç örnek verilmesi gerekirse Göktürk’e göre Türkçe ölüm ilanlarına değinildiğinde sözcük düzeyinde bir gelenek etkisinde olduğudur. Bilimsel dil düzeyinde dil bilgisi yönünde bir değişiklik söz konusudur masal gibi anlatılarda; Türkçede “bir varmış bir yokmuş”, Almancada “es war einmal”, İngilizcede “once upon a time” gibi girişlerin yapıldığı deyim düzeyinde, roman, öykü gibi anlatı metinlerinde, bölümlleme maddeler, fıkralar metin kuruluş düzeyinde; bir spor müsabakasının anlatımında, önce takımların ardından hakemlerin tanıtılması metin yapısı düzeyinde; sone, koşma mani gibi belli metinler için belirli bir kafiye uyak düzeninin zorunluğu metin biçimi düzeyinde; mektup başlıklarında “Sevgili Kardeşim” türü bir seslenişten sonra Türkçe ve İngilizcede ardından virgül gelirken Almancada ünlem, İspanyolcada da iki nokta kullanılması noktalama açısından değerlendirilir (Göktürk,2010).

Bahsi geçen tüm bu metin türleri ve geleneklerini ele aldığımızda her dilin kendi kültürünün birer yansıması olduğunu görmekteyiz. Çünkü metin türleri kendi biçim özellikleri, dil bilgisi kuralları, noktalama ve imla kurallarıyla bir bütün olarak her dilde kültürel öğelerin perçinlemesiyle oluşmuştur ve böylelikle geleneklerin oluşma sürecinin ana etkenin ‘kültür’ olduğu söylenebilir. Hukuki ve bir belge niteliği taşıyan metin türleri de kalıplaşmış söz öbeklerini taşıyabilir. Ancak gelenek olarak kesin bir yargıyı belirtecek metinler; anı deneme, roman, şiir gibi söz sanatlarının barındıran metinler çağrı metinleridir ve anlamsal olarak incelenirler.

İletişim açısından metin türlerinin ve geleneklerinin tanınması ve kavranması çok önemlidir. Çünkü iletişimi sağlanması hem yazılı hem sözel açıdan bir metin oluşumuyla doğrudan ilintilidir. Yabancı dilde aktarım ister yazılı ister sözel yapılsın metin geleneklerinin bilinmesi doğru aktarımı da sağlayacaktır. Hangi metin türüne hangi gelenek ereğ dilde de konumlandırıldığında iletişimin sağlıklı olması açısından öne taşır.

2.2.2. Yabancı Dil Olarak Almancada Metin Üretimi

Yabancı dil öğretim sürecinde okuma anlama becerisinin hemen ardından dört temel becerinin son halkası olarak yazma becerisi gelmektedir. “Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Yazma sürecine, beyinde yapılandırılmış bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır” (Güneş, 2009 s. 11).

Yazma becerisi yazının somut bir veriye oluşturulması belli birtakım kurallar bütünüyle bireyin duygu ve düşüncülerini anlamlaştırarak oluşturduğu betimsel üretim alanıdır. “Yazma, düşüncelerin kâğıt üzerine dökülmesini sağlamaktadır. Kâğıt üzerine dökülen düşünceler daha kolay incelenmekte, karşılaştırılmakta, genişletilmekte, yeniden düzenlenmekte ve sistemli hale getirilmektedir” (Güneş, 2009 s. 11).

Okuma anlama ve yazma becerisi birbirini doğrudan etkileyen iki beceridir. Bunun en önemli sebebi birey eğer yabancı dilde okuyup anlıyorsa, dil yetisinde kelime öğrenimi, imla öğrenimi, dil bilgisi kurallarını bilişsel olarak edinmiş olur ve böylelikle kendi duygu ve düşüncelerini yazılı bir metne döker, yazma becerisine etkisi doğrudan ilintili olduğunu göstermiş olur. Günay (2007: 44)'a göre de, dilsel açıdan metin, birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan tümceler dizisidir. Metni oluşturan tümceler, konunun bağlamına uygun olarak yazar tarafından belirli bir mantık sırasına göre dizilir. Metin, yazarın duygu ve düşüncelerini yansıtabilecek şekilde oluşturulmalıdır (Akt. Tiryaki, 2013).

Bu nedenle mantıklı diziler oluşturma süreci yabancı dilde yazma sürecinde aynı şekilde işler. Yazma becerisiyle ortak değerler doğrultusunda yön alır. Yazma becerileri bireyin zihninde oluşturduğu, bilgileri inceleme, gözden geçirme, sorgulama ve ilişkilendirme gibi işlemlerle metnin oluşumunu sağlamaktadır. Ancak yazma becerisinin zor olmasının ana sebeplerinden biri çok zaman alması ve geliştirilmesi açısından yaşanan zorluklardır. Eyüp ve Yurt'un yapmış olduğu aktarıma göre; “yazılı anlatım pek çok alt beceriyi gerektiren çok yönlü, karmaşık ve zor bir süreçtir. Bunun nedeni bir metni oluştururken birçok bilişsel, dil bilimsel ve fiziksel işlemle birlikte metnin nasıl yazılacağı (metin yapısı), kime yazılacağı (hedef kitle) ya da niçin yazılacağı ilişkilendirilerek bir kompozisyon oluşturulmaya çalışılmasının

zorluğudur” (Cavkaytar, 2010: 133 Akt. Eyüp ve Yurt). Bu nedenle öğrencilerin bu alan için ayrı bir vakit harcaması gerekmektedir. Yabancı dil öğreniminde üzerinde önemle durulması gereken konulardan biri de kuşkusuz metin çalışmalarıdır. Uygun metinlerin seçimi ve bu metinlerin nasıl çalışılabileceğinin sağlıklı bir biçimde saptanması yabancı dil derslerinde verimi arttıracak önemli bir etmendir. (Tapan, 1989: 183). Bu süreç için hem öğrencinin yeterince hazır olması hem de öğretmenin bu süreci olumlu yönde etkilemesi, uygun ve doğru araç-gereçlerin kullanılması halinde, yazma becerisinin gelişimi olumlu yönde etkilemiş olur. Dil öğretiminde özen gösterilmesi gereken en önemli nokta, bir tek metin ve bir tek söylem türü olmadığının, metin ve söylem türleri arasında, düzenleniş, amaç ve dil kullanımları açısından büyük farklılıklar olduğunun öğrenciye öğretilmesidir. Dil derslerinde öncelikle, doğru seçilmiş örnekler ayrıntılı olarak incelenmeli, daha sonra öğrenenden aynı türde bir üretimde bulunması beklenmelidir. Bu tür bir yaklaşım, öğrencinin dilsel üretimine yol gösterir, işini kolaylaştırır ve onu teşvik eder (Özcan, 2019:15).

Yabancı dil öğretim sürecinde yazma becerisinin etkili bir biçimde öğrenciye kazandırılması açısından etkin öğretim yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu öğretim yöntemleri; “Geleneksel yazma modelleri, alanda yaygın olarak bilinen eski modellerdir. Bu modeller parçadan bütüne, bütünden parçaya ve karma (bütünleştirici) modeller olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Parçadan bütüne ve bütünden parçaya olarak adlandırılan iki model birbirine zıt süreçlerden oluşmaktadır. Karma modeller ise bu modellerin sınırlılıkları önlemek için geliştirilmiştir (Güneş, 2009 s. 11- 12). Yazma öğretim modellerinde yeni teoriler ve modeller de geliştirilmiştir. Emilia Ferreiro tarafından geliştirilen ‘Yazma Gelişim Teorisi’ bu modellerden en yaygın olarak bilinmektedir.

Hayes ve Flower’ın yazma öğretim modeli en yaygın bilinen modellerden biridir. Bu model birbirine bağlı üç bileşenden oluşmaktadır. Bunlar yazma görevi-işi ile ilgili ön bilgiler, zihinsel süreçler ve yazı üretim süreçleri olmaktadır. Yazı üretim süreçleri üç aşamaya ayrılmaktadır. Bunlar planlama (zihinsel tasarım), metinleştirme ve gözden geçirme olmaktadır. (Güneş 2009 s.12). Planlama sürecinde, önce bilgi, duygu ve düşüncelerin gözden geçirilir ve düzenlenir. Metinleştirme sürecinde ise

adından da anlaşılacağı gibi metin yani bir bütün olacak veri, zihindeki kelimeler, cümleler ve paragrafların aktarıldığı yerdir. Son aşamada ise tüm metin gözden geçirilir ve gerekli düzeltmeler yapılarak süreç tamamlanır. Daha Sonra Hayes 1996' yılında modelin üzerinde çalışmalar yapmış ve yeni model de zihinsel sürece sorun çözme ve karar verme gibi alt süreçler eklenmiştir. Yeni modeli eski modelden ayıran diğer fark ise yeni modelin güdülemeyi dikkate almasıdır (Güneş,2009: 13).

Yeni modelde zihinsel sürece sorun çözme adıyla yeni bir süreç eklenmiştir. Böylece birey yazma sürecinde dört zihinsel süreci ve sorumluluk alanını birleştirmektedir. Çerçevesinde güdülemeyi dikkate almasıdır. Yazarın güdülenmesi, yazma sürecinde önemli bir durumdur. Hayes'e göre bilgileri toplamak, süreçleri belirlemek ve yazmayı gerçekleştirmek için öğrenciler ve yazarlar güdülenmelidir (Güneş 2009, s.13). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde, metin oluşturma ve bu metin oluşturma sürecini geliştirmek için şu hususlar dikkate alınmalıdır;

Verimli bir yazma eğitimi ve yazma etkinliklerinde hedef kitlenin özellikleri (yaş, anadili ve kültür yapısı vb.) hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü hedef kitlenin yaş, anadili ve kültür yapısı vb. özelliklerine göre metinler oluşturulur ve alıştırmalar yine bu özellikler dikkate alınarak yapılır. Yabancı dil öğretiminde, erek kitlenin analizini iyi yapmalı, tanımalı ve özelliklerini bilmelidir. Ancak bu şekilde olumsuz aktarımların, eyleme döküm sürecince metnin ana unsurlarında kayıpların önüne geçebilir.

Yabancı dil olarak Almancada metin oluştururken, öğrencilerinin ana dilinin cümle yapısının da metni oluşturma sırasında etkisi yüksektir. Örneğin, Almancada söz dizimi Subjekt/Verb/Objekt (SVO) (özne+eylem+nesne) şeklindeyken; Türkçede bu yapı özne+nesne+yüklem (SOV) şeklindedir. Yani Türkçe yapı itibari ile sondan eklemelidir bu hususun göz ardı edilmemesi ve Almanca' ya karşılık gelen söz diziminin vurgusu yapılmalıdır. Yabancı dilde yazma eğitimi için sürekli ve planlı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Çünkü dil yapıları metin oluşturma sürecinde somutlaşır ve öğrenci bu somutlaşan veriyi ne kadar sık ve planlı yapar ise öğrenme, yazma becerisi bir o kadar verimli olacaktır. Yine bu süreç öğreticinin önlüğü altında olmalıdır ki her aşama da bir dönüt ile oluşturulan metinler sağlıklı hale gelir. Yazma

sürecinde, mutlaka verimli olması açısından yeterli bir süre verilmesi önemlidir. Öğrenen birey sürenin yeterli verilmesiyle üretmiş olduğu metinde etkin ve başarılı olur. Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde metin oluşturmada tabii olan sözlük kullanımı doğru aktarımı sağlamaya destek olacaktır ve gelişi güzel yazma süreci yerine doğru ve akıcı bir süreç yönetilmiş olacaktır.

Metin oluştururken, mutlaka öğrencinin güdülenmesi, teşvik edilmesi ve yazma sürecine hazırlanması, yazılacak konunun öğrencilerin yaşlarına ve ilgi alanlarına uygun konular seçilmesi gerekmektedir. Yazılı anlatımın yöntemli olarak gerçekleşebilmesi için her türe özgü birçok kuralın öğretilmesi gerekir ve ancak bundan sonra, öğrenciden bunlara uyması beklenebilir. Farklı metin türlerine özgü kurallar belirlenmeden, öğrenciden belli bir konuda bir metin yazmasını beklemek yanlış olur. Örneğin belli bir kişiye, belli bir konuda, belli bir dil düzeyinde mektup yazmak ile gazeteye bir ilan yazısı yazmak, bir reklam metni oluşturmak ya da belirli bir konuda öznel düşüncelerle nesnel bilgilerin düzenli bir biçimde bir araya getirilmesi gereken bir kompozisyon yazmak, birbirinden son derece farklı yazma etkinlikleridir (Korkut, 2016, s.196 Akt. Özcan, 2019).

Bu nedenle oluşturulacak metin için erek kitlenin konumu da önemlidir. Öğrencilerin yazma süreci içerisinde öğretmenin rehberliği çok iyi olmalıdır bilgilendirilmeyi metni oluştururken nasıl düzenleyecekleri hususundan destek vermesi gerekir. Almancada cümle kurulumu yapısal ve kurallar bağlamından da değerlendirmelerin ve ön hazırlıkların mutlaka yapılması, cümle, tümce kurulumunun kurallar bütünü eşliğinde eksikler olmaması adına yazma sürecinde kontrollü ilerlenmesi gerekmektedir.

3. BÖLÜM

YAZMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÇEVİRİNİN ROLÜ

Dil öğretimi, bilindiği üzere okuma- anlama, dinleme, konuşma ve son olarak da yazma becerisi olmak üzere dört beceriden oluşmaktadır. Yabancı dil öğrenimi süresince bu dört temel beceri birbirini tamamlamakta ve birbirinden ayrılmamaktadır. Ancak yazma becerisi süreç açısından veya sona kalmasından olmasından dolayı yazma becerisinin gelişim süreci sancılı ve zahmetli geçmektedir. Hem öğrenci hem de öğretmen bu süreci planlı, hazırlıklı ve kontrollü yürüttüğünde sonucu istenilene ulaştırır.

Yazma öğretiminin etkin bir biçimde uygulanabilmesi ve öğrencilerde bu becerinin istenen seviyeye ulaşabilmesi için diğer becerilerin yani okuma, dinleme ve konuşma becerilerinde istenen başarıya ulaşmış olması gerekmez. Ancak böylelikle bir bütünlük oluşur ve dil öğrenme tam anlamıyla gerçekleşir. Demirel (1999) de yazma becerisini mekanik bir süreç olarak değil, eleştirel düşünciyi geliştiren, yaratıcı bir süreç olarak tanımlar (Bkz. İltis). Yazma becerisini ele aldığımızda, çevirinin bu beceriye olan etkisini göz ardı edemeyiz. Çünkü yabancı dilde yazma etkinliği, bilişsel ve duyuşsal olarak öğrencinin ana dilinde düşündüklerini yabancı dilde bir çeviri etkinliği ile bütünleştirir ve aktarımını yazıya döker. Jacob Grimm'e göre çeviri "aktarımdır" (Störig, 163:6 ve Yücel, 2002:3). Çeviri bir aktarım işiyse, yazma etkinliğine yansımış olması kaçınılmazdır. Bir dildeki kuralların ve yapıların, yapay veya doğal yollarla aktarılması doğru ve plânlı bir şekilde yapılan çeviri etkinlikleri sayesinde yapılabilir. Çeviri etkinliklerinde, öğrencilere değişik yapıların sunulması, farklı düzeyde cümle ve tümcelerle karşılaşmalarını sağlar, böylece çözümlemeler yapabilirler.

Çeviri hem yabancı dil hem de anadil bilincine katkı sağlar, böylelikle öğrenilen dilde yazma becerisi çevirinin desteğiyle gelişim gösterir. Çeviri etkinliklerinde, ana dilin kurallarını ve dilin kendine özgü yapılarını öğrenmesine yardım ettiği için erek dilde de fayda sağlayacağı kaçınılmazdır. Birey, öğrenen kendi

ana dilinde kuralları ve yapıları ne kadar iyi bilirse, öğrendiği dilin kural ve yapılarını bir o kadar iyi anlar. Çeviri etkinliğini yazma becerisine adapte edildiğinde, öğrenci, sık sık yapılar, kurallar ile haşır neşir olacağı için çevirinin bir kolu olan metin üretme, oluşturma noktasında kendini geliştirmiş olacaktır. Çeviri bir nevi yeni bir metin oluşturma eylemidir. Yani öğrenilen dilde duygu ve düşüncelerin yazılı dile dökülmesiyle yazma ile doğrudan ilintilidir.

Yazma sürecini karşılaştırmalı olarak yapacağı için yazma becerisi ve çeviri eylemini ilişkilendirmek bu noktada çok önemli bir konuma gelir.

III.1. Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretimi Açısından Çeviri

Kavramı

Aksan'ın dil kavramına göre, “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır. O gerek insan, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (Aksan, 1977)”.

Dil kavramı, insanoğlunun varlığını idam ettirebilmesi, duygu ve düşüncelerini ifade etmesi, istek ve ihtiyaçlarını açığa vurabilmesi açısından ele alındığında konuşabilme yetisi iletişim en önemli aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüzyıllar boyu insanoğlu, bilimde, ticarete, hukukta, sanatta ve varlığını sürdürdüğü pek çok alanda, gelişimlere dil yetisi sayesinde ayak uydurmuştur. Tüm söz konusu bu durumlara teknoloji, değişen düzen insanın yaşamını sürdürdüğü ortam, atmosfer gün be gün değişimlere uğramış ve ulusların arasındaki mesafelerin daralmasıyla dilin devingen yapısı da bundan etkilenmiştir. Dil artık insanların sadece yaşadıkları topraklar içerisinde kendini ifade etmesi değil aynı zamanda kendine farklı olan toplumlar ile bütünleşme yoluna girmiştir. Bu hususta devreye artık yabancı diller vardır.

Yabancı dil, yaşam standartlarını kuşkusuz yukarıya taşımaktadır. Toplumların ikili ilişkilerinde yabancı bir dil bilmek kurulacak yeni oluşumlar, anlaşmalar vb. durumlar için gerekli konuma gelmiştir. Ancak yabancı dilin bilinmesi durumunu destekleyecek bir husus daha vardır ki bu da “çeviri” ile gerçekleşir.

Öncelikle çeviri ve çeviri türleri nelerdir? Bu konularda şu tanımlara yer verebiliriz;

Çeviri etkinliğini Eruz, iki ayrı kültür ve iki ayrı dil arasında yapılan bir etkinlik olarak niteler (Eruz, 2008). Bu bakış açısından yola çıkarak salt tanımlamaları şöyle inceleyebiliriz.

Yabancı dil Eruz’un ifade ettiği gibi aynı zamanda farklı kültürlerin yansımasıdır ve çeviri, ana dil ve yabancı dil arasında olan etkinlik olarak nitelemiştir.

Vardar’a göre çeviri, (Alm. Übersetzung, Fr. Traduction, İng. translation). Bir dilde (kaynak dil) düzenlenmiş bildirileri anlam ve biçim bakımından eşdeğerlilik sağlayarak bir başka dile (erek dil) aktarma işlemi; bu işlemin gerekçelenmesiyle ortaya çıkan ürün (Vardar, 2002:60).

Baykan’a göre, çeviri sözcüğünü sözlük ve terminolojideki karşılığına bakacak olursak; oldukça fazla karşılığının olduğunu görebiliriz. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz: "Übersetzen" = Çeviri kavramının yanında, Interlingualer Transfer = Dillerarası iletişim kapsamına giren Übertragung = aktarma, Umsetzung = yeniden düzenleme, Abbildung = kopya etme, Nachbildung = aslına benzeterek düzenleme, Nachdichtung = benzetme, Neuschöpfung = yeniden oluşturma, paraphrase = Substitution = yerine geçecek biçimde düzenleme veya adapte etme, Interpretation = yorumlama, Translation = çevirme, Reproduktion = aslına benzetme. Çeviribilimde O.Kade ve G.Jager'in kullandıkları kavramlar ise; Umkodierung = analiz ederek kodlama (Substitution), Neukodierung =Yeniden kodlama (Interpretation), Umschlüsselung = yeni şifrelerle düzenleme biçimindedir¹¹.

¹¹ Ali Baykan, “Sosyal-Kültürel Faktörlerin Çevirideki Rolü”, (Çevrimiçi) 16 Ocak 2006. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/download/638/590>

Çeviri kavramının, diller arası iletişimi sağlayan, aslına benzeten, aktarım veya yerine geçecek bir biçimde düzenleme, yeniden oluşturma gibi pek çok bağlamda karşılığı vardır. Bir dilden (AS: kaynak dil) başka bir dile (ZS: erek / hedef dil) bir metin oluşturma işlemini belirtmek için kullanılan çeviri terimi, bu hususta çeviri ürünü, çeviri, diğer çeviri terimlerinin kullanımlarından ayırt edilmesi için belirli eşdeğerlik gereksinimlerini karşılaması gerektiği anlamına gelir (Koller, 2011)¹². Koller'e göre bu süreç bir matematik formülüdür. Yani terim olarak bakılmasından çok, bir bütünlük içerisinde incelenmesi gerektiği ve kelime bazında diğer kullanım koşullarından ayrılmasının gerektiğini savunur.

Dillerarası çeviri, bir dilin öğelerinin, çeviri alanının başka bir dilin öğelerinin, aralığın eşdeğeri olarak değiştirilmesi olarak tanımlanabilir (A.G Oettinger, 1960 ve Koller, 2011).¹³ Oettinger'e göre dillerarası bir süreci ifade eden çeviri eyleminde, dilin tüm öğelerini eşdeğer bir biçimde değiştirilmesinden bahseder ve bu nedenle çeviri eylemi için bir değiştirme süreci de denebilir. Çevirinin bir değiştirme süreci olduğu anlamı da ortaya çıkmaktadır. Bir dildeki belli bir parçada, yani dilce'¹⁴de bulunan anlamın, başka bir dildeki belli bir dilce' de yeniden kurulmasını sağlayacak biçimde girilen dilsel bir aktarma işlemi olarak tanımlar (Başkan, 1978, 27).

Çevirinin özü, dil kodundan başka bir eşdeğere geçerken dilsel birimin anlamını korumaya çalışmaktır. Eğer kişi bu anlamın semantik, pragmatik ve metinsel olmak üzere üç bileşenden oluştuğunu varsayarsa, çeviri kaynak dilde bir metnin hedef dildeki semantik, pragmatik ve metin ile değiştirilmesi olarak tanımlanabilir. Eğer çeviride orijinalin işlevine eşdeğer bir işlev varsa, çeviri ve orijinali eşdeğerdir.

¹² Der Übersetzungsbegriff, wie er verwendet wird, um den Vorgang der schriftlichen Umsetzung eines Textes aus einer Sprache (AS) in eine andere Sprache (ZS) bezeichnen wobei Umsetzungprodukt, die Übersetzung, bestimmten Äquivalenzforderungen genügen muss ist zunächst von anderen Verwendungsweisen des Wortes übersetzen abzugrenzen.

¹³ Interlingual translation can be defined as the replacement of the elements of one language, the domain of translation, by equivalent elements of another language, the range.

¹⁴ Başkan'ın dilce olarak kullanmış olduğu kavramı, "Genişletilmiş Biçimi ile ÖZCAN BAŞKAN Sözlükçesi"adlı S. Nalan Büyükkantarcıoğlu'nun kaleme aldığı makalede, dilce: discourse (1967:97) dile getirilmiştir. https://www.academia.edu/31901210/Geni%C5%9Fletilmi%C5%9F_Bi%C3%A7imi_ile_%C3%96ZCAN_BA%C5%9EKAN_S%C3%B6zl%C3%BCk%C3%A7esi

(Bıcaková ve Semanová)¹⁵. Yabancı Dil derslerinde çeviri yaparken faydacı bir yaklaşım ön plandadır. Öğretim formu burada yabancı dil dersi alternatif bir erişim olarak kullanılır (bkz. Ascher, 2019).

Çeviri kavramı için Bıcaková ve Semanová'nın yapmış olduğu tanımlamaya baktığımızda, çeviriyi bir bütün olarak değerlendirmek önem kazanmaktadır. Söz konusu bir bütün olarak değerlendirmeden kasıt, sadece aktarım değil anlambilim, yapılan eylemin yararcı boyutu ve tabii ki metin bağlamında da ele alınması gerektiğidir.

Çeviri kavramının evrimleştiği artık bilim olarak değerlendirildiği noktada, dil kavramı kadar etkileyici olduğu ve yaratıcılıkla yapılabileceği yabancı dil bilmenin yeterli olmadığı mekanik olmadığı vurgulanmaktadır.

Vardar, dil bilim terimleri sözlüğünde, “çeviri sorunlarını ele alan, bir çeviri kuramı aracılığıyla olguları değerlendirmeye, sorunlara çözüm getirmeye çalışan, dilbiliminin yanı sıra göstergebilim, edimbilim, yorumbilim vb. dalların katkılarından da yararlanan karma nitelikteki ve oluşum içinde bulunan dal” olarak tanımlanmaktadır.¹⁶ Bir kavramın bilim dalı olabilmesi, varlığını bilim olarak devam ettirebilmesi adına, çeviri etkinliği sırasında veyahut sonucunda ortaya çıkan sorunların belirlenmesi ve bu sorunların cevaplar bulabilmesi adına çözümlerin üretilmesi artık diğer bilim dallarının desteğiyle oluşan cevaplar, ortaya çıkan sonuçların yetersizliği kavramın daha bütünsel bakılması gerekliliğine itmiş ve çeviri yayınlarının git gide artan hızıyla bilim dalı olarak görülmesine yakınlaştırmıştır. Çeviriyi, *Towards a Science of Translating* adlı kitabıyla, bir bilim dalı olarak ilk karşımıza çıkartanlardan biri 1964'te Eugene Nida olmuştur.¹⁷

¹⁵ Das Wesen der Übersetzung liegt in dem Versuch, die Bedeutung einer sprachlichen Einheit beim Überwechseln von einem sprachlichen Kode in ein anderes Äquivalent zu halten. Wenn man davon ausgeht, dass diese Bedeutung aus drei Komponenten besteht, einer semantischen, einer pragmatischen und einer textuellen, dann kann man Übersetzen als das Ersetzen eines Textes in der Ausgangssprache durch einen semantisch, pragmatisch und inhaltlich äquivalenten Text in der Zielsprache definieren. Eine Übersetzung und ihr Original sind dann Äquivalent, wenn die Übersetzung eine Funktion hat, die der Funktion des Originals äquivalent ist.

¹⁶ Berke Vardar, “Çeviribilim”, Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü, İstanbul, Multilingual, 2002, s.60.

¹⁷ Mine Yazıcı, Çeviribiliminin Temel Kavram ve Kuramları, İstanbul, Multilingual, 2005, s.16.

Çeviri kavramı bilim olarak anılmasıyla birlikte, artık bilimselleşmiş bir kavramın bir nevi konumu açısından göz ardı edilmeyecek olduğunu düşünmemek şüphesiz yanlış olmayacaktır. Çeviri eylemi çift dil arasında, hızlı, pratik düşünmeyi ve kodlamayı gerektirmektedir. Çeviri tanımlarından yola çıkılarak, yapılan eylemin işlevinin ne denli zorlu süreçleri içerdiği gözlemlenmiştir. Çeviri eylemi yabancı dilde yapılan bir anlatım biçimi de denebilir. Öyle ki ana dilde yapılan bir anlatı için dil bilgisi, kelime, terim bilgisi vb. pek çok dil unsurunun da kuvvetli olması çok önemlidir. Bu noktada, tüm adı geçen dil unsurlarının yabancı dilde anlatıyı sağlayacak, bir bakıma bu etkinliği destekleyecek eylem çeviridir. Aynı zamanda yukarıda ‘çeviri’ kavramına yönelik yapılan tanımlar, onun çok yönlü bir etkinlik olduğunu göstermektedir. Bu çok yönlülük onun eğitim-öğretim amaçlı kullanılmasının önünde bir engel teşkil edebilir. Bu bağlamda çevirinin yabancı dil öğrenimine nasıl yansıdığı da önem kazanmaktadır. Bu nedenle, burada yabancı dil öğretiminde nasıl bir çeviri uygulamasının etkili olacağı sorgulanabilir. Bu amaçla çalışmanın bu bölümünde çeviri türlerini incelemek gerekirse, Yücel’e göre (Yücel, 2004) aşağıdaki türlerden söz etmek mümkündür:

Kelimesi Kelimesine Çeviri

Bilinen ilk çeviri türüdür ve çeviri deyince akla gelen ilk unsurdur. Bu türün ortaya çıkmasındaki en büyük etken, metnin, sadece kelimelerin arka arkaya sıralanarak oluşturulduğu düşüncesidir. Bu çeviride amaç, yabancı dil ekseninde, farklı bir yabancı dil ortaya koymaktır. Dil kurallarını dikkate almaya bu çeviri türünde ancak orijinal metin olmasıyla anlaşılabilmektedir.¹⁸

Dil Bilgisi Çevirisi

Yücel, bu türün ortaya çıkışındaki en büyük etmen, bir metnin arka arkaya sıralanmış cümle diziminden oluştuğu fikridir. Elbette günümüzde artık bu düşünceye, yani metinlerin cümle dizimlerinden oluştuğu kanısına değer verilmemektedir.

¹⁸ Yücel, Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri ve Önemi, Ankara, Yelken Yayınları, 2004, s.31.

Bu çeviri türünün geçmişte olduğu gibi günümüzde de yabancı dil derslerinde kullanıldığı bir gerçektir. Böylelikle öğrencilerin bilgileri kontrol edilebilmekte, yani cümleyi oluşturan öğelerin anlaşılıp anlaşılmadığı ve yabancı dilde o dilin kurallarına cevap verip veremediği ortaya çıkarılmış olur. Bu çeviri türünde, metin tipinin ve türünün hiçbir önemi yoktur, daha doğrusu metinler arasında bir ayrım, sınıflama gözetilmez. Önemli olan tek etmen, metindeki söz dizimi açıdan önemli sayılan kurallardır.

Bu nedenle, bu türden çevrilmiş bir metinle karşılaşan bir okur özellikle çevrilen metnin dili hakkındaki kültürel bilgilere sahip değilse, metnin durumunu, mantığını ve işlevini anlaması bir hayli zor hatta hemen hemen imkânsız olacaktır. Sınırlı alanda kullanılan bu çeviri tipi, günümüzde çok eleştirilmekte, hatta birçok bilim insanı yabancı dil derslerinde dahi bu tip uygulamanın çok faydalı olmayacağı kanısını taşımaktadır, öğrenci bu yöntemle dilin aktif yanının “canlılığını” kavrayamamakta ve dolayısıyla sağlıklı bir yabancı dil bilgisi kazanamamaktadır.¹⁹

Bilgilendirici Çeviri

Bu çeviri tipini ortaya koyan Schleimacher'dir. Temel ilke “okuru, yazarın varlığından haberdar etmektir”. Metin bir bütün olarak ele alınır ve tek amaç okura, ana dilde kaleme alınmış bir metnin, ana dil okurlarına nasıl hitap ettiğini ve nasıl bir iletişim kurduğunu açıklamaktır.

Yani, biz böyle bir çeviri metnini okuduğumuzda, bunu kaleme alan yabancı bir yazarın kendi ana dilinden olan okurlarıyla ne tür bir iletişim kurduğunu kavrayabilmekteyiz. Bazı edebi ve felsefi metin çevirilerinde kullanılan bu tür de çok eleştirilmektedir. İlginç olan Schleimacher'in bilgilendirici çeviri tezinin henüz çürütülmemiş olmasıdır.²⁰

¹⁹ Yücel, A.e., s.31.

²⁰ Yücel, A.e., s.32.

İletişimsel Çeviri

Köklü bir çeviri türü olan iletişimsel çeviri, son zamanlarda üzerinde çok durulan bir yöntem olmuştur. Bunun başlıca sebebi, bütün alanlarda ihtiyaç duyulan, uluslararası bilgi alışverişini sağlayan metinlerin çevrilmesidir. Diğer bir etken ise metin-dilbilimi ve de iletişim biliminin ortaya koyduğu iletişim, kelimelerle ya da cümlelerle değil metinlerle sağlanır saptamasıdır.

Bu çeviri tipi işlevsel anlamda gerek ana dildeki metinde gerekse onun çevirisinde bir doku uygunluğu sağlamaktadır. Bu çeviri türü sayesinde okur, çevrilmiş metinde gereksiz olan yabancı unsurlarla karşılaşmamaktadır. Okur böyle bir çeviri okuduğunda bunun bir çeviri olup olmadığını anlamamaktadır. Yani özgün deyimleriyle, çevrilmiş metin, çeviri gibi kokmamaktadır. Sonuç olarak bu tipte çevrilmiş bir metin, o dilin kurallarına ve normlarına uyarak, günlük, edebi, sanatsal ve estetik iletişimi sağlamaktadır.

Yabancı dil öğretiminde ‘çeviri’ dendiği zaman akla ilk gelen tanımlama, ulusal dillerin yerine Latincenin öğretim dili olarak kullanılmasına tepki olarak 19. yüzyılın başlarında geliştirilen yabancı dil metinlerine dayalı tümevarımlı dilbilgisi öğretimi olan klasik yöntemin uygulamada karşılaşılan güçlüklerini gidermek için önce Seiden-Stücker, sonradan Plötz, Ahn ve Ollendorf tarafından genelleştirilen Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi, 19. yüzyılın birinci yarısından başlayarak Avrupa’da geçerli dil öğretim yöntemi durumuna geldi.²¹

Tapan, ağırlığın dilbilgisi kurallarının öğretilmesinde yoğunlaştığı dilbilgisi-çeviri yönteminde metin çalışmalarının amacının, salt dilbilgisi kurallarının ve sınırlı sayıda sözcüğün öğretilmesi doğrultusunda olduğunu ortaya koyar.²² Tapan’ a göre bu yöntemin öngördüğü öğretim metodunun uygulama adımlarını; önce öğrenciye dilbilgisi kuralları gösterilerek kurallarla ilgili açıklamaların yapılması, daha sonra dilbilgisi kurallarına örnekler içeren metinler okunması, metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin ana dilindeki karşılıklarının verilmesi, dilbilgisi kurallarının anlaşılma ve

²¹ Ömer Demircan, Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri, İstanbul, Der Yayınları, 2005, s.150.

²² Nilüfer Tapan, “Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Özgün Metinlerin İşlevi”, a.g.e., s.183.

şevklerin öğrenilme derecesi öğrencilere çeviriler yaptırılarak ölçülmesi olarak aşamalandırılmaktadır.²³

Günümüz koşullarında yöntem eski ve kullanım açısından pekte takdir görmese de, rafa kalmayacak kadar da önemli pozisyonundadır. Avrupa’da özellikle Almanya’da da kullanılan yöntem, dil öğretenler tarafından çeviriden mutlak bir biçimde faydalandığı açıktır. Dil öğretimi bir bütün olarak ele alındığında kelimelerin, terimlerin, cümle yapılarının hem sözlü hem de yazılı olarak yerli yerince kullanılmasını aksaklık olmadan, tıkanmadan ifade becerisinin gelişmesini isterler. Bu süreçte bir sağlama durumu devreye girer ve çeviri yapan öğrenci ana dil ve yabancı dilini kıyaslar kayıplar olmaması adına bir nevi kendi kontrol merkezine çeviriyi taşır. Duruma bir de Almanca açısından baktığımızda;

“...Öğretmen öğrencilerine nesneyi gösterse ve paralelinde de o nesnenin yabancı dilde olan ismini verse dahi öğrenci onu “X” nesnesi olarak algılayacaktır ve ona vereceği karşılık öncelikle öğrencinin ana dilinde olacaktır...” (Vermeer’den Akt. Gürsu).

Yabancı dilde gerçekleşen her türlü öğrenme süreci çeviri yapmayı çeviriyi derse adapte etmeyi zorunlu kılar. Öğrencin bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çeviri yaparak karşılık bulma yoluna gideceği kesindir.

Seleskovitch’e göre çeviri aracılığıyla yapılan yabancı dil eğitiminde öğrencinin, öğrendiği dil üzerine düşünmeye ancak özgün karşılıkların bulunmasından sonra başlaması gerektiğinin altını çizmektedir (Akt. Gürsu, 2008). Böylece, yabancı dilin kendi dilinden çok klişeleşmiş karşılıklarından bağımsız olarak öğrendiği dilin doğasına girmeyi isteyecektir. Oğuz’un (2014) aktarımına göre; Öğrendiği dilin kendi diliyle farklılıklar gösterdiğini sezmeye başlayan öğrenci, sözü edilen farklılıklardan yola çıkarak öğrenmeye başlar (Witte, A. Harden, T. & de Oliveira Harden, A. R. 2009: 53). Çeviri bu noktada yabancı dil öğretiminde araç olmaktadır. Çeviriden,

²³ Nilüfer Tapan, “20.Yüzyıl Almanca Öğretiminde Yöntem Arayışları”, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, Prof.Dr.Şara Sayın’a Armağan sayısı, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1993, s.193.

yabancı dil öğretiminde bir araç olarak yararlanılması açısından Ahmet Cemal, “Öğrencinin her iki dil arasında “gidiş-geliş” yoluyla, her iki dilin kullanımı ve bu kullanımlar arasındaki ayrımlar konusunda somut tasarımlar edinmesi;

Yabancı dilin dilbilgisi kurallarına ilişkin olarak verilmiş bilgilerin – özellikle anadilden yabancı dile yapılacak çevirilerin yardımıyla- somut örneklerden yansımaları;

Yabancı dildeki bildirimin anlam yükünden bir şey yitirmeksizin – ya da “elden geldiğince yitirmeksizin” – anadilde getirebilmesi amacıyla öğrencinin anadilinin tüm olanaklarını, bu dilin anlatımını zorlamaya çalışması. Bu işlev, çok yönlü bir yapı taşınmasından ötürü, araç olarak çevirinin belki de en temel işlevidir” (Cemal,1978: 47-48) görüşünü dile getirmiştir.

Çevirinin yabancı dil öğretim sürecinde kullanılması öngörülen enstrümanlardan biri olmasından hareketle belirtmeliyiz ki, yabancı dil derslerinde yer verilen çeviri etkinliğinin amacı, öğrencilerin salt çeviri yetisini geliştirmek değil, iki dilin karşılaştırılmasından yola çıkarak erek dili incelikleriyle öğrenme fırsatı sunan bir edim olarak ele alınmasını sağlamak ve çeviri etkinliğine farklı bir boyut kazandırmaktır (Oğuz, 2014). Çeviri etkinliğinin, dört temel becerinin yanı sıra bir yeti olarak öğrenciye kazandırılmasıdır. Diğer bir nokta da çeviri, yabancı dil öğretiminde her ne kadar hedeflenen amaca götüren kolay bir yol gibi görünse de kimi durumlarda kaçınılmaz ve gerekli olmaktadır. Öğrenci, ancak öğrendikleri zihninde anadiliyle örtüştüğünde ve bu anlamda dilde belli bir ilerleme kaydettiğinde yabancı dilde düşünmeye başlayacaktır. Bu noktada şunu da belirtmeliyiz ki, çeviri, amaç olmadığı sürece bazı bilim insanlarının öne sürdüğü gibi dil öğrenmenin önkoşulu varsayılan yabancı dilde düşünme işlemini engelleyen bir etkinlik olmaktan uzaktır. Bilakis, çeviri, dil öğretiminde araç olarak kullanıldığında destekleyici ve bütünleyici bir kimlik kazanmaktadır (Cook, 2010 akt. Oğuz,2014).

Çeviri, bir etkinlik biçimi olarak kalmamalı aynı zamanda yabancı dil öğreniminde kaçınılmaz bir süreç ve kazanılması gereken bir beceri olmalıdır. Bunlara destek olarak çevirinin yabancı dil öğreniminde neden gerekli olduğu şöyle açıklanabilir;

Çeviri bir metnin anlaşılmasını sağlar. Çeviri yapmak söz konusu dilde öğrencinin kendi dil bilincinin geliştirilmesine olanak sağlar. Böylelikle dili öğrenme süreci bakımından kolaylaşır. Çeviri yapmak, dille ilgili yaratıcılığın geliştirilmesinde önemli bir araçtır. Öğrencilerin ana diline tercüme yapması, yarı ileri ve ileri düzey öğrenciler için kaynak metnin yoğun bir incelemesine yol açabilir ve bu nedenle okuduğunu anlama süreçlerini destekleyebilir (Esteve i.V akt. Keim, s:6).²⁴ Öğrenciler, tamda bu noktada metinleşen öğeleri iyi tayin eder. Böylelikle çeviri stratejilerini de etkin kullanmaya başlayabilir. Yine Esteve i.V ‘e göre, - Stratejilerin bilinçli kullanımının teşvik edilmesi, hem çeviri becerilerini edinme sürecinde hem de yabancı dil becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir (Esteve i.V akt. Keim).

Çeviri, öğrencilerin öğrendikleri dilde ya da ana dilinde kendilerini ifade biçimlerinde dört temel becerinin yanı sıra bir beceri olarak görülmesi ve bunun derse taşınması halinde tamamlayıcı bir rol oynar. Çeviri, öğrenciyi dil yapılarını öğrenmeye dolaylı bir şekilde yönlendirir. Öğrenciler çeviri sayesinde yeni kelimeleri ve deyimler, mecazları, yani pek çok söz sanatını daha kolay görür ve anlam açısından daha emin bir yolla edinmiş olur. Metinlerin söz dizimsel yönü ve anlam bakımından bir bütün olarak anlaşılmasının en basit yolu çevirinin devreye girmesiyle olur. Keza kelime açısından da en etkili yoldur. Çeviri, sözlü olarak gerçekleştiğinde öğrencinin konuşma becerisi pekişir ve akıcı hale gelir.

Sadece yabancı dilde etkisi değil aynı zamanda ana dilinde de dilin derinliklerine gireceği için herhangi bir hatasını fark etmesinde yarar sağlar. Yabancı dil öğrenimini sağlarken, çeviri sözlük kullanımının gelişmesine de ön ayak olur.

Çeviri yapabilme becerisi gelişen bir öğrenci her iki dilde de (ana dil ve yabancı dil) detaylı ifadeler kullanmasını destekler kelime dağarcığının artmasıyla ifadeleri zenginleşir ve sözcük bilgisinin kalıcı olmasını kolaylaştırır.

²⁴ Übersetzung in die Muttersprache der Lernenden kann bei halbfortgeschrittenen und fortgeschrittenen Lernern zu einer intensiven Auseinandersetzung mit dem Ausgangstext führen und von daher die Prozesse des Leseverständnisses unterstützen.

Yabancı dil öğretiminde çeviriye tek yer veren yöntem Dilbilgisi Çeviri yöntemi değildir. Okuma Yaklaşımı, İşitsel Dilsel Yaklaşım, Bilişsel Yaklaşım, Esinlemeli, Danışmalı Öğrenme Yöntemi, Sessiz Yol Topluluk Dil Öğrenme gibi yöntem ve yaklaşımlar vardır (Köksal, 2008). Yine Köksal'a göre, Esinlenmeli yaklaşımda diyaloglar üç kısımdan oluşur 1. Açıklamalı okuma 2. Ezgili okuma ve 3. Konser İkinci aşamada öğretmen yorum yapmaksızın tüm diyalogu okur. Okuma rahatlatıcı bir müzik ile başlar ve biter. Bir ezgi ile satırı son okuması yapıldıktan sonra alçak ve nötr bir ses tonuyla çeviri yapılır. Öğrenme süreci öğrenci odaklı devam eder, hedef dili öğrenmeye başladıkça konuşmaların açıklık kazandırılması için çeviriye başvurulur.

Sessiz yol yaklaşımında çeviri değil de öğrencilerin algılarını yoğunlaştıracak şekilde okumaya açıklık getirilir. Amaç telaffuzun geliştirilmesine yardımcı olmak ve sağlamaktır. Ana dil geri iletim yapılması ve ana dilde sahip olunan bilginin hedef dile adapte edilmesi için kullanılır.

Tüm Fiziksel Tepki yöntemin de genellikle öğrencilerin başlangıçta ana dili kullandığı bir yöntemdir. Rasyonel Yaklaşımda yabancı dil öğreniminin “açıklama” yoluyla gerçekleşir. Herhangi bir kelime cümle içerisinde kullanılarak anlatılır ve doğal olarak ana dile karşılığını bir nevi diliçi çeviri yoluyla yapılmış olur.

Eş Değer Yönteminde yabancı dil öğretiminin “eşdeş”lerle başlaması önerilir (bkz. Demircan, s. 166). Örneğin: Almanca “will” (istemek) anlamında kullanılırken İngilizce “will” gelecek zaman yardımcı fiili olarak kullanılır ve “-ecek / -acak” anlamlarını taşır. Bu tür kelimeler İngilizce- Fransızca- Arapça- gibi köken bakımından aynı olan diller için geçerlidir (Akt. Köksal, 2008).

İki Dilli Yöntemde çeviri söz öbeklerine açıklık getirmek amacıyla kullanılır. Ana dil, ses dilbilgisi ve sözcük yönünden var olan zıtlıkların açıklamak amacıyla kullanılır.

İletişimsel Dil öğretiminde çeviri ön plandadır. Bu yönetime göre yazılmış yabancı dil kitaplarında öğrencilerin yeni öğrendikleri dil bilgisi ve yapıları kendi ana

dilinde görme fırsatı yakalar ve çeviri alıştırmalarına bu yöntemde yer verilmiştir (Akt. Köksal, 2008:104, 105, 106).

Tüm bahsi geçen yöntemler göz önüne alındığında çeviri, bir alıştırma şekli olarak değil aynı zamanda bir beceri niteliği taşımaktadır. Dizdar'ın 12.12.2003 tarihinde Yapı Kredi Kültür Merkez'indeki söyleşisinde belirttiği gibi bireyin yaklaşık her eylemi çeviridir (Akt. Erüz, 2008:46). Çevirin yabancı dil öğrenim ve öğretim sürecinde yerinin önemli olduğu gözlemlenmektedir.

Son olarak yine 'Daf' niteliğinde çevirinin yerine ve önemine bakmak gerekirse, çevirinin artık yabancı dil öğretiminde bir beceri olarak nitelendirildiği gerek yapılan tartışmalar gerekse "Avrupa Konseyi Yabancı Diller Eğitimi Ortak Kriterleri'nde vurgulanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde asıl amaç iletişiminin sağlanmasıdır ve dört temel becerinin de ortak paydası iletişimdir. Bugün yabancı dil öğretiminde iletişimsel dil öğretimi önem kazanmıştır. Yabancı dil öğretimi artık evrimleşmiş ve becerilerin iletişim paydasında buluşturulduğu noktada çevirinin etkisinin ne denli önemli olduğu görülmüştür. Gündoğdu'nun (2013) yapmış olduğu alıntı da açıkça görülmektedir. Çeviri, iletişim becerilerinin geniş hedefi dahilinde ek bir beceri olarak özel bir öneme sahiptir (vgl.Pauels 1976: 40-42).²⁵ Almanca derslerinde genel olarak yabancı dil derslerinde olduğu gibi çeviriler kullanılıyorsa, bunları didaktik bir araç olarak değil, alıştırma olarak, iletişimsel bir işlevi yerine getiren iletişimsel eylemler olarak kullanmak önemlidir (Bıcaková ve Semanová)²⁶.

Yabancı dil öğretim tekniklerinde yeni yönelimler tam anlamıyla kültür ve iletişime ışık tutmakta olduğundan bahsedilmiştir. Böylelikle, yabancı dil öğretiminde çevirinin iletişimsel olarak eyleme dökülmesi, yeni öğretim tekniklerini desteklemiş olduğu fark edilmektedir. Çeviri, motivasyon ve kültürlerarası öğrenmenin tetikleyicisi olarak kullanılabilir (bkz. Keim).

²⁵ Die Übersetzung hat als zusätzliche Fertigkeit im Rahmen des Grobziels der Kommunikationsfähigkeit ihren besonderen Wert (vgl.Pauels 1976: 40-42).

²⁶ Wenn Übersetzungen im Deutschunterricht wie allgemein im Fremdsprachenunterricht verwendet werden, so ist es unabdingbar, sie nicht als didaktisches Mittel für andere Zwecke, sondern als Übungen, als kommunikative Handlungen zu verwenden, die eine reale, kommunikative Funktion erfüllen.

Yabancı dil öğretiminde çeviri alıştırmaları çevirmenlerin temel eğitimi değil, yeterliliklerin genişletilmesidir. Bu gerekli farklılaşmaya rağmen sinerji etkileri kullanılabilir: bir alıştırmaya biçimi olarak çeviri ve bir beceri olarak çeviri ayrı alanlardır fakat birlikte çalışabilir ve birbirinden faydalanabilir (Ascher, 2019). Yabancı dil öğretiminde, bu noktada pragmatik yönü açısından da değerlendirmek doğru olacaktır.

3.2. Yazma Becerisi Açısından Çeviri Kavramı

Yazma becerisi açısından çeviri kavramını irdelerken öncelikle, çevirinin geçmişten günümüze evrimleşme sürecini, kavram olarak ne olduğuna bakmak gerekmektedir. Ardından çeviri ile yazma becerisinin ortak paydada bulunduğu yönleri ele alınmalıdır. Çünkü yazma becerisi, bir nevi yazma eylemidir ve çeviri, dili kullanma yeteneğini doğrudan veya dolaylı bir şekilde etkiler.

İnsanların, grupların, toplulukların karşı karşıya geldikleri her ortamda ilk elden bir aracılık etkinliği olarak görülen çeviri uğraşının tarihi, insanlığın tarihine koşuttur (Akalin, 2018, s:1). Dilin, insanlığın var oluşundan bu yana çeviri olgusunun tarihe dokunuşundan söz etmemek mümkün kılınmaz, insanoğlu varlığını idame ettirdiği süreçte iletişim kurmak zorundadır ve geçmişten günümüze yapılan tanımlamalar, şahit olunan durumların hepsi gösteriyor ki ‘dil’ en önemli faktör olmuştur. Dolayısıyla süreç bu şekilde akıp giderken iletişim mesafelerinin kısalması kaçınılmaz bir hale gelmiştir ve devreye ‘çeviri’ girmiştir. Gündüzalp’in (2008) aktarımına göre çeviri, her şeyden önce kaynak dil metninde yazarın vermek istediği iletiyi, kaynak metnin biçimsel ve yazımsal özelliklerini koruyarak yazarın hedeflediği kitleye aynı amaçlar doğrultusunda ulaştıran bir erek dil metnidir (Güven, 1998, 137 Gündüzalp, 2008).

“Erek dil metni” ifadesi bu yapılan tanımlama doğrultusunda can alıcı bir açıklamadır. Sadece yazılı değil sözel olarak da bir metin oluşma durumundan bahsetmektedir. Öyleyse diyebiliriz ki çeviri bir nevi metin oluşturmaktır. Bir dilde oluşturulmuş bir metin, o dilin belli bir iletişim amacına dönük olarak organize edilmiş biçimdir. Keskin’e (2010: 240) göre “çeviri, metin oluşturma etkinliğidir” (Akt.

Akalın ve Akalın, 2017). Metin oluşturma'nın en somut hali de yazılı olmasıdır. Metin oluşturma dilin işlevselleştiği yaratıcı dilsel bir etkinlik olarak görülmekte ve bu süreçte yabancı dilde yazı yazma aynı ana dildeki süreç gibi ilerlemektedir. Çeviri açısından incelediğimizde, yazılı çeviri bir diğer deyişle yazılı iletişim bunun en önemli örneğidir. Yazılı çeviri, iki farklı dilden iki özdeş metin konumunu birleştirmek, böylece birçok farklı konuyu bir konu haline getirmek için kullanılabilir. Yazının geçmişine bakıldığında, çevirinin geçmişinden daha eski olduğu aşîkârdır. Yazı ile iletişim yazının ilk icadından bugüne, iletişimi en kalıcı boyuta taşıyan etmenlerdir. Çeviri de doğrudan bu etmenin bir parçası olarak yer alır.

E.A. Nida / C.R Taber (1969: 12):

Çeviri, hedef dilde kaynak dil mesajının en yakın doğal eşdeğerini, ilk önce anlam bakımından, ikinci olarak da, biçim bakımından çoğaltmaktan ibarettir (W. Wilss 1977:72 Akt. Koller, 2011).²⁷

Yabancı dil öğretimi ve çeviri bir arada düşünöldüğü ilk yöntem, bilindiğı üzere Dilbilgisi – çeviri yöntemidir. Geçmişî açısından da en eski yöntemlerden biridir. Günümüzde bu yöntem, yer yer kullanılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde, Duruhan ve Şad'ın 2010 yılında yapmış olduğı aktarımda, Dilbilgisi – Çeviri (Richards ve Rodgers, 2001: 5, Brown, 2000: 19) yöntemin hâlâ kullanılmasının gerekçesini şöyle açıklamaya çalışır: “Yöntem öğretmenlerin çok fazla mesleki beceriyle donatılmış olmasını gerektirmez. Dil bilgisi kurallarına ve çeviriye dayalı soruları hazırlamak, yapmak ve objektif bir şekilde değerlendirmek zor değildir. Bugün birçok standart yabancı dil sınavı hâlâ öğrencilerin iletişim becerilerini ölçmeye yanaşmamaktadır, dolayısıyla da öğrenciler dil bilgisi, çeviri ve kelime ezberleme çalışmalarının ötesinde bir gayret sarf etmek için yeterli motivasyona sahip olamamaktadır”(Akt. Duruhan ve Şad, 2010, Richards ve Rodgers, 2001: 5, Brown, 2000: 19).

²⁷ Translating consist in reproducing in the receptor language the closest natural equivalent of the source-language message, first in terms of meaning and secondly in terms of style (W. Wilss 1977:72).

Bu yöntem, çeviriyi kullanarak hedef dilin yapısını ve doğasını derinlemesine incelemeyi ve öğrenmeyi, hedef dilde yazılan metinlerin içeriğini iyi bir şekilde anlamayı amaçlamaktadır. Bu yöntemi savunanlar çeviri sayesinde hedef dilin sözcük, öbek ve cümlelerinin hedef dili öğrenen birey tarafından en iyi şekilde kavranabileceğini iddia etmişlerdir. Bu dilbilimcilere göre çeviri, hedef dilin ve anadilin cümle yapıları ve gramerlerinin benzerliklerinin ve farklılıklarının açıkça görülmesine ve özümsemesine çok iyi hizmet eder (Akt. Duruhan ve Şad'ın 2010 Bonyadi, 2003). Yabancı dil bilgisi söz konusu amaç dilde üretilmiş yazınsal metinleri anadile aktararak öğrenilen yabancı dilin dizgesel bağıntılarını özümsemek, yine bu alıştırmalar türü aracılığıyla sözcük bilgisini varsıllaştırmak anlamına geliyordu (Ergun, 2004).

Bununla birlikte, çevirinin yabancı dil öğretiminde, öncelikle dil bilgisini öğrenilmesindeki katkısının neler olduğuna baktığımızda Boztaş'a göre;

Öğrencinin amaç dildeki yapılan, ana diline benzerlik ve farklılıkları bakımından kavramasında yardımcı olunabilmesi için dilbilgisi dersleriyle koştur bir çeviri programı takip edilmesi çok yararlı olur. Dilbilgisi derslerinin işlevlerinden biri, sözcüklerin anlaşılabilirlik çerçevesi içinde dizilmelerini sağlamaktır. Ayrıca karşılaştırmalı dilbilgisi yapısal ve anlamsal birçok soruna çözüm getiren bir kaynak olarak kullanılabilir. Gerek dil öğretimi gerekse çeviri derslerinde öğrencilere farklı bir bakış açısı kazandırabilmek için sözcük ve dil yapılarının değişik bağlamlar içinde taşıdıkları değişik anlamlara dikkatleri çekilmeli ve sözcük ağırlıklı metinler yoluyla değişik anlamlar kavratılmaya çalışılmaktadır. Çeviri yaptırılacak metinler öncelikle öğrencilerin bilgi düzeylerine uygun ve dil yapısı itibarıyla de bu düzeyi fazla aşmayan metinlerden seçilmeli ve daha sonra farklı metin türleri programa alınmaktadır. Son olarak özellikle kaynak dil metinlerinin söylem çözümlemesi, metin dilbilimi ve biçimbilim açısından incelenmesi, öğrencilerin çeviri yapacağı metni daha sağlıklı anlamalarını, metinlerdeki iletiyi daha kolaylıkla aktarabilmelerini ve uygun eşdeğerlikte bulabilmelerini sağlayacağından çeviri etkinliği açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

Çevirinin, yabancı dil öğrenimi açısından katkısının öncelikle dil bilgisi üzerine olduğu görülmekte dil bilgisi hem ana dilde hem de yabancı dilde etkin hale getirildiğinde, yazma becerisine de olumlu yönde yansıyacaktır. Çünkü yazma becerisinin gelişmesi, öğrenilen yabancı dilde yazıya dökülecek işlevlerin güç kazanmasını sağlayacaktır.

Aynı zamanda öğrencilerin yabancı dil öğreniminde, çeviri alıştırmaları sayesinde sözlüğü nasıl kullanacaklarını kontrol eder (bkz. Ascher, 2019). Sözlük çalışması sayesinde öğrenciler, sadece hataları düzeltmez aynı zamanda yazılı performansını da iyileştirir. Yazılı performansların iyileşmesi yazma becerisinde yetkin olacağı anlamını taşıyabilir. Çünkü birbirine ilintili durumlar her zaman gelişim açısından destekler ve böylelikle kuvvetli bir gelişim gerçekleşmiş olur.

Çeviri etkinliği yapılmadan önce sınıf ortamında dil seviyelerinin tam olarak bilinmesi çok önemlidir. Çeviri yaptırılacak metinlerin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinde verilmesi öğrencilerin hedef dilde kelime becerisinin, dil bilgisi yapılarının, söz ve sözcük yapılarının daha somut şekilde öğrenilmesine aynı zamanda sağlıklı bir kaynak metin ya da kaynak tümce çözümlemesi yapılmış olmakla birlikte çeviri yetisini de geliştirecektir. Kısacası hem çeviri hem de metinlerle içli dışlı olarak yazma becerisini geliştirmiş olacak ve etkileşimli olarak dil öğrenim süreci kolaylaşacaktır.

Königs'e (2000:8) göre; çeviri yapmak anadili ve yabancı dildeki mevcut kalıpların anlaşılır olmasına ve yerleşmesine katkı yapar, dil bilincini kuvvetlendirir. Bu şekildeki kullanılan bir öğretim aracının yabancı dil dersinde uygulanması, öğrenme alışkanlıkları özellikle ezberleyerek öğrenme yönünde gelişmiş öğrencilere yönelik oldukça uygun bir yöntemdir (Akt. Göknur, 2009).

Son yıllarda çevirinin Almanca öğretiminde yerine de baktığımızda, Gündoğdu ve Büyüknisan'a göre "Çeviri, ana dilde ve yabancı dilde farklı dil yapıları hakkında

farkındalık oluşturmak için dil karşılaştırma aracı olarak kullanılabilir” (Gündoğdu ve Büyüknisan).²⁸

Ana dil ve yabancı dil arasında farklı dil yapılarının öğrenildiği bir köprü olduğunu ifade etmektedir.

Seleskovitch (çev. C. Tollu, 1985:163) ise bu bağlamda, bir dilin öğrenmenin o dilin değişmeyen öğelerini öğretmek olduğunu, çevirinin ise metin bağlamındaki karşılıkların birçoğunun özgün olduğunu, öğrencinin anlamasını sağlamak olduğunu, çeviri aracılığıyla yabancı dil öğrenmenin ise, özgün karşılıklar yoluyla, öğrenilen yabancı dilin beklenmedik çarpıcı yönlerini keşfetmek olduğu belirtiyor (Boztaş).

Çeviri, öğrenilen dilin hem dil bilgisel özelliklerini hem de dilin kendine has büyüsunü içinde barındırdığı tüm öğeleri öğrenmeye destek olur.

Almanca derslerindeki çeviri alıştırmaları, dil bilincini arttırmak ve dilbilgisel yapıları uygulamak için daima yöntemsel bir anlamlandırma aracı olmalıdır. Buna ek olarak, kelime bilgisi ve dilbilgisi yapıları alanında her zaman dil karşılaştırma alıştırmaları vardır, bu da dersin çekiciliğine katkıda bulunacaktır (Gündoğdu ve Büyüknisan).²⁹ Göknur’un aktarımına göre, yabancı dil öğretiminde çevirinin diğer alıştırmalar türleri ile beraber kullanıldığı zaman; öğret-bilim ve dilbilim verileriyle de desteklendiğinde önemli bir boşluğu doldurduğunu” (Ettinger, 1976: 551) ederken, (Bihlmeier, 1977: 66-67): “Çeviri olmadan da yabancı dil dersinin işlenebileceğini; aksi takdirde anadilleri farklı bireylere, hiçbir yerde yabancı dil öğretilmeyeceğini” dile getirmiştir (Göknur, 2009).

²⁸ die Übersetzung als Mittel des Sprachvergleichs zur Bewusstmachung verschiedener Sprachstrukturen in der Muttersprache und Fremdsprache eingesetzt werden (Gündoğdu ve Büyüknisan).

²⁹ Die Übersetzungsübungen im Deutschunterricht sollten grundsätzlich ein methodisches Mittel zur Semantisierung, zur Förderung des Sprachbewusstseins und zur Einübung grammatischer Strukturen sein. Dazu kommen immer wieder Sprachvergleichsübungen in den Bereichen Wortschatz und grammatische Strukturen, was auch zur Attraktivität des Unterrichts beitragen wird (Gündoğdu ve Büyüknisan).

Bununla birlikte, dört temel beceri okuma, anlama, dinleme ve yazmanın yanı sıra çevirinin de dil öğreniminde beşinci bir beceri midir? Sorusu tartışılmakta ve bunun ile ilgili yine, “Her şeyden önce, “beceri olarak çeviri” ne anlama gelmektedir bunu belirtmeliyiz: Bir beceri olarak çeviri dendiğinde, söz konusu metnin nasıl çevrileceğine ilişkin öğretim teknikleri ve prosedürleri aktarmayı amaçlamaktadır. Prensipte olarak, bu aynı zamanda metin analizi yöntemlerini, tüm metin türleri için okuma tekniklerini içerir” (Gündoğdu ve Büyüknisan).³⁰

Metinler ile etkileşimli olmak yazma becerisine de doğrudan etkiler. Yazma becerisi, metin oluşturma etkinliğinde, öğrenenlerin kendilerini ifade etme ve hedef dil yapılarını gördükleri anlayabildikleri süreci oluşturur. Böylelikle sağlıklı öğrenme çeviri becerisinin katkısıyla meydana gelmektedir diyebiliriz. Mills (1977) yabancı dil öğretim programlarında karşılaştırmalı analizin ve çevirinin önemli bir role sahip olduğunu vurgular. Levenston (1985) çevirinin dil öğretimi ve öğrenimindeki rolüne dair daha genel ve sistematik bir bakış sunar: Çeviri (1) dil bilgisi yapılarıyla ilgili alıştırmalar yapma, (2) bilinmeyen kelimeleri açıklama, (3) her düzeyde öğrencinin erişimini sınamak ve (4) iletişimsel beceri geliştirme imkânı sunması açısından son derece faydalıdır (Akt. Duruhan ve Şad, 2010). Buradan anlaşılacağı üzere, çevirinin dil bilgisi ve bilinmeyen kelimeler üzerine alıştırmalar yaptıracak olması, metin oluşturma sürecinde, bütüncül ve destekleyici olduğu görüşü meydana çıkmaktadır. İletişimsel becerinin gelişmesiyle yazılı dilde öğrencinin kendini ifade ederken daha özgür olmasını sağlar ve öğrendiği dilin özelliklerini, yapılarını kullanırken gelişmiş olan dil bilgisi ve kelime bilgisiyle düzenli ve düzgün bir metin de oluşturmuş olacaktır.

‘DaF’ dersleri için, çeviri, makale vb. serbest metin üretimlerinin birlikte gideceği anlamını taşımaktadır. Çeviri, ‘DaF’ derslerinin bir parçası olmak zorundadır çünkü yazma becerilerinin gelişimine teşvik eder ve aynı zamanda yazma becerilerinin

³⁰ Zunächst muss hier also auf „Übersetzen als Fertigkeit“ hingewiesen werden. Übersetzung als Fertigkeit strebt die Vermittlung von Techniken und Verfahren an, wie der angehende Text zu übersetzen ist. Dies schließt prinzipiell auch Methoden der Textanalyse, Lesetechniken bezüglich aller Textsorten ein (Gündoğdu ve Büyüknisan).

geliştirilmesine katkıda bulunur (Gündoğdu, 2013)³¹. Ömür'ün aktarımına göre, Yabancı dil derslerinde öğrencilerin yazma becerilerini geliştirebilmeleri için farklı metin türleriyle çalışmanız gerekir. Ulrich Engel, günlük kullanımda 45 tür metin olduğunu ve metin özelliklerini aşağıdaki kategorilere göre tanımlar: İletişim ortaklarının amacı, ortamı, sosyal ilişkisi gibi özel dil biçimleri vb. (Deutsche Grammatik 1988, 122). 45 metin türünden bazı örnekler şunlardır: Röportaj, telefon görüşmesi, gazete mesajı, sunum, kullanım talimatları, özgeçmiş, kullanım talimatları, kayıt, protokol, reklam broşürü, yemek tarifi, uygulama, sipariş, fatura, kira sözleşmesi, satış sözleşmesi, tartışma, resmi mektup, özel mektup vb. (Akt. Ömür, 2020). Yine bu bağlamda, çeviri uygulamalarını ismi geçen metin türlerinde yapıldığında, öğrenenin günlük yaşamında karşılaşılabileceği, etkileşime girebileceği ya da iletişimde olacağı pek çok alanda fayda sağlayacaktır.

Metin oluşturulma süreci için Ömür'ün aktarımına göre, yazarken, belirli bir düşünce düzeninin yapısını takip edersiniz. Bir taslak oluşturmak, düşüncelerinizi organize etmek için yazmada ilk ve en önemli adımdır. Ana hat, düşünceleri düzenli bir şekilde yansıtmaya yardımcı olur. Ana hat, birçok bağlantı tipi için yardımcı bir yapıdır. Sadece yapı oluşturulduktan sonra bu yolla belirlenen düşünceleri dilbilimsel yollarla yazılı olarak üretir. Yazarken bir iskele kurmanın son derece önemli olduğu düşünülmüştür (Akt. Ömür, 2020, Genç, 1997:5). Aktarımdan anlaşılabileceği üzere, yazma, taslak oluşturma ve planlama yapılarak ürün ortaya koymaktır. DaF derslerinde yazma eylemi için, bu unsurlar geçerli olacak demek yanlış olmayacaktır. Çeviri bağlamında, yine metin türünü saptamak, metinleri oluşturan iç ve dış faktörlerin varlığını gözden geçirmek ve çeviriyi ona göre yapmak sağlıklı, verimli çevirinin yapılması sağlanacaktır. Planlı, düzenli yazma ve çeviri birbirini olumlu yönde etkileyeceği için yabancı dil öğrenen bireyler için bu süreç verimli olacaktır. Glaser'in aktarımına göre, Metin üretimi açısından alt planlamaların, öz düzenleme ve yazma arasındaki etkileşimin en kapsamlı haliyle yapılması gerektiği

³¹ Das bedeutet für den DaF-Unterricht, dass Übersetzen und Aufsatz bzw. Freie Textproduktion Hand in Hand gehen. Übersetzen muss ein Teil des DaF-Unterrichts werden, weil es die Herausbildung der Schreibfertigkeit fördert und gleichzeitig zur Vervollkommenung der Schreibfertigkeit beiträgt (Gündoğdu, 2013).

düşünülmektedir. Çeviri ve revizyon süreçleri: Öz-düzenleme faaliyetleri, bir yandan yüzey metnini oluşturmak ve onu dilsel-biçimsel ve tasarım standartlarına uygun olarak temsil etmek için uygun stratejilerin planlanması ve seçiminde yazılı olarak (sözdizimi) ifade edilir. Diğer taraftan, izleme ve kontrol süreçleri derinlik ve yüzey yapısı ile dilsel yönler arasındaki yazışmanın kontrol edilmesiyle ilgilidir (Akt. Glaser, 2004, Baer ve ark. 1995).

Tüm bahsi geçenlerden yola çıkıldığında, yabancı dilde yazı yazma eylemi aynı ana dilde yazı yazma gibi kimi zaman zorluklar çekilebilir ancak bu zorlukların aşılması için yazı yazmadan önce planlı, düzenli olmak bir taslak oluşturmak yazı yazılacak konu ve kavramlar için detaylı incelemelerde bulunmak çok önemlidir. Çeviri yapmak içinde metin türünü etkileyen faktörleri çözümlmek, analizi yapmak ve bir ön bilgi oluşturmak gerekir. Bu süreçler düşünüldüğünde, yazma becerisini geliştirmek, çeviri ile aynı paydada buluşmaktadır. Her iki eylem için de ön hazırlık yapmak, oluşturulacak metinler için gerekli bağlamları kurmak gerekir. Yabancı dil öğrenirken çeviri yapmak hem kaynak dilde hem de erek dilde bireylerin iki dil arasındaki iletişimi sağlayacak olması, dil yapılarını, kelime bilgisini bunun gibi pek çok özelliğin öğrenilmesine son derece yardımcı olacaktır. Bu bağlamda hem çeviri yapmak hem de yazma becerisi birbirini olumlu yönden etkiler ve gelişim açısından desteklemiş olur.

4.BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERME

4.1. Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ile İlgili Akademisyen

Görüşlerini İçeren Anketler

Tez kapsamında çalışmanın örneklemine uygun olarak Sakarya Üniversitesi, Uludağ üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi'nin Alman Dili Eğitimi Bölümlerindeki ve Çeviribilim toplamda 15 akademisyene açık uçlu 5 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır.

1. Soruya Verilen Yanıtlar ve Analizi

Soru: Yabancı dil öğretiminde çeviri kuramının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

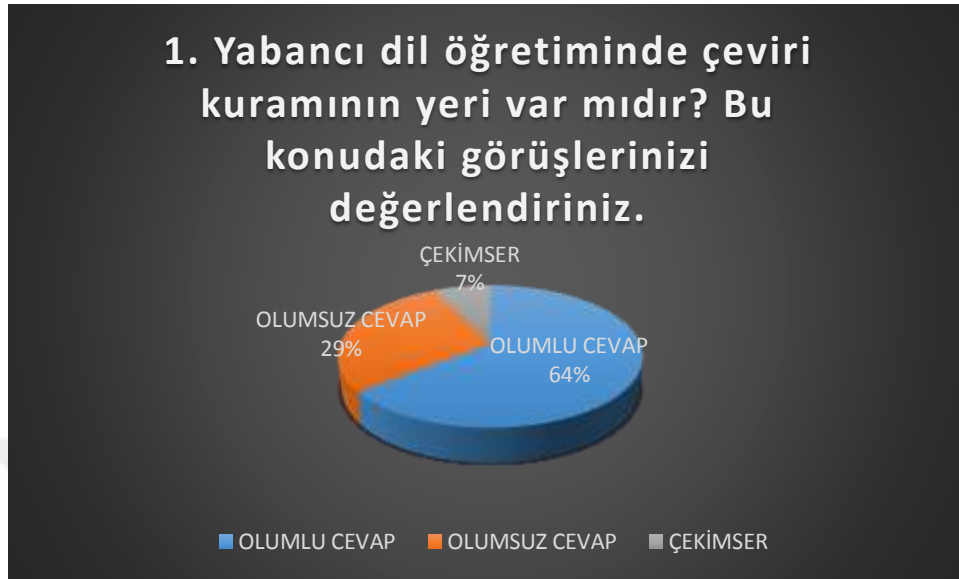
İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıkla **%71** oranında olumlu bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Kuramın yol gösterici işlevi (7 yanıt)
- Kuramın yabancı dilde düşünmeyi sağlaması (3 yanıt)

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde, öğretim elemanlarının bu soruya **%29** oranında olumsuz bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Kuramın başka bir alanının konusu olması (3 yanıt)
- Almanca öğretmenliği lisans programlarında çevirmen yetiştirilmemesi (1 yanıt)

Grafik 1: Birinci soruya ait cevap oranları

2. Soruya Verilen Yanıtlar ve Analizi

Soru: Yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıklı % 57 olumlu bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıklı şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

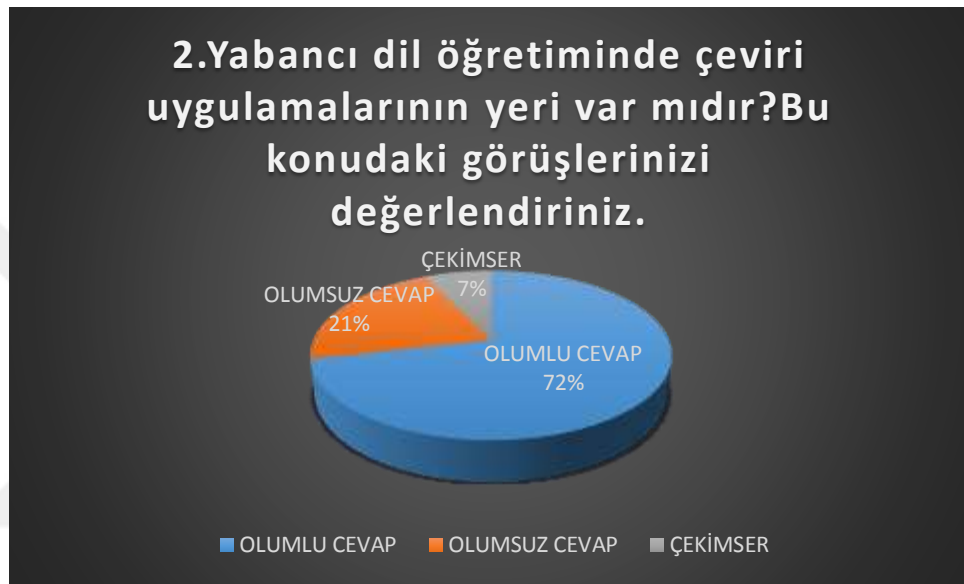
- Çeviri yaratıcılığı geliştirmesi (5 yanıt)
- Çevirinin yabancı dille yoğun çalıştırmayı gerektirmesi (3 yanıt)

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde öğretim elemanlarının bu soruya %43 oranında olumsuz bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıklı şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Çevirinin başka bir alanının konusu olması (2 yanıt)

- Almanca öğretmenliği lisans programlarında çevirmen yetiştirilmemesi (1 yanıt)
- Çeviri uygulamalarının doğrudan yeri olmadığı görüşü (3 Yanıt)

Grafik 2: İkinci soruya ait cevap oranları

3. Soruya Verilen Yanıtlar ve Analizi

Soru: A)Derslerinizde çeviri uygulamalarından yararlanıyor musunuz?

Yararlanmıyorsanız bu konu hakkında görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

B) Eğer evet ise; Çeviri uygulamalarından hangi derslerde ne şekilde yararlanıyorsunuz?

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıklı % 69 oranında olumlu bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıklı şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

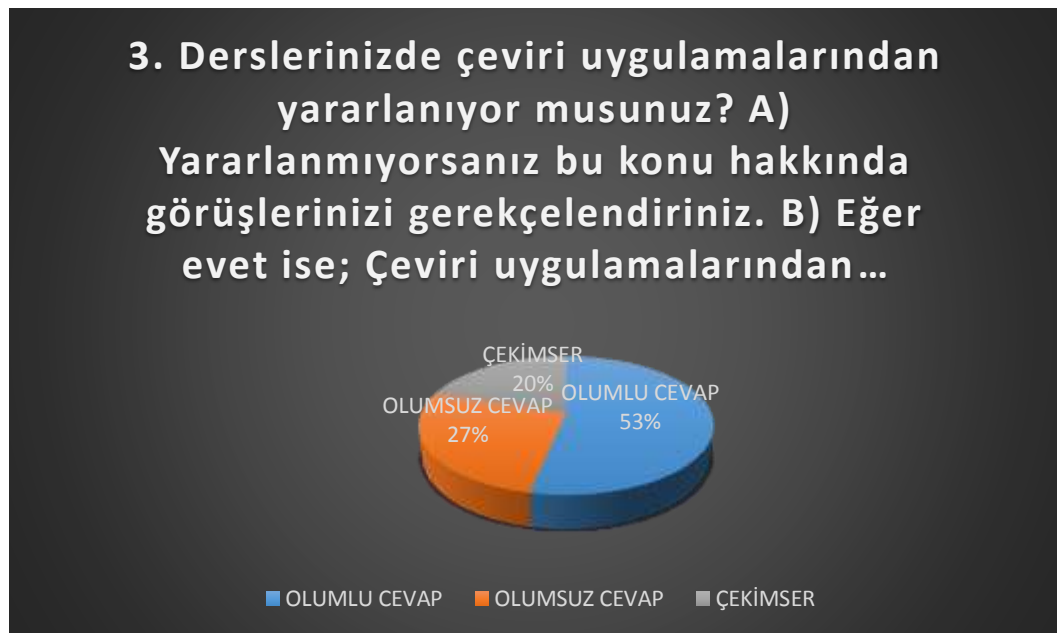
- Derslerde, çeviri uygulamalarını bir araç olarak kullanıldığı derse katkı sağlayan bir uygulama görüşüyle Çeviri uygulamaları dersiyse Multimedya derslerinde kullanıldığı (3 Yanıt)

- Özellikle, edebiyat ve kültürel bağlamda çeviri uygulamalarından faydalandığı görüşü yazılı metinden sözlü çeviri dersiyle (2Yanıt)
- Çeviri Alıştırmaları dersinde, Sözlü Anlatım derslerinde ve Dil Edinimi derslerinde kullanıldığı (3 Yanıt)
- Almanca bilimsel metin çalışmalarında anlamlı çeviriler (1 Yanıt)

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirdiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıkla % 31 oranında olumsuz bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Kullanılmadığını ve yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yanlış olacağı görüşü (3Yanıt)
- İki ayrı süreç olarak değerlendirildiği görüşü (1Yanıt)

Grafik 3:Üçüncü soruya ait cevap oranları

4. Soruya Verilen Yanıtlar ve Analizi

Soru: Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasında bir ilişki var mıdır? Bu konu hakkındaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

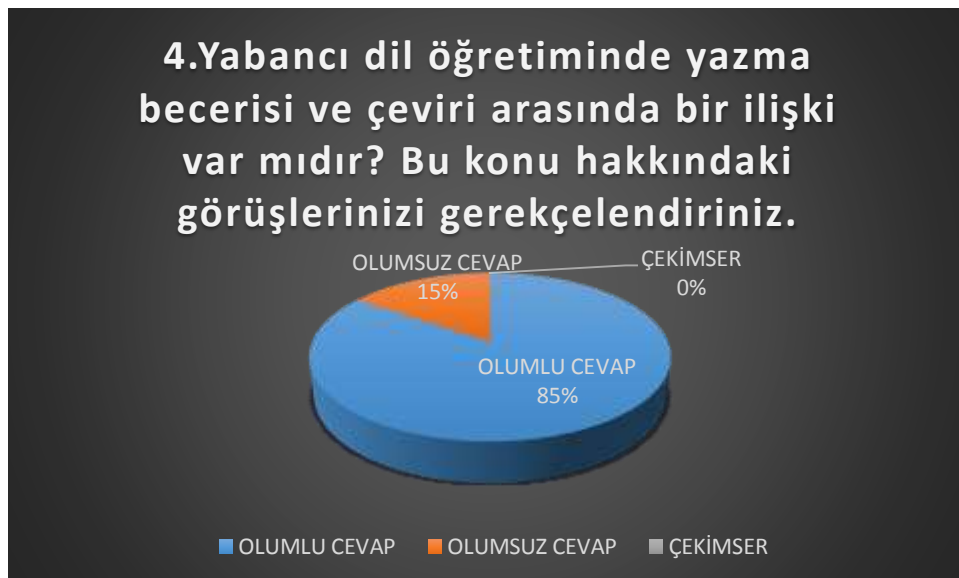
İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirildiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıklı olarak **%84** oranında, olumlu bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıklı olarak şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasında bir ilişkinin olduğu görüşü görülmektedir. İki becerinin de birbirini desteklediği düşünülmektedir. (11 Yanıt)

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirildiğinde öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıklı olarak **% 16** oranında olumsuz bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıklı olarak şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Çeviri ve yazma becerisi arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilediği görüşte mevcuttur. (1 Yanıt)
- Çevirinin yazma becerisi arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilediğine dair (1 Yanıt)

Grafik 4: Dördüncü soruya ait cevap oranları

5. Soruya Verilen Yanıtlar ve Analizi

Soru: Çeviri uygulaması günümüz yabancı dil öğretim yaklaşımları açısından yöntemselleştirilebilir mi? A) Eğer evet ise; Nasıl yöntemselleştirilebilir? B) Hayır ise; Konu hakkında düşüncelerinizi gerekçelendiriniz

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıkla % 57 olumlu bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Çevirinin yöntemselleştirileceği açısından derslere uygulamalı olarak eklenebileceği ve özellikle iletişimsel beceri açısından kuvvet kazanabileceği görüşü (4 Yanıt)
- Çevirinin yöntemselleştirileceği yönünün tek başına değil de destekleyeceği görüşü (3 Yanıt)
- Çevirinin olan bir yöntemi olduğu görüşü (1 Yanıt)

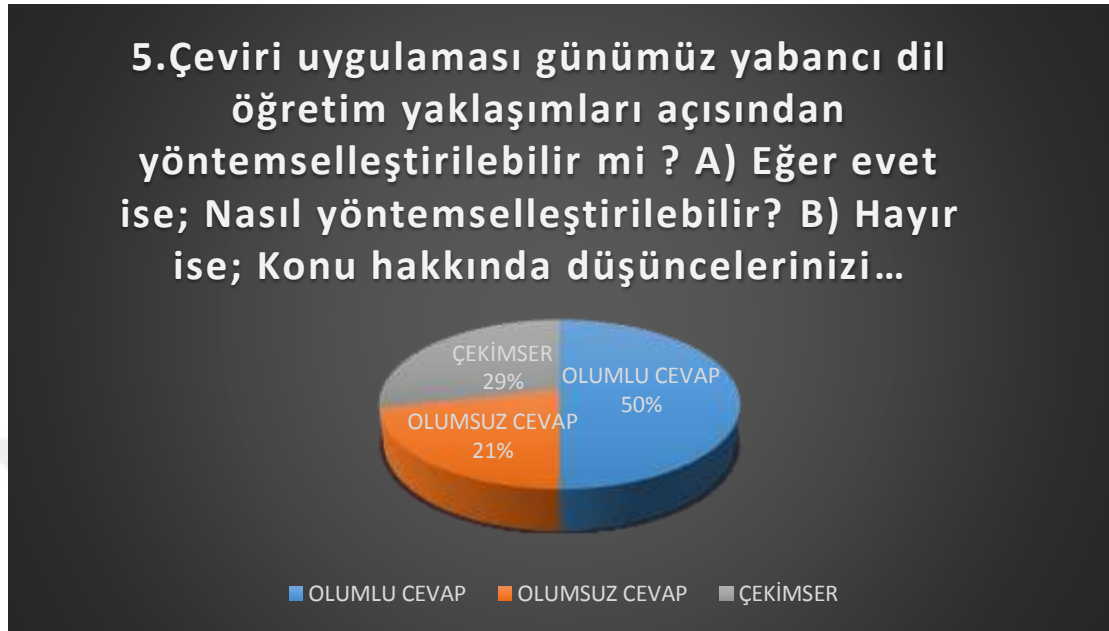
İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıkla % 21 olumsuz bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Çeviri uygulamalarının eski bir yöntem olduğu görüşü (3 Yanıt)

İlgili soruya verilen yanıtlar, içerik analizi yaklaşımı ile değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının bu soruya ağırlıkla % 21 çekimser bir yanıt verdikleri, görüşlerini ise ağırlıkla şu gerekçelere dayandırdıkları görülmüştür:

- Çevirin yöntemselleştirileceği ya da yöntemselleştirilemeyeceği konularında çekimser görüşler (3 Yanıt)

Grafik 5: Beşinci soruya ait cevap oranları

4.2. Çalışma Kapsamında Gerçekleştirilen Anket Uygulamasının Değerlendirilmesi

Yabancı dil olarak Almancanın öğretiminde yazma becerisi açısından çevirinin yeri adına yapılan açık uçlu 5 soruluk bir ankete göre şu noktalar açısından değerlendirmeye alırsak;

1. Yabancı dil öğretiminde çeviri kuramının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz sorusu sunulduğunda, ağırlıklı cevapları göz önüne alırsak eğer; yabancı dil öğretiminde, çevirinin yer aldığı görüşü kuramında destekleyici olması gerektiği ve çeviri kuramının iletişimsel sürece etkili olacağı ifade edilmektedir. Yabancı dil öğrenimi aynı zamanda öğrenilen dilin kültürünü de öğrenmektir. Bu nedenle çeviri yoluyla yani bir alıştırma biçimi olarak kullanıldığı görülmektedir. Kültürel yansımaların ifade edilmesi için çeviri kuramlarından faydalanılarak yapılabileceği görüşleri yer almaktadır. Dört dil becerisinin belki de toplamını oluşturacak olan beşinci dil becerisi çeviri olduğu görüşünden dolayı çeviri yetisinin edindirilmesi önem taşımaktadır. Aynı zamanda kuramların verilmesiyle yapılan çevirilerin sağlaması adına destekleyici olacağı yönünde görüşler yer almaktadır. Ancak tüm bunlara karşıt yabancı dil öğretiminde, eğitim bölümlerinde

çeviri kuramlarına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Sadece kültürel öğeleri açıklayacağını ve doğrudan yabancı dil öğretimini ilgilendiren açıklamalar yapmadığı savı da vardır bu savın açıklaması ise yabancı dil öğrenmek nedir sorusuna aynı zamanda kültürel öğeleri öğrenmek cevabı verildiğinde uygulanacağından bahsedilmektir.

2. Yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

Yönelttiğimiz bu sorudan aldığımız yanıtlara göre; yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının elbette yeri olduğu görüşü, sözcük ve dil bilgisel açıdan, kültür edinimi açısından desteklenecek şekilde olduğu öne sürülmüştür. Çeviri yaparken çevrilen metindeki ifadeler erek dile uygun çevrilmelidir ve bu da dil ile ilgili bilgi aktarımını sağlayacağı görüşüyle örneğin ses yansıması içeren bir metin çevirdiğinizde öğrenci bu ses yansımalarının erek dilde farklı olduğunu bilmiyor ise çeviri yaparken öğrenecek olmasıyla açıklanmaktadır. Çeviri tanımlarından biri de aktarım olduğu görüşüdür ve yabancı dil öğretiminde ana dilindeki karşılıkları verilerek yani iki dil arasında yapılan aktarımların sonucu olduğu ifade edilmektedir. Çeviri uygulamaları sayesinde yabancı dil öğreniminin karşılıklı olacağı ifade edilmektedir. Karşılıklı ifadesiyle diller arası işleyişin önemi vurgulanmaktadır. Sözü geçen ifadelere karşıt görüşler ise; anadil ve çeviri için Dilbilgisi - Çeviri yöntemine özgüdür görüşüyle yabancı dil öğretiminde anadilin yer almaması gerekliliği vurgulanmaktadır. Uygulamaların türü belirtilmeden çeviri uygulamalarının yerinin olmadığı görüşü yer almaktadır. Bu ifadeye göre; Prodüktif yani üreticilik yönünden yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yeri olmadığı düşünülmektedir. Soruya yöneltilen yanıtlarda karşıt görüşler olmasına rağmen ağırlıklı olarak olumlu görüşlerin ifade edilmiş olduğu görülmektedir.

3. A) Derslerinizde çeviri uygulamalarından yararlanıyor musunuz? Yararlanmıyorsanız bu konu hakkında görüşlerinizi gerekçelendiriniz. B) Eğer evet ise; Çeviri uygulamalarından hangi derslerde ne şekilde yararlanıyorsunuz?

Öncelikle çeviri uygulamaları, Çeviri Uygulamaları dersinde, Multimedya Çevirileri dersinde yazılı metinden sözlü çeviri dersinde, çeviri alıştırmaları dersinde, Sözlü çeviri derslerinde, sözlü anlatım derslerinde, Dil Edinimi derslerinde yer verildiği gözlemlenmektedir. Derslerde çeviri uygulamalarına yer verilmesiyle matbu metinler ve günümüzde dijitalleşmenin ivme kazanmasıyla özellikle bu alanda yapılan çeviri uygulamaları piyasa açısından da önemli bir etkiye sahip olacağı görüşü vardır. Yazılı metinden sözlü olarak uygulanan çeviriler sayesinde öğrenenlerin metinlerden neler anlaşıldığının görülmüş olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte edebiyat alanında kullanılması söz sanatlarının veyahut edebi kavramların açıklanması ve farkların ortaya çıkarılması için önemli olduğu vurgulanmaktadır. Konuşma uygulamalarında, çeviriden faydalandığı, derslerde çeviri uygulamalarının destek olduğu aktarılmaktadır. Almanca bilimsel metin çalışmalarında anlamlı çevirilerin yapıldığından da bahsedilmektedir. Çeviri uygulamalarının derslerde yer alması dili daha iyi öğrenmek / öğretmek için bir araç olduğu, çeviri alıştırmalarının her derse uyarlanabilir olduğu, dil öğretimi konusunu kuramsal ve uygulamalı anlatırken yöntembilimsel ve öğretilimsel bağlamda örnekler verilerek anlatıldığı görüşlerinin öğrenim ve öğretim süreçlerinde çok fazla yer aldığı meydana çıkmıştır. Tabii olumsuz açıdan değerlendirmeler de söz konusudur; çeviri uygulamalarından yararlanılmadığı, anadil ve çeviri özellikle dinleme ve konuşma gibi yetilerin gelişimine olumsuz katkı sağlayacağı ve öğrenenlerin yararlanmaya çalıştığı, A1-B1 seviyeleri arasında öğrenenler için zararlı bulunduğu görüşlerine yer verilmiştir.

4. Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasında bir ilişki var mıdır? Bu konu hakkındaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasındaki ilişkinin olup olmadığı konusu hakkında yöneltilen sorudan aldığımız yanıtlara göre;

Çevrinin yazma becerisini yazma becerisinin de çeviri becerisinin birbirini destekleyeceği ve geliştireceği düşünülmektedir. Bu yüzden ikisi arasında bir ilişki olduğu savunulmaktadır. Çünkü ikisi de iki dil çiftinde zihinsel düşünme kabiliyetlerini geliştirmektedir. Çeviri yapabilmek için yazma becerisi ilintili olduğu görüşü de vardır. Özellikle de yazılı çeviriyle bir ilişkisi olduğu görüşü hâkimdir.

Çevirinin metinler ile ilişkili olması açısından yani çevirmenin yazdığı metin ve çevirilerin kurum ve kuruluşlarda işlem göreceği görüşüyle piyasada yer bulması açısından değerlendirilmiştir. Yazma becerisi ile arasında ilişki olduğu, öğrenenlerin önce ana dilinde düşünüp, sonra düşüncelerini hedef dilde ifade etmeye meylediyorlar olmaları ve bunu yaparken birebir çeviri metodu kullanıyor olmasından kaynaklı olduğu ifade edilmektedir. Şöyle değerlendirmek gerekirse, hem kaynak dilde hem de erek dilde bir aktarım eylemi olması etkili olacağı anlamına gelmektedir. Bir diğer görüşte, ikisinde de dili yaratıcı olarak kullanma yeti ve becerisi söz konusu olması işlevinin önemini açıklamaktadır. Dillerin yapısal farklılıkları dikkate alınarak yapılan çevirilerden dolayı erek kültürde bir şeyin nasıl ifade edildiğini bilinmediğinde yanlış yazmaların olacağı görüşü vardır. Bu unsurda, öğrenci yazma dersinde zaten Türkçe düşünerek kafasından Almancaya çevirmektedir ve yaptığı bu çevirinin/ifadenin erek dilde öyle ifade edilip edilmediğini öğrenmektedir görüşüyle iki eylemin birbirini olumlu açıdan desteklediği görülmektedir. Ancak tüm olumlu görüşlere rağmen, çevirinin genel anlamda yazma becerisiyle bir ilişkisi vardır/olabilir fakat çeviri, yabancı dilde yazma öğrenme/yazma becerisinin geliştirilmesi açısından yararsızdır hatta ket vuracağı ifade edilmiştir. Anlaşılabileceği üzere genel bağlamda etkin olacağı ama beceri boyutunda ise geliştiremeyeceği düşünülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğimizde ise ağırlıklı olumlu yanıtların geldiği görülmektedir.

5. Çeviri uygulaması günümüz yabancı dil öğretim yaklaşımları açısından yöntemselleştirilebilir mi? A) Eğer evet ise; Nasıl yöntemselleştirilebilir? B) Hayır ise; Konu hakkında düşüncelerinizi gerekçelendiriniz.

Yöneltelen soruya göre bugün dil alanında eğitim gören ve öğrenme alanında da bütün eylemlerini cep telefonu vasıtasıyla halletme çabası içerisindeki öğrencilerin gelişimleri için bu gerekli bir uygulama olacağı görüşüyle, yabancı dil öğretimin günümüz yaklaşımları noktasında gelişen teknoloji düşünülerek yöntemselleştirileceği kanısı ortaya çıkmaktadır. Çeviri uygulamasının yabancı dil öğretiminin temel ayaklarından biri olarak öğretim metotları içerisine yerleştirilebilir görüşüyle bütünleşmiş edilebilmesinden bahsedilmiştir. Çeviri uygulamalarını öğrencilerin yabancı dil seviyeleri açısından değerlendirildiği noktada, öğrencilere B2 düzeyinde

bir yabancı dilin verilmesinden sonra aslında yöntemleştirilebilir ve B2 aşamasından sonra dilin temel işlevleri, syntax veya semantik gibi bir takım dilbilgisel kuralların temelini almasından sonra daha çok metin çevirileri veya uzmanlık alan çevirileri bazında uygulanabilir görüşü sunulmuştur. Genel uygulamalı ve iletişimsel yöntemlere destek amaçlı kullanılabilir. Bazı yapı ve kültürel kavramların daha bilinçli öğrenmesini sağlayabilir. Çevirinin iletişimsel ve kültürel yönde eğitici olacağı görüşüne destekleyici bir görüş oluşturulmuştur. Günümüze kadar gelmiş olan ancak son dönemlerde işlevselliğini kaybetmesine rağmen, Dilbilgisi -Çeviri yöntemi olarak tek başına değil de, diğer yöntemleri destekleyici ve geliştirici olarak yapılabileceği görüşü vardır. Bununla birlikte, yöntemleştirilebileceği ve bu yöntemlerin birçok yöntemle birleştirilerek yapılması yönündedir. Edebiyat dersinde Handlung- und Produktionsorientiert bağlamında, zaten metinler arası da çalışıldığını ve bu yöntemle çeviriye yönelik olduğunu, birbirini tamamlayacak şekilde geliştirilebilir olması değerlendirilmiştir. Örneğin “Indeferenzfehler” çalışması edebiyat metinleri ve çeviri ile yapılabileceğini, orijinali Almanca olan bir metnin Türkçe çevirisi verilerek çevirmeleri istenebilir ve sonra orijinali ile kıyaslanarak edebiyat açısından biçim açısından nasıl bir fark olacağına bakılıp değerlendirmeler yapılabileceği ifade edilmiştir. Çeviride metni sağlamlaştırma gibi bir yöntem olduğu görüşüyle, çeviri uygulamalarının sadece çeviribilim alanı için değil aynı zamanda edebiyat alanında da işlevi olacağı savunulmaktadır.

Aynı zamanda, çeviribilim çok farklı alanlarda gelişim gösterebildiği öğretim aşamasında bu iki alanın bağlantılı olmayacağı görüşü de vardır. Dilbilgisi- çeviri yönteminin ilkel bir yöntem olacağı açısından değerlendirilmiştir. Ancak günümüz açısından değerlendirmizde, yukarıda verilmiş olan değerlendirmeler açısından irdelenmesi gerekmektedir.

Yapılan bu anketin değerlendirilmesinde son olarak, çevirinin yabancı dil öğrenimini gerek destekleyici ve geliştirici özelliğinden gerek derslere bütünleşmiş edildiği görüşleriyle arasındaki bağın güçlü olduğu görüşleri mevcuttur. Yazma becerisi açısından da yine destekleyici ve geliştirici yönünün vurgulandığı ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Çalışmada, yabancı dil olarak Almancanın öğretiminde, yazma becerisi açısından çevirinin yerinin ne olduğuna dair araştırmalar ve incelemeler yapılmıştır. Araştırmada ele alınan sorunsalları ifade etmek gerekirse; çalışmada öncelikle çalışmanın ana eksenlerinden biri olan yabancı dil öğretimi içeriklendirilmeye çalışılmış, ilgili alanın çeviri uygulamaları ile olası bağlantı biçimleri soruşturulmuştur. Yine ana hatlarından bir diğer konu olan çeviri ve yazma becerisi üzerine tanımsal açıklamalar yapılmış ve bu bağlamda öne çıkan çeşitli savlar, uygulama bölümünde akademisyenlere yönlendirilen açık uçlu bir anketin değerlendirilmesiyle desteklenmiştir.

Yabancı dil bilmenin günümüz koşullarında ne kadar önemli olduğu aşikârdır. Ancak yabancı dil öğrenme süreci de bir o kadar önemlidir. Yabancı dil öğretiminde öncelikle hedef dilin tam anlamıyla öğrenilmesi, kavranması ve bu öğrenme sürecinde nelerin etkili olduğu ya da etkisiz kaldığı çok önemli unsurlardır. Temelde, yabancı dil öğrenimi esnasında, hangi gereksinimlerin ön planda olduğu saptanmalıdır. Çünkü yabancı dil öğrenen bir kişi, ister istemez kendi dilinde öğrendikleri ile ilgili karşılıklar aramaktadır. Bu nedenle çalışmada, ilk olarak bunun önemini vurgulandı. Ardından yabancı dil öğrenme süreci içerisinde yer alan dil öğrenme teknikleri ve bu tekniklerin hizmet ettiği noktalar saptanmaya çalışıldı. Bunun için de öncelikle günümüze dek kullanılan yabancı dil öğrenme yöntem ve yaklaşımlar inceledi. Yabancı dil olarak Almanca derslerinde uygulanan birçok yöntem ve teknik içerisinde çevirinin yeri ve gerekliliği konusunda bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde çeviri yardımıyla neler yapılabileceği, üzerinde yoğun şekilde durulması gereken bir konu olduğu ve çevirinin önemine işaret edildi. Çeviri alıştırmaları, uygulamaları sayesinde öğrenilen dilde bilgiye ulaşmanın yolu olacaktır. Çeviri öğrenenlerin akıl yürütme ve yorum yapabilme yetisi kazandırmış olacaktır. Yazma becerisi açısından değerlendirdiğimiz zaman yazma eylemi öğrencinin akıl yürüttüğü düşüncelerini yorumladığı ve yazıya aktardığı bir süreç olmasından kaynaklı birbirine hizmet eden iki öğedir. Yabancı dil öğrenmede, dört temel becerinin neler olduğu ve bu becerilerin kazandırılması adına yapılması gerekenleri detaylı olarak işlendi.

Bununla birlikte, geçmişten günümüze hala tartışması devam eden yabancı dil öğretiminde çevirinin yerinin olup olmadığı hususunda değerlendirmeler sunuldu.

Çalışmada hem amaç hem de araç bağlamında çevirinin geçmişten günümüze konumu açıklanmaya çalışıldı. Bu bağlamda, çeviri etkinliği bir araç olarak derslere entegre edildiğinde, nasıl kullanılacağına okuma, yazma, dinleme ve konuşma açısından değerlendirmelerde bulunuldu ve esas konu yazma becerisinde hangi noktada olduğunu gerek kuramsal ve teorik açıklamalarla gerekse yapılan anket ile somut veriler yakalamaya çalışıldı. Anket verilerinde yöneltilen cevapların ağırlıklarına göre, çeviri işleminin, çok yönlü bir uygulama olması nedeniyle konuşma ve yazma becerilerinin gelişimine de katkıda bulunacağını ve her düzeyde gerçekleştirilebilir bir etkinlik olduğu sunulmaya çalışıldı.

KAYNAKÇA

Akalın, Rahman. (2006: 46). “Çeviribilimin Disiplinlerarası Araştırma Yelpazesinde Kültürebilimsel Yükümlülükler”

Akalın, Rahman. (2018) “Çeviri Kuramından Çeviri Eğitime Akademik Çeviri Eğitiminin Temel İlkelerini Belirleme”, Nobel Akademik Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul

Akalın, Rahman & Akalın, Meltem (2017) “The Views on the Possible Role of Translation Practices in Intensifying Mother Language Competence” *International Journal of Languages’ Education and Teaching* Cilt: 5, Sayı:4

Akıllılar, Tevhide. (2013) “İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğreniminde Üstbilişsel Farkındalık” *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayı*, 275-285, Uşak

Aktaş, Tahsin. (2004:46), “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , sayı 12, S.45-57.

Aktaş, Tahsin. (2005) “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti” *Journal of Language and Linguistic Studies* Cilt.1, Sayı.1

Aktaş, Tahsin. (2005a.) “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti”
https://www.turkcede.org/images/makaleler_pdf/YTO/yabanci_dil_ogretiminde_iletisimsel_yeti.pdf

Aktaş, Tahsin. (2005b.) “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti”
https://www.turkcede.org/images/makaleler_pdf/YTO/yabanci_dil_ogretiminde_iletisimsel_yeti.pdf

Aktaş, Tahsin. (2005c.) “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti”

https://www.turkcede.org/images/makaleler_pdf/YTO/yabanci_dil_ogretiminde_ileti_simsel_yeti.pdf

Arak, Hüseyin. (2016 a.) İngilizceden Sonra İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Erciyes Üniversitesi, *International Journal Of Social Science* Sayı 48,S. 15-25
<https://www.researchgate.net/publication/307622080>

Arak, Hüseyin. (2016 b.) İngilizceden Sonra İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Erciyes Üniversitesi, *International Journal Of Social Science* Sayı 48,S. 15-25
<https://www.researchgate.net/publication/307622080>

Aksan, Doğan (1977 a.) “Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim” I. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

Aksan, Doğan (1977 b.) “Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim” I. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

Altundağ, Pınar. (2012) “Avrupa Dil Portfolyosu Ve Kültürlerarası İletişimsel Yeterlilik Bağlamında Türkiye’de Korece Öğretimi” Doktora Tezi, Ankara

Ammann, Marget. (2008) Akademik Çeviri Eğitimine Giriş Multilingual Almancadan aktaran E. Deniz Ekeman

Ascher, Claudia. (2019 a.) “Übersetzen im Fremdsprachenunterricht”,
Para lá da tarefa: implicar os estudantes na aprendizagem de línguas estrangeiras no ensino superior. Porto: FLUP, pp. 25-43
DOI:<https://doi.org/10.21747/9789898969217/paraa2> Universidade de Coimbra, Portugal

Ascher, Claudia (2019 b.) “Übersetzen im Fremdsprachenunterricht”,
Para lá da tarefa: implicar os estudantes na aprendizagem de línguas estrangeiras no ensino superior. Porto: FLUP, pp. 25-43

DOI:<https://doi.org/10.21747/9789898969217/paraa2> Universidade de Coimbra, Portugal

Ascher, Claudia (2019 c.) “Übersetzen im Fremdsprachenunterricht”,
Para lá da tarefa: implicar os estudantes na aprendizagem de línguas estrangeiras no ensino superior. Porto: FLUP, pp. 25-43
 DOI:<https://doi.org/10.21747/9789898969217/paraa2> Universidade de Coimbra, Portugal

Aydoğu, Cihan & Ercanlar, Meltem & Aydınalp, Esra Başak.(2017) “Fransızca Yabancı Dil Öğretiminde Eylem-Odaklı Yaklaşım Dayalı Bir Uygulama Örneği: Nitel Bir Durum Çalışması”

Aydoğu, Cihan & Ercanlar, Meltem & Aydınalp, Esra Başak. (2017) “Fransızca Yabancı Dil Öğretiminde Eylem-Odaklı Yaklaşım Dayalı Bir Uygulama Örneği: Nitel Bir Durum Çalışması”

Aytaç, Burçin. (2018) “Almanca Yazma Becerisinin Alman Dili ve Edebiyatı 1. Sınıf Öğrencilerine Katkısı” Yüksek Lisans Tezi, Elazığ

Bachel, Danielle. (2005) “Autonomes Lernen- In Theorie Und Praxis” http://www.g-daf-es.net/salamanca_auf_deutsch/projekt/db2.pdf

Başkan, Özcan. (1978:27) Türk Dili Aylık ve Yazın Dergisi Çeviri Sorunları Özel Sayısı, Sayı :322

Baykan, Ali. (2006) “Sosyal-Kültürel Faktörlerin Çevirideki Rolü” (Çevrimiçi) 16 <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/download/638/590>

Bıcaková, Jana & Semanová, Hedviga. (Yayın yılı yok a.) Technische Universität Košice Die Funktion Der Übersetzung Im Fremdsprachenunterricht, Slowakei

Bıcaková, Jana & Semanová, Hedviga (Yayın yılı yok b.) Technische Universität Košice Die Funktion Der Übersetzung Im Fremdsprachenunterricht, Slowakei

Büyükkantarcıoğlu, S. Nalan. (1967:97) “Genişletilmiş Biçimi ile Özcan Başkan Sözlükçesi”

https://www.academia.edu/31901210/Geni%C5%9Fletilmi%C5%9F_Bi%C3%A7imi_ile_%C3%96ZCAN_BA%C5%9EKAN_S%C3%B6zl%C3%BCk%C3%A7esi

Boztaş, İsmail. (Yayın yılı yok) “Çevirinin Yabancı dil Öğretimine Katkıları” Hacettepe Üniversitesi

Çakır, İsmail. (2010) Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur?, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cit: 28, s. 167-168, Kayseri

Cardaklija, Nejira. (2015:22) “Video- Bzw. Filmproduktion Im Fremdsprachenunterricht” Masterarbeit Titel Der Masterarbeit, Wien

Carter C., Bishop J., & Kravits S. L., (2002) Keys to Effective Learning, 3nd. Ed. New Jersey: Printice Hall

Cemal, Ahmet (1978: 47-48) “Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi Çeviri Sorunları” Özel Sayısı 1 Sayı: 322

Çoşkun, Osman. (2017 a.) “Yabancı Dil Öğretiminde Eylem Odaklı Yaklaşım” *Dil ve Edebiyat Araştırmaları* Cilt:16 Sayı:16

Çoşkun, Osman. (2017 b.) “Yabancı Dil Öğretiminde Eylem Odaklı Yaklaşım” *Dil ve Edebiyat Araştırmaları* Cilt:16 Sayı:16

Demircan, Ömer. (1988) “Dünden bugüne Türkiye’de Yabancı Dil”, Remzi Kitapevi İstanbul

Demircan, Ömer. (2005:150) “Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri”, Der Yayınları, İstanbul

Demirel, Özcan. (1993 a.) “Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Yöntemi” Usem Yayınları, Ankara

Demirel, Özcan. (1993:46-47-48 b.) “Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Yöntemi” Usem Yayınları, Ankara

Demirel, Özcan (2003 a.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A. Yayınları Ankara

Demirel, Özcan. (2003:81, 109 b.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A Yayınları, Ankara

Demirel, Özcan (2004) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A Yayıncılık, Ankara

Demirel, Özcan (2007a.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A. Yayınları Ankara

Demirel, Özcan. (2007 b.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A. Yayınları Ankara

Demirel, Özcan. (2007 c.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A. Yayınları Ankara

Demirel, Özcan. (2007ç.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A.Yayıncılık Ankara

Demirel, Özcan. (2007, 117-118 d.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A.Yayıncılık Ankara

Demirel, Özcan. (2007:46-47 e.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A Yayıncılık, Ankara

Demirel, Özcan. (2007: 102 f.) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem A Yayıncılık, Ankara

Demirel, Özcan. (2010:44) “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara

Doğan, Yusuf & Büyükkiz, K. Kaan. “Yabancılar Türkçe Öğretimi ve Materyal Tasarımı” (ppt sunumu /pdf)

Duruhan, Kemal & Şad S.Nihat (2010 a.) “Çevirinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması: Deneysel Bir Çalışma” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1),145-174
<http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=18287&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>

Duruhan, Kemal & Şad S.Nihat (2010 b.) “Çevirinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması: Deneysel Bir Çalışma” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1),145-174
<http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=18287&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>

Duruhan, Kemal & Şad S.Nihat (2010 c.) “Çevirinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması: Deneysel Bir Çalışma” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1),145-174
<http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=18287&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>

Duruhan, Kemal & Şad S.Nihat (2010 d.) “Çevirinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması: Deneysel Bir Çalışma” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1),145-174
<http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=18287&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>

Ege, İlhami. (2011a.)“İkinci Yabancı Dil (Almanca) Öğretiminde Avrupa Dil Portfolyosuna Dayalı Uygulamaların Etkililiğinin Değerlendirilmesi” Doktora Tezi, Konya

Ege, İlhami (2011b.)“İkinci Yabancı Dil (Almanca) Öğretiminde Avrupa Dil Portfolyosuna Dayalı Uygulamaların Etkililiğinin Değerlendirilmesi” Doktora Tezi, Konya

Eruz, Sakine E. (2008 a.) Akademik Çeviri Eğitimi Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi Multilingual, İstanbul

Eruz, Sakine E. (2008 b.) Akademik Çeviri Eğitimi Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi Multilingual, İstanbul

Eyüp, Bircan & Yurt, U. Serap. (Yayın yılı yok) Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme

Ergun, Emel. (2004), Eğitsel Çevirinin Çağdaş Yabancı Dil Öğretimindeki Konumu *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı 2 141-149

Filizok, Rıza. (Yayın yılı yok) “Roman Jakobson’un Bildirişim Modeli: Dil İle Bildirişimin (Communication) Temel Elementleri”

Genç, Ayten. (Yayın yılı yok) “Türkiye’de İlk Ve Ortaöğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi” Hacettepe Üniversitesi

Glaser, Cornelia. (2004) Förderung der Schreibkompetenz bei Grundschülern: Effekte einer integrierten Vermittlung kognitiver Schreibstrategien und selbstregulatorischer Fertigkeiten, Dissertation zur Erlangung des Grades Dr. Phil.eingereicht bei der Humanwissenschaftlichen Fakultät der Universität Potsdam, Potsdam

Göknur, Osman Sabri (2009 a.) Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Çevirinin Yeri Yüksek Lisans Tezi, Mersin

Göknur, Osman Sabri (2009 b.) Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Çevirinin Yeri Yüksek Lisans Tezi, Mersin

Göktürk, Akşit (2010 a.) Çeviri:Dillerin Dili 8. Baskı Yky Yayınları, İstanbul

Göktürk, Akşit (2010 b.) Çeviri:Dillerin Dili 8. Baskı Yky Yayınları, İstanbul

Göktürk, Akşit (2010 c.) Çeviri:Dillerin Dili 8. Baskı Yky Yayınları, İstanbul

Göktürk, Akşit (2010:22 ç.) Çeviri:Dillerin Dili 8. Baskı Yky Yayınları, İstanbul

Göktürk, Akşit (2010:33 d.) Çeviri:Dillerin Dili 8. Baskı Yky Yayınları, İstanbul

Gündüz, Yüksel & Genç, Hanife Nâlân (2017) The Obstacles To Development Of

Language Skills And The Ways To Overcome Them International Journal Of
Languages' Education And Teaching Cilt 5, Sayı 2, , S. 339-356

Gündoğdu, Mehmet & Büyüknisan, Emra (Yayın yılı yok a.) Übersetzung Im Daf
Unterricht, Mersin Üniversitesi

Gündoğdu, Mehmet & Büyüknisan, Emra (Yayın yılı yok b.) Übersetzung Im Daf-
Unterricht, Mersin Üniversitesi

Gündoğdu, Mehmet & Büyüknisan, Emra (Yayın yılı yok c.) Übersetzung Im Daf-
Unterricht, Mersin Üniversitesi

Gündoğdu, Mehmet (2013) Zur Funktion der Übersetzung in der Lehrerbildung für
Deutsch in der Türkei, Dialog /2: 41-54, Mersin

Güneş, Firdevs. (2009 a.) Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı
Yaklaşım Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt: 6 Sayı:
11, 1-21. <https://docplayer.biz.tr/1008785-.html>

Güneş, Firdevs. (2009:11-12 b.) Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı Yaklaşım, Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt: 6, Sayı:11, 1-21. Ankara <https://docplayer.biz.tr/1008785-.html>

Güneş, Firdevs. (2009:12 c.) Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı Yaklaşım, Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt: 6, Sayı:11, 1-21. Ankara <https://docplayer.biz.tr/1008785-.html>

Güneş, Firdevs. (2009:13 ç.) Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı Yaklaşım, Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt: 6, Sayı:11, 1-21. Ankara <https://docplayer.biz.tr/1008785-.html>

Gürsu, Sibel. (2008 a.) Yeni Kuramlar Işığında Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Çeviri Etkinliğinin Değişen İşlevi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Gürsu, Sibel. (2008 b.) Yeni Kuramlar Işığında Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Çeviri Etkinliğinin Değişen İşlevi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Haldan, Aykut & Pekbak Serap. (2019:260) “Kültürlerarası İletişimsel Yetinin Yabancı Dil Öğrenimindeki Yeri” *Turkish Academic Research Review* Cilt: 4 Sayı:2

Heidemarie, Sarter. (2008) Sprachmittlung und sprachliches Handeln https://www.academia.edu/897466/_Sprachmittlung_und_sprachliches_Handeln_

Hengirmen, Mehmet. (1993) “Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri”, Engin Yayınevi Ankara

Hengirmen, Mehmet. (2006:17) Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi. Engin Yayın Evi, Ankara,

Holcová, Olga. (2011) “Tatort Deutschunterricht Fremdsprachenerwerb durch Filmuntertitel” Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně Katedra germanistiky, nordistiky a nederlandistiky Magisterská diplomová práce, Brno

İlter, G. Binnur. (Yayın yılı yok) Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Becerisi Nasıl Geliştirilebilir? Akdeniz Üniversitesi

İplikçi, Güler Handan. (2015) İletişimde Temel Modeller Ve Kitle İletişim Modelleri Manisa Celal Bayar Üniversitesi *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi* Cilt: 7, Sayı: 2 (Çevrimiçi) Manisa

Karadeniz, Abdulkerim. (2015) Metin Dil Bilimi Temelli Metin Çözümlemesinin Bağdaşıklık Araçlarını Kullanma ve Tutarlı Metin Oluşturma Becerilerine Etkisi Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Karaman, Fatma. (2017) “Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi” Batman Üniversitesi *Yaşam Bilimleri Dergisi* Cilt 7 Sayı 2/1, Batman

Karatay, Halit. (2013) Yazma Eğitimi 3. Baskı Pegem Akademi, Ankara https://www.academia.edu/7441017/S%C3%BCre%C3%A7_Temelli_Yazma_Modelleri_4_1_Planl%C4%B1_Yazma_ve_De%C4%9Ferlendirme_Modeli

Kayalı, Yalçın. (2015 a.) Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi Ve Sanskrit Dili Öğretiminde Dilbilgisi-Çeviri Yönteminin Kullanımı İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi Uluslararası Hakemli *Sosyal Bilimler E-Dergisi, Akademik Bakış Dergisi* Sayı: 49 Kırgızistan

Kayalı, Yalçın. (2015 b.) Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi Ve Sanskrit Dili Öğretiminde Dilbilgisi-Çeviri Yönteminin Kullanımı İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi Uluslararası Hakemli *Sosyal Bilimler E-Dergisi, Akademik Bakış Dergisi* Sayı: 49 Kırgızistan

Kayalı, Yalçın. (2015 c.) Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi Ve Sanskrit Dili Öğretiminde Dilbilgisi-Çeviri Yönteminin Kullanımı İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi Uluslararası Hakemli *Sosyal Bilimler E-Dergisi, Akademik Bakış Dergisi* Sayı: 49 Kırgızistan

Keim, Lucrecia. (Yayın yılı yok a.) Übersetzung im DaF-Unterricht

Keim, Lucrecia. (Yayın yılı yok b.) Übersetzung im DaF-Unterricht

Kıran, Zeynel. (1996) Dilbilim Akımları Onur Yayınları, 2. Baskı Ankara

Koller, Werner. (2011a) Einführung in die Übersetzungswissenschaft 8. Auflage A.Francke UTB – Narr Francke Attempto Verlag GmbH & Co.KG Dischingerweg 5.D – 72070, Tübingen

Koller, Werner. (2011b.) Einführung in die Übersetzungswissenschaft 8. Auflage A.Francke UTB – Narr Francke Attempto Verlag GmbH & Co.KG Dischingerweg 5.D – 72070, Tübingen

Koller, Werner. (2011 c.) Einführung in die Übersetzungswissenschaft 8. Auflage A.Francke UTB – Narr Francke Attempto Verlag GmbH & Co.KG Dischingerweg 5.D – 72070, Tübingen

Köksal, Dinçay. (2008:104-105-106) Çeviri Eğitimi Kuram ve Uygulama Nobel Yayınları, 2. Baskı, Ankara

Kuzu, Hülya. (2013:6) Ortaöğretimde Yabancı Dil (Almanca) Öğretiminin Öğrenci Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi: Anadolu Lisesi Örneği Yüksek Lisans Tezi, Konya

MEB (2018) Türkçe Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: MEB

Memiş, Muhammet Raşit & Erdem, Mehmet Dursun.(2013), Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler

<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/muhammet.memis/54100/Yabanc%C4%B1%20Dil%20%C3%96%C4%9Fretiminde%20Kullan%C4%B1lan%20Y%C3%B6ntemler,%20Kullan%C4%B1m%20%C3%96zellikleri%20ve%20Ele%C5%9Ftiriler.pdf>

Memiş, Muhammet Raşit & Erdem, Mehmet Dursun. (2013), Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler

<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/muhammet.memis/54100/Yabanc%C4%B1%20Dil%20%C3%96%C4%9Fretiminde%20Kullan%C4%B1lan%20Y%C3%B6ntemler,%20Kullan%C4%B1m%20%C3%96zellikleri%20ve%20Ele%C5%9Ftiriler.pdf>

Nayır, Derya. (2009:2) Einstellungen Türkischer Schüler An Schulen Mit Deutsch Als 1. Fremdsprache In Istanbul Gegenüber Der Deutschen Sprache Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Neuner, Gerhard; Hunfeld, Hans.(1993:19) *Methoden Des Fremdsprachlichen Deutschunterrichts : Eine Einführung*. Universität Kassel, Kassel

Neuner, Gerhard. (1995): Methodik und Methoden: Überblick In: Bausch, K.-R./Chrisht,H./Krumm, H.J. (Hg.): Handbuch Fremdsprachenunterricht. Tübingen, Basel: A.Francke Verlag., 182. 3

Oğuz, Derya. (2014 a.) Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Çeviri
International Journal of Language Academy Cilt: 2/1 s. 55/62

Oğuz, Derya. (2014 b.) Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Çeviri
International Journal of Language Academy Cilt: 2/1 s. 55/62

Oğuz, Derya. (2014 c.) Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Çeviri

International Journal of Language Academy Cilt: 2/1 s. 55/62

Ömür, Faik. (2020 a.) Eine Vergleichende Studie Über Die Fehlerbildung Der Türkischen Daf Lernerin Der Schreibfertigkeit, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt:13 Sayı: 69

Ömür, Faik. (2020 b.) Eine Vergleichende Studie Über Die Fehlerbildung Der Türkischen Daf Lernerin Der Schreibfertigkeit, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt:13 Sayı: 69

Özbay, Murat (2009) Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi, Öncü Kitap Ankara

Özbay, Murat (2013) Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırma ve İncelemeler, Öncü Kitap, Ankara

Özcan, Ekin. (2019:15 a.) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi: Yeni Hitit B1 Düzeyi Yüksek Lisans Tezi, Ankara

http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/7729/10258756_ekin_ozcan_tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Özcan, Ekin. (2019:15 b.) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi: Yeni Hitit B1 Düzeyi Yüksek Lisans Tezi, Ankara

http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/7729/10258756_ekin_ozcan_tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Özdemir, Emine (2006 a.) Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler Yüksek Lisans Tezi, Adana

Özdemir, Emine (2006 b.) Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler Yüksek Lisans Tezi, Adana

Özdemir, Emine (2006:28-29 c.) Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler Yüksek Lisans Tezi, Adana

Peçenek, Dilek. (2008:68) Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisi
http://static.dergipark.org.tr/articledownload/7487/2d1b/a083/JA48DH54NM/5b15495cbc2ab_541dc4be785e6762ee9cc5aa17e58a7c.pdf?

Raimes, Ann. (1983) Techniques in Teaching Writing, Oxford University

Rössler, (2008). Sprachmittlung Definition

http://www.phil.unipassau.de/fileadmin/group_upload/20/jopplachner/Kontaktnetz_FU/RLFB_SchILF/Sprachmittlung_-_PPP_-_Jopp-Lachner_-_Version_1.pdf
https://lehrerfortbildungbw.de/u_sprachlit/englisch/gym/bp2004/fb1/mediation/1_impuls/03_sprachmittlung.ppt

Tapan, Nilüfer (1989: 183 a.). “Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Özgün Metinlerin İşlevi”, Dilbilim VIII, ayrı basım, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1989, s. 183.

Tapan, Nilüfer (1989: 183 b.)“Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Özgün Metinlerin İşlevi”, Dilbilim VIII, ayrı basım, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları,

Tapan, Nilüfer (1993, s.193.) “Yazınsal Metinler ve Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi”, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, Prof.Dr.Şara SAYIN’a Armağan sayısı, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul

Tiryaki, Esra Nur. (2013) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(1), 38-44 Ana Dili Eğitimi Dergisi Journal Of Mother Tongue Education ADED – JOMTE www.anadiliegitimi.com
https://www.researchgate.net/publication/307811002_yabanci_dil_olarak_turkce_ogretiminde_yazma_egitimi/fulltext/59203fb8a6fdcc4443f18b45/yabanci-dil-olarak-tuerkce-oegretiminde-yazma-egitimi.pdf

Vardar, Berke. (2002:38 a.) Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul

Vardar, Berke. (2002:60 b.) Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul

Vardar, Berke. (2002:60 c.) Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul

Vardar, Berke. (2001:82-83 ç.) Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri Multilingual, İstanbul

Yazıcı, Mine. (2005 a.) Çeviribilimin Temel Kavram Ve Kuramları Multilingual 2. Baskı

Yazıcı, Mine. (2005:16 b.) Çeviribilimin Temel Kavram Ve Kuramları Multilingual 2. Baskı

Yücel, Oğuz. (2002:3) Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri Ve Önemi Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Yücel, Oğuz. (2004: 31 a.) Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri ve Önemi, Yelken Yayınları, Ankara

Yücel, Oğuz. (2004: 31 b.) Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri ve Önemi, Yelken Yayınları, Ankara

Yücel, Oğuz. (2004: 32c.) Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri ve Önemi, Yelken Yayınları, Ankara

Zorbaz, Kemal Zeki & Özçelik, Burhan. (2015) Ortaokul Öğrencilerinin Metin Üretimlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal Of World Of Turks Text Production Of Secondary School Students

With Regard To Various Variables Cilt. 7, Sayı. 2
<http://diweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewFile/703/703>

İnternet Kaynakları :

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen & Common European Framework of Reference for Languages)
https://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_Dilleri_Ortak_%C3%87er%C3%A7eve_Program%C4%B1 <https://www.europaeischer-referenzrahmen.de/>

Ekler

Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Yazma Becerisi Açısından Çevirinin Yeri Anket

Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Yazma Becerisi Açısından Çevirinin Yeri

Sayın Katılımcı,

Bu anket, dil öğretiminde dört temel beceriden biri olan yazma becerisinin geliştirilmesi yönünde çeviri uygulamalarıyla bağdaştırılması bakımından ne yönde etki ettiğini ve ders materyallerine nasıl entegre edilebileceğini yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarından yararlanılarak yazma becerisinin geliştirilip geliştirmeyeceğini ölçme ve değerlendirme nedeniyle hazırlanmıştır. Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem TAŞDEMİR

T. Ü. Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Anket

1. Hangi yaş grupları arasındasınız?

() 30-40

() 41-50

() 51-60

() 61-70

2. Mesleki tecrübeniz kaç yıldır? ()

3. Ünvanınız nedir?

() Araştırma Görevlisi

() Öğretim Görevlisi

() Dr. Öğretim Üyesi

() Doçent. Dr.

() Prof. Dr.

1. Yabancı dil öğretiminde çeviri kuramının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

2. Yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

3. A) Derslerinizde çeviri uygulamalarından yararlanıyor musunuz?
Yararlanmıyorsanız bu konu hakkında görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

B) Eğer evet ise; Çeviri uygulamalarından hangi derslerde ne şekilde yararlanıyorsunuz?

4. Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasında bir ilişki var mıdır?
Bu konu hakkındaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz.

5. Çeviri uygulaması günümüz yabancı dil öğretim yaklaşımları açısından
yöntemselleştirilebilir mi ?

A) Eğer evet ise; Nasıl yöntemselleştirilebilir?

B) Hayır ise; Konu hakkında düşüncelerinizi gerekçelendiriniz.

Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Yazma Becerisi Açısından Çevirinin Yeri Anket Değerlendirmesi

BENZERLİKLER

1. Yabancı dil öğretiminde çeviri kuramının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz. 14 yanıt

3. Çeviri kuramları doğrudan yabancı dil öğrenimini ilgilendiren açıklamalar yapmaz. Ancak yabancı dil öğrenmek nedir sorusu sorulursa başta o zaman anlarız ki YDÖ aynı zamanda kültür öğrenmektir. Çeviri kuramları da kültür aktarımında bahseder. Kültürü etkilemeden ve çevirinin kültürel bir fenomen olduğundan. O halde çeviri kuramları bir yönüyle yabancı dil öğrenmenin gerekliliğine işaret eder denilebilir. Çeviriyle öğrenmek mümkün mü sorusuna gelince: Eğer bir eylem esnasında öğrenilen durum uygulanıyorsa; tersinden bakılınca da uygulanan aynı durumda öğrenme edimi de gerçekleşebilir.

4.Eğer çevirinin yabancı dil öğretimine katkısı olduğunu düşünülürse çeviri kuramının da etkisi kabul edilmelidir. Özellikle güncel çeviri kuramları yabancı kültürü anlamayı ve böylelikle çeviride erek kültürün beklentilerini göz önünde bulundurulmasını ön görmektedir. Böylelikle çeviri kuramları yabancı/erek kültürü anlamayı önemsemektedir. Öğrencilerin yabancı dilde düşünmeye teşvik edilmesi önemli olduğundan çeviri kuramlarının bu konuda faydalı olduğu söylenebilir

10. Dört dil becerisinin belki de toplamını oluşturacak olan beşinci dil becerisi çeviridir. Çeviri sayesinde kültürel bilginin yanı sıra sadece belirli dilin standart yapısı değil aynı zamanda o dile ait uzmanlık terimlerinin de aktarımı ve öğrenilmesi söz konusu olmaktadır.

11.Vardır. Yetişkinler karşılaştırma yaparlar ve bilişsel öğrenirler. Bunları

yapan biri de zaman zaman çeviriyi kuramlarına baş vurur.

13. Anlamlı çeviri ile iletişim yetisi güçlenir. Öğrenci temel dil becerilerine bile hâkim olmadığından dolayı zaten kuramlardan anlaması mümkün değildir. Türkiye'de çeviri derslerinde yapılan şey çeviri değil, dilbilgisi ya da çeviri alıştırmasıdır. Bu böyle olmasa bile Eğitim Fakültelerindeki derslerin amacı kuram öğretmek olmamalıdır.

Yabancı dil öğretiminde çeviri kuramının yeri yoktur/olmamalıdır.

FARKLILIKLAR

5. Yoktur. Kuram çeviri bölümlerinde olur. Zaten öğrenciler kuramdan anlayacak düzeyde de değildir. Üç kelimeyi bir araya getiremeyen öğrencilerle ne kuramı, ne çevirisi yapacaksınız?!

6. Biz yabancı dil öğretirken, sadece dil öğretiyoruz, kuramları işlemiyoruz.

7. Çevirinin yeri olabilir ama kuram bir tane olmadığı için bu soruyu doğru bulmuyorum

8. Katkısı olabilir, ancak önemli bir yer tuttuğunu düşünmüyorum. Daha çok çeviri uygulamaları üzerinde durmak gerekir.

12. Çeviri kuramları daha çok teorik alanda yani lisans eğitiminde yer almalı. Yabancı Dil öğretimi başlı başına kendine özgü kuramları olan bir süreci kapsar. Ancak yardımcı eylem olarak çeviri etkinlikleri yapılabilir.

14. Kuramsal bilgilerin elbette yeri vardır ancak önemli olan bu bilgileri hangi aşamada verdiğinizdir. Dili daha yeni öğrenen birine kuramsal bilgi vermenin ne kadar amacı olabilir ki. Ancak yaptığı hatanın neyden kaynaklandığını ve bu hatanın çeviri ile bir ilintisi varsa kuramsal bilgiye çok fazla yer vermeden açıklaması yapılmalıdır. Kültürel mi örneğin ve bizde böyle onların kültüründe şöyle diye

Değerlendirme;

Yabancı dil öğreniminde yukarıda verilmiş yanıtlar ele alındığında ve benzer düşüncelerden gördüğümüz üzere, yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamaları hem kültürel hem de pek çok alanda terim bilgisi yani uzmanlık alanı metinlerde terimlerin karşılığının öğrenilmesi açısından önemli olduğu gözlenmektedir.

Çevirinin yardımıyla, iletişimsel yetinin gelişeceği düşünülmektedir. Gerek terimsel gerek günlük kullanımlar olsun iletişim yetisini kelime dağarcığının bilişsel olarak gelişmesine fayda sağlar ve böylelikle bireyler arası yabancı dilde iletişim kurma problemi ortadan da kalmış olacaktır. Farklı görüşleri ele aldığımızda, eğitim alanında çeviri uygulamalarının yeri olmadığı görüşü mevcuttur ancak kuramsal bağlamda değil uygulama olarak yararlanılabileceği düşünülmektedir.

Tüm bunlardan yola çıkacak olursak, gerek uygulama gerek beceri olarak kullanılması ki yeri geldiğinde kuramsal desteklenmesi çevirinin dil

öğretimindeki konumunun önemi yadsınamaz.

BENZERLİKLER

2. Yabancı dil öğretiminde çeviri uygulamalarının yeri var mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi gerekçelendiriniz. 14 yanıt

Esas olan çeviri uygulamalarıdır.

4.Literatüre baktığımızda çeviri uygulamaların yabancı dil öğretimine fayda sağladığına dair birçok dayanak bulmak mümkündür. Dille ilgili her türlü çabanın yabancı dil edinimine katkı sağladığı görüşündeyim.

5. Bir tür dilbilgisi ya da sözcük bilgisi anlamında uygulamanın yeri olabilir.

6. Vardır, olmalıdır. Çünkü Y. dil öğretirken, anadiline ait sözcüklerin, yapıların y. dilde, y. dildeki sözcük ve yapıların anadilde karşılıklarını vererek öğretiriz.

8. Çeviri uygulamaları yabancı dil öğretiminin daha kalıcı olması ve dilin

kullanımının özellikle iki dil arasındaki aktarımlar vasıtasıyla sağlam temellere oturtulabilmesi açısından önemli bir etkinliktir. Uzun yıllar her alanda yaptığım yazılı çevirmenlik faaliyetlerimde bunu tespit edebilme imkânım olmuştur.

10. Farklı öğretim metotları içerisinde öğrenciye bilgi ve dilin özellikleri aktarılırken bazen sınıfın homojenliği konuyu anlama bakımından eksik kalınca elbette son çare çeviriye başvurmak olmalıdır. Dolayısıyla çeviriyi tamamen dışlamak elbette olanaksızdır. Çünkü söz konusu öğrenci grubu bu dili kendi diline uzak bir dil ailesi içerisinde öğrenmek zorunda kalmaktadır. Örneğin İngilizce ve Almanca dilbilgisel ve neredeyse kelime hazinesi birbirine yakın, bazen aynı olmasından ötürü karşılıklı öğrenilmesi çok daha kolay olacaktır. Kaldı ki artık Avrupa birliğinin vermiş olduğu seyahat özgürlüğü sayesinde ülkelerin de coğrafi açıdan yakınlıkları dil öğrenmek için hafta sonu seyahati gibi basit gezintilerin bile ne denli faydalı olacağı yadsınamaz.

13.Çeviri uygulamaları ile iki dil farklılıkları (özellikle cümle yapısı) gösterilebilir, bu nedenle yab. dil öğretiminde yeri vardır.

14. Elbette vardır. Bir dili öğretmek, bir kültürü tanıtmak istiyorsanız çeviriye yer vermelisiniz. Çünkü çeviri yaparken çevrilen metindeki ifadeler erek dili uygun çevrilmelidir ve bu da dil ile ilgili bilgi aktarımını sağlar. Örneğin ses yansıması içeren bir metin çevirdiğinizde öğrenci bu ses yansımalarının erek dilde farklı olduğunu bilmiyorsa çeviri yaparken öğrenecektir.

FARKLILIKLAR

2. Anadilin ve çevirinin dil öğrenim süreçlerinde yer olmamalıdır. Anadil ve çeviri Dilbilgisi Çeviri yöntemine özgüdür.

7. Hayır, uygulamaların türü bilinmeden yerinden bahsedilemez.

Değerlendirme;

Verilen yanıtlara göre çeviri uygulamalarının yerinin hem dilbilgisinde cümle yapılarının

öğrenilmesi, hem de kelime bilgisinin öğrenilmesi açısından yeri olduğu vurgulanmıştır. Sadece, dilbilgisi kurallarını öğretmek değil aynı zamanda kültürel öğelerin aktarımını yapabilmek için erek dili kavramanın kolaylaştıracağı görüşleri mevcuttur.

Çeviri yoluyla aktarımların yapılması, dil öğreniminde sağlam temellere oturtulabilmesi açısından önemli bir etkinlik olduğu görülmektedir. Dilbilgisi çeviri yöntemine ait ve ana dili kapsayan bir öğretim modeli olduğu düşünüldüğünden ötürü aksi görüşlerde mevcuttur.

BENZERLİKLER

3. A) Derslerinizde çeviri uygulamalarından yararlanıyor musunuz? Yararlanmıyorsanız bu konu hakkında görüşlerinizi gerekçelendiriniz. B) Eğer evet ise; Çeviri uygulamalarından hangi derslerde ne şekilde yararlanıyorsunuz? 13 yanıt

Elbette; çünkü çeviri bana göre dili daha iyi öğrenmek / öğretmek için bir araçtır, bir çeşit alıştırma.

3.Yararlanıyoruz. Çeviri Uygulamaları derdinde ve Multimedya Çevirileri dersinde gerek matbu metinler gerekse dijital metinlerin çeviri uygulamalarını piyasada çalışıyor gibi deneyimleme yöntemiyle yapıyoruz.

4. Ders verdiğim dönemlerde çeviri mutlaka yazılı metinden sözlü olarak yaptırıyordum. Bunun sebebi ise yabancı dille okuduklarından ne anladıklarını görmek. Özellikle kültürel öğeleri nasıl çevirdiklerini görmek için.

5. Zaten "çeviri alıştırmaları" diye dersimiz var. Çeviri alıştırmaları her derse uyarlanabilir

6. Sözlü çeviri derslerinde ve sözlü anlatım derslerinde yararlanıyorum. Çünkü çeviri dersi ve çeviriye yönelik ders

9. Konuşma dersinde öğrenciler bazı ifadeleri veya kavramları unuttukları zaman kaçamak da olsa destek amaçlı çeviriye başvurduğumuz söylenebilir.

10. A) Evet, B), Dil Edinimi dersinde; dil öğretimi konusunu kuramsal ve

uygulamalı anlatırken yöntembilimsel ve öğretilimsel bağlamda örnekler vererek yararlanıyorum.

11. Yabancı Dil öğretimini çeviri öğretiminden ayrı gördüğüm ve dört temel becerinin dil öğretiminde merkezde olduğunu düşünürsek iki farklı süreç olarak görüyorum.

12. Almanca bilimsel metin çalışmalarında anlamlı çeviriler yapılıyor

13. Kısmen yararlanıyorum. Ben edebiyat alanında çalışıyorum ve işlediğim konu ile ilgili özellikle edebiyat kavramlarını karşılığını veriyorum. Örneğin synekdoche ve metonymie biçimleri Almanca da farklı adlandırılmıştır ancak Türkçede aynıdır düzdeğişmece diye farkını anlatıp synekdocheye kapsamlayış metonymie ye düzdeğişmece demenin daha uygun olduğunu ve nedenini belirtiyorum.

FARKLILIKLAR

2. Derslerimde çeviri uygulamalarından yararlanmıyorum. Anadil ve çeviri özellikle dinleme ve

konuşma gibi yetilerin gelişimine olumsuz katkı sağlar.

7. Hayır

8. Hiç yararlanmıyorum, ama öğrenenler yararlanmaya çalışıyorlar. A1-B1 seviyeleri arasında öğrenenler için zararlı buluyorum.

Değerlendirme;

Yanıtları incelediğimizde, çeviri uygulamaları dersinde, multimedya çevirileri dersinde, çeviri alıştırmaları dersinde, dil edinimi dersinde ve yazılı metinden sözlü olarak yapılan çeviri dersinde kullanıldığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, Almanca bilimsel metin çalışmalarında, edebiyat kavramlarını karşılığını verme amaçlı kullanılmıştır.

Çeviri uygulamalarının böylelikle pek çok alanda yer bulduğu gerçeği yadsınamaz boyuttur.

BENZERLİKLER

4. Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi ve çeviri arasında bir ilişki var mıdır? Bu konu hakkındaki

görüşlerinizi gerekçelendiriniz.13
yanıt

1.Vardır. Yazma becerisini destekler; yazma da çeviri becerisini geliştirir.

2.Yazma becerisi mutlaka çeviri yapabilme becerisiyle ilintilidir özellikle de yazılı çeviriyle.

3.Yabancı dille ilgili yapılan dinleme, yazma gibi alıştırmaların bilişsel olarak kodlandığını düşünüyorum (sözlü çeviri alıştırmalarındaki shadowing alıştırmaları gibi). Bu kodlamalar öğrencide gerekli birikimi oluşturduğunda öğrencilerin yabancı dilde daha akıcı olmasını sağlayabilir.

4.Çeviri, yazma becerisini, yazma becerisi de çeviri becerisini geliştirir.

5.Vardır. Çünkü çevirmenin yazdığı metin x kurum da işlem görecektir. Yazma becerisi olmalı

7.Yazma becerisi, özellikle yazılı çeviride oldukça önemli bir yeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazma becerisi daha iyi çeviri yapabilmeyi sağlar. Bir insan ana dilinde bile yazabilme yetisine sahip değilse,

duygu ve düşüncelerini etkin bir şekilde aktaramaz.

8.İlişki var, çünkü öğrenenler önce ana dilinde düşünüp, sonra düşüncelerini hedef dilde ifade etmeye meylediyorlar, bunu yaparken birebir çeviri metodu kullanıyorlar. Ancak ana dilde düşündüğü şey C2 düzeyinde olabiliyor. Hedef dildeki bilgisi A2 ise, çapsız formüller ortaya çıkıyor. Bu problemin çözümü konusunda şu anda çok şey bilmiyorum.

9. Vardır, ikisinde de dili yaratıcı olarak kullanma yeti ve becerisi söz konusudur. Birini başaran diğerini de yapar.

FARKLILIKLAR

6. Hayır

Değerlendirme;

Yanıtlara, yazma becerisi ve çeviri becerisinin birbirleriyle bir bağı olduğunun ve bu bağ durumunun da iki eylemi gerçekleştirirken gerek süreç olarak gerekse aktarım eyleminde aynı olduğu gözlemlendiği

yansımasıdır. Yazma eylemi, becerisi de bir aktarımdır ki bu aktarım eylemini yabancı dilde özellikle yazılı çeviri yaparken kullanılır.

Bireyler duygu düşüncelerini yazıya aktarırlar ve bunu yapmakta ne kadar kendini geliştirirse yabancı dilde çeviri yaparken erek dile en doğru anlamlı çeviriyi yapmış olacaktır. Doğal olarak birbirinden ayrılmaz iki olgu olduğu verilen yanıtlardan da anlaşılmaktadır.

BENZERLİKLER

5. Çeviri uygulaması günümüz yabancı dil öğretim yaklaşımları açısından yontemselleştirilebilir mi? A) Eğer evet ise; Nasıl yontemselleştirilebilir? B) Hayır ise; Konu hakkında düşüncelerinizi gerekçelendiriniz. 14 yanıt

3. Bu konuda farklı görüşler var. Bazıları çeviri yapmanın doğal olmayan bir süreç olduğunu ve bir şekilde hep iki dil arasında mekanik bir sürece bağlı kalındığını söylemekte ve bu yüzden dil öğrenmenin mümkün olmadığı görüşünde. Diğerleri ise çeviri

yabancı dilde zihindeki anlamı aktarma zorluğu ve bu bakımdan bir performans ile yabancı dil öğelerinin kullanılması anlamına geldiğinden öğrenme ediminin de gerçekleşeceği görüşünde. Özellikle de belirli bir senaryo, belirli bir olay örgüsü, bağlam içinde gerçekleşecek çevirinin dil öğrenme konusunda daha etkin olacağı düşünülüyor. Aksi halde süreç sözlük düzeyinde a dilinden b diline kelime bulup yerine yazmaya dönerse o zaman dil öğrenmenin mümkün olmayacağı görüşü var. Diğer taraftan sözlü çeviri bu bakımdan daha doğal bir süreç olduğundan dil öğrenmenin bununla daha fazla mümkün olduğu görüşü hâkim.

5.Zaten çeviri-dilbilgisi yöntemi var.

9.Evet, bugün dil alanında eğitim gören ve öğrenme alanında da bütün eylemlerini cep telefonu vasıtasıyla halletme çabası içerisindeki öğrencilerin gelişimleri için bu gerekli bir uygulamadır. Bu uygulama yabancı dil öğretiminin temel ayaklarından biri olarak öğretim metotları içerisinde yerleştirilebilir.

11.Çeviri uygulaması öğrencilere B2 düzeyinde bir yabancı dilin verilmesinden sonra aslında yöntemselleştirilebilir. B2 aşamasından sonra dilin temel işlevleri, syntax veya semantik gibi bir takım dilbilgisel kuralların temelini almasından sonra daha çok metin çevirileri veya uzmanlık alan çevirileri bazında uygulanabilir.

12. Genel uygulamalı ve iletişimsel yöntemlere destek amaçlı kullanılabilir ve bazı yapı ve kültürlerin daha bilinçli öğrenmesini sağlayabilir. Ama Çeviri - Dilbilgisi yöntemi olarak tek başına değil de, diğer yöntemleri destekleyici ve geliştirici olarak yapılabilir.

14. Ben çeviri alanında çalışmıyorum bu soruya düzgün cevap verebilmek için çeviri yöntemlerini iyi derecede bilmem gerekir. Ancak kanımca yöntemselleştirilebilir ve bu yöntemler birçok yöntemlerle birleştirilerek yapılmalıdır. Kısaca Alternatif yöntemler kullanılarak yapılmalıdır, klasik yöntemlerden ziyade. Örneğin edebiyat dersini Handlung- und Produktionsorientiert yaptığınızda zaten metinler arası da

çalışıyorsunuz. Bu yöntemle çeviriye yönelik yöntem birbirini tamamlayacak şekilde geliştirilebilir. Örneğin Indefferenzfehler çalışması edebiyat metinleri ve çeviri ile yapılabilir. Orijinali Almanca olan bir metnin Türkçe çevirisi verilerek çevirmeleri istenebilir ve sonra orijinali ile kıyaslanarak ben edebiyat açısından biçim açısından nasıl bir fark olmuş ona bakardım, bir edebiyatçı olarak. Bu da bir çeviride yöntemdir. Metni sağlamlaştırma gibi.

FARKLILIKLAR

Yukarıda da belirtildiği üzere kuru kuru dilbilgisi kuralı öğrenmek/öğretmek yerine çeviri araç olarak kullanılabilir. Diğer yöntemleri destekleyecek biçimde zaten kullanmıyorum diyenler de kullanmaktadır; tek başına bir yöntem olarak geçerliliğini yitirmiştir.

Hayır.

6. Çeviri uygulamalarında y. dil öğretim yöntemleri yararlı olabilir

7.Hayır, ilkel bir yöntem olacağından karşıyım.

13. Hayır. Çünkü çeviribilim çok farklı alanlarda gelişim gösterebiliyor. Öğretim aşamasında bu iki alanın bağlantılı olmayacağı düşüncesindeyim.

Değerlendirme;

Çeviri uygulaması, günümüz yabancı dil öğretimi açısından yöntemselleştirilebilir mi diye sorulduğunda alınan yanıtlar üzerinden baktığımızda, günümüzde teknolojinin hızla gelişmesinden dolayı yabancı dil öğretiminin temel ayaklarından biri olarak öğretim metotları içerisinde yerleştirilebilir.

Diğer yanıtlarda, B2 düzeyinde bir yabancı dilin verilmesinden sonra aslında yöntemselleştirilebilir. B2 aşamasından sonra dilin temel işlevleri, syntax veya semantik gibi bir takım dilbilgisel kuralların temelini almasından sonra daha çok metin çevirileri veya uzmanlık alan çevirileri bazında, Genel uygulamalı ve iletişimsel yöntemlere destek amaçlı kullanılabilir ve bazı yapı ve kültürlerin daha bilinçli öğrenmesini sağlayabilir. Ama Çeviri - Dilbilgisi

yöntemi olarak tek başına değil de, diğer yöntemleri destekleyici ve geliştirici olarak yapılabilir.

Diğer bir yanıtta ise; kısaca alternatif yöntemler kullanılarak yapılmalıdır, klasik yöntemlerden ziyade. Örneğin edebiyat dersini Handlung- und Produktionsorientiert yaptığımızda zaten metinler arası da çalışıyorsunuz. Bu yöntemle çeviriye yönelik yöntem birbirini tamamlayacak şekilde geliştirilebilir. Örneğin Indeferezzfehler çalışması edebiyat metinleri ve çeviri ile yapılabilir. Orijinali Almanca olan bir metnin Türkçe çevirisi verilerek çevirmeleri istenebilir ve sonra orijinali ile kıyaslanarak ben edebiyat açısından biçim açısından nasıl bir fark olmuş ona bakardım, bir edebiyatçı olarak. Bu da bir çeviride yöntemdir. Metni sağlamlaştırma gibi.

Görüleceği üzere çeviri uygulamasının yabancı dil öğretimi açısından yeniçağa uygun hale getirilmesiyle yani artık iletişim çağında olduğumuza göre iletişimsel yetinin gelişmesinde önemli bir yer edinmektedir.

Aksi görüŖlere bakıldığında, ilkel bir yöntem olduğu, çeviribilim ve eğitim alanlarının farklı iki alan olmasından dolayı aynı paydada buluşamayacağından bahsedilmiştir.

Diğer bir görüş ise çeviri uygulamalarında yabancı dil öğretim yöntemlerinden yararlanılabileceğinden bahsedilmiştir.

T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK
KURULU

Oturum Sayısı: 2018/10
KARAR NO: 2018.10.01

Karar Tarihi: 14.11.2018

Akademik danışmanlığını Üniversitemiz Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Rahman AKALIN'ın yaptığı Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Anabilim Dalı Almanca Dili ve Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi Sinem TAŞDEMİR tarafından Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunda değerlendirilmek üzere gönderilen "Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Yazma Becerisi Açısından Çevirinin Yeri" başlıklı araştırma dosyası incelenmiştir. Araştırmanın; gerçekleştirilmesinde etik bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevcudun oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ayhan GENÇLER
Başkan

Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Prof. Dr. Rıdvan CANIM
Üye

Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐Evet ☒hayır

Prof. Dr. Yüksel BAYRAK
Üye

Fen Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Prof. Ahmet Hamdi ZAFER
Üye

Devlet Konservatuvarı Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐Evet ☒hayır

Doç. Dr. Yılmaz ÇAKIRCI
Üye

Eğitim Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Doç. Dr. Esma MİHLAYANLAR
Üye

Mimarlık Fakültesi Öğretim.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Doç. Dr. Emre ATILGAN
Üye

Sağlık Bilimleri Fak. Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır